C/2024/5451

10.10.2024.

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU I REVIZORSKOM SUDU

Godišnja računovodstvena dokumentacija Europskog razvojnog fonda za financijsku godinu 2023.

(C/2024/5451)

SADRŽAJ

Stranica

POTVRĐIVANJE RAČUNOVODSTVENE DOKUMENTACIJE 2

IZVRŠENJE I RAČUNOVODSTVENO EVIDENTIRANJE SREDSTAVA ERF-a 3

SREDSTVA KOJIMA UPRAVLJA EUROPSKA KOMISIJA 7

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ERF-a 9

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKIH FONDOVA EU-a KONSOLIDIRANIH U ERF 50

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKOG FONDA EU-a BÊKOU ZA 2023. 51

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKOG FONDA EU-a ZA AFRIKU ZA 2023. 58

KONSOLIDIRANI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ERF-a I SKRBNIČKIH FONDOVA EU-a 65

IZVJEŠTAJ ERF-a O FINANCIJSKOM IZVRŠENJU 70

POTVRĐIVANJE RAČUNOVODSTVENE DOKUMENTACIJE

Godišnja računovodstvena dokumentacija Europskog razvojnog fonda za 2023. pripremljena je u skladu s glavom X. Financijske uredbe koja se primjenjuje na 11. Europski razvojni fond te s računovodstvenim načelima, pravilima i metodama navedenima u bilješkama uz financijske izvještaje.

Potvrđujem svoju odgovornost za sastavljanje i prezentiranje godišnje računovodstvene dokumentacije Europskog razvojnog fonda u skladu s člankom 18. Financijske uredbe koja se primjenjuje na 11. Europski razvojni fond.

Dužnosnik za ovjeravanje i EIB dostavili su mi sve informacije potrebne za sastavljanje računovodstvene dokumentacije u kojoj su prikazani imovina i obveze Europskog razvojnog fonda i izvršenje proračuna te potvrđuju njihovu pouzdanost.

Potvrđujem da na temelju tih informacija i provjera koje sam smatrala potrebnima za potpisivanje računovodstvene dokumentacije imam razumno jamstvo da je računovodstvena dokumentacija istinit i vjeran prikaz financijskog stanja Europskog razvojnog fonda u svim bitnim aspektima.

Rosa ALDEA BUSQUETS

Računovodstvena službenica

19. lipnja 2024.

IZVRŠENJE I RAČUNOVODSTVENO EVIDENTIRANJE SREDSTAVA ERF-a

1. KONTEKST

Europska unija (dalje u tekstu „EU”) surađuje s brojnim zemljama u razvoju. Glavni je cilj suradnje promicanje gospodarskog, društvenog i okolišnog razvoja, s posebnim naglaskom na dugoročnom smanjenju i iskorjenjivanju siromaštva pružanjem razvojne i tehničke pomoći zemljama korisnicama. EU radi ostvarenja tog cilja zajedno s partnerskim zemljama izrađuje strategije suradnje i mobilizira financijska sredstva za njihovu provedbu. Ta sredstva EU-a namijenjena razvojnoj suradnji dolaze iz triju izvora:

— proračuna EU-a,

— Europskog razvojnog fonda, i

— Europske investicijske banke.

ERF se ne financira iz proračuna EU-a. Uspostavljen je unutarnjim sporazumom predstavnika država članica koji zasjedaju u okviru Vijeća, a njime upravlja poseban odbor. Europska komisija (dalje u tekstu „Komisija”) nadležna je za financijsko izvršenje aktivnosti koje se financiraju sredstvima ERF-a. Europska investicijska banka (dalje u tekstu „EIB”) upravlja Investicijskim instrumentom.

ERF se sastoji od pojedinačnih ERF-ova. Svaki ERF sklapa se na razdoblje od oko pet godina i uređen je financijskom uredbom koja se na njega primjenjuje i kojom je propisana izrada posebnih financijskih izvještaja. Osim toga, ti financijski izvještaji objedinjuju se kako bi se dobila ukupna slika financijskog stanja sredstava za koja je nadležna Komisija.

Do 2021., kad je započela zadnja faza 11. Europskog razvojnog fonda (dalje u tekstu „ERF”), nakon što je 31. prosinca 2020. klauzula o vremenskom ograničenju valjanosti počela proizvoditi učinke, ERF je bio glavni instrument za pružanje pomoći u okviru razvojne suradnje afričkim, karipskim i pacifičkim državama (dalje u tekstu „države AKP-a”) te prekomorskim zemljama i područjima (dalje u tekstu „PZP-ovi”). Međutim, od 2021. suradnja EU-a s državama AKP-a i prekomorskim zemljama i područjima financira se iz proračuna EU-a.

U okviru Sporazuma o partnerstvu AKP-EU uspostavljen je Investicijski instrument kojim upravlja EIB i koji se upotrebljava za potporu razvoju privatnog sektora u državama AKP-a uglavnom, ali ne isključivo, financiranjem privatnih ulaganja. Instrument je osmišljen kao obnovljivi fond, tako da se otplata zajmova može reinvestirati u druge operacije, zbog čega je to samoobnavljajući i financijski neovisan instrument. Budući da njime ne upravlja Komisija, Investicijski instrument ne konsolidira se u prvom dijelu godišnje računovodstvene dokumentacije, to jest financijskim izvještajima ERF-a i povezanom izvještaju o financijskom izvršenju. Financijski izvještaji o Investicijskom instrumentu, koje je pripremio EIB, uvršteni su kao zaseban dio godišnje računovodstvene dokumentacije (dio II.) kako bi se pružila cjelovita slika o razvojnoj pomoći u okviru ERF-a.

2. KAKO SE FINANCIRA ERF?

Na zasjedanju Vijeća 2. prosinca 2013. donesena je Uredba (EU, Euratom) br. 1311/2013 ([1]) kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014. – 2020. U tom je kontekstu odlučeno da se geografska suradnja s državama AKP-a neće uključiti u proračun EU-a, nego će se i dalje financirati iz postojećeg međuvladina ERF-a.

Za razliku od proračuna EU-a, ERF je višegodišnji fond. Za svaki ERF utvrđuje se ukupan fond sredstava za provedbu razvojne suradnje, obično tijekom petogodišnjeg razdoblja. Budući da se dodjeljuju za razdoblje od nekoliko godina, dodijeljena sredstva mogu se iskoristiti tijekom cijelog razdoblja djelovanja ERF-a. Nepostojanje načela jedne proračunske godine vidljivo je u proračunskom izvještavanju, u kojem se izvršenje proračuna ERF-ova iskazuje u odnosu na ukupna sredstva.

([1]) Uredba Vijeća (EU, Euratom) br. 1311/2013 od 2. prosinca 2013. kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvi za razdoblje 2014. - 2020. (SL L 347, 20.12.2013., str. 884., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1311/oj).

Sredstva ERF-a čine *ad hoc* doprinosi država članica EU-a. Predstavnici država članica sastajali su se približno svakih pet godina na međuvladinoj razini kako bi odlučili o ukupnom iznosu sredstava koja treba dodijeliti fondu i nadzirali njegovo izvršenje.

Komisija upravlja ERF-om u skladu s politikom Unije o razvojnoj suradnji. Budući da imaju vlastite razvojne politike i politike pomoći, koje se provode paralelno s politikom Unije, države članice dužne su svoje politike usklađivati s EU-om kako bi se osigurala njihova komplementarnost.

Uz navedene doprinose države članice mogu sklopiti i sporazume o sufinanciranju ili uplatiti dobrovoljne financijske doprinose u ERF.

3. AKTIVNOSTI ERF-A NAKON 31. PROSINCA 2020.

Iako je zaključenjem svih ugovora i financijskih odluka osmi ERF službeno zaključen 2021., to nije bilo u potpunosti iskazano u računovodstvenoj dokumentaciji za 2021. jer je nekoliko naloga za povrat, uključujući sudske predmete, i dalje bilo nepodmireno. ERF je 31. prosinca 2022. imao neto imovinu u iznosu od 180 milijuna EUR. Kapital i pričuve iskorišteni su za pokrivanje kumulativnih gubitaka osmog ERF-a, a preostala salda prenesena su u deveti ERF u skladu s odredbama dijela trećeg financijske uredbe ([2]) koja se primjenjuje na deveti ERF.

Komisija trenutačno radi na zaključenju devetog ERF-a. Trenutačno je na snazi još 10 ugovora koji bi u načelu trebali isteći 2024. Ti ugovori, koji se financiraju u okviru devetog ERF-a, i dalje su aktivni te će biti zaključeni u utvrđenom roku, čime će se dovršiti aktivnosti i projekti povezani s devetim ERF-om. Potpuno zaključenje devetog ERF-a može se ostvariti tek nakon isteka svih ugovora i dovršetka njihovih evaluacija i revizija.

Zaključenje 10. ERF-a dobro napreduje: 96,1 % ugovora već je zaključeno. Međutim, operativno i financijsko zaključenje preostalih ugovora još će potrajati. Za financijsko zaključenje treba dovršiti sve potrebne evaluacije, revizije i povrate.

Zadnja faza 11. ERF-a započela je 31. prosinca 2020., kad je počela proizvoditi učinke klauzula o vremenskom ograničenju valjanosti. Tom se klauzulom utvrđuje završni datum za preuzimanje obveza, što znači da se od 2021. više ne mogu potpisivati sporazumi o financiranju u okviru 11. ERF-a. Međutim, provedba tekućih projekata financiranih u okviru 11. Europskog razvojnog fonda nastavit će se do njihova konačnog dovršetka.

U kontekstu aktualnog višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. suradnja EU-a s državama AKP-a uključena je u Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa. Slično tomu, suradnja s prekomorskim zemljama i područjima sad je obuhvaćena Odlukom o prekomorskom pridruživanju. To znači da su se programi ERF-a do 2021. financirali dobrovoljnim doprinosima država članica EU-a, a od 2021. programi razvoja financirat će se iz proračuna EU-a. Osim toga, to podrazumijeva da financiranje programa razvoja mora odobriti Europski parlament i da transakcije moraju biti u skladu s financijskim uredbama EU-a, kao i ostali programi koje financira EU.

4. IZVJEŠTAVANJE NA KRAJU GODINE

4.1. GODIŠNJA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA

U skladu s člankom 18. stavkom 3. Financijske uredbe koja se primjenjuje na ERF, na financijske izvještaje ERF-a primjenjuju se pravila o računovodstvu nastanka poslovnog događaja koja se temelje na Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor (MRSJS). Ta računovodstvena pravila, koja donosi računovodstveni službenik Komisije, primjenjuju sve institucije i tijela EU-a kako bi se primjenom ujednačenih pravila obračuna, vrednovanja i prezentiranja računa uskladio postupak sastavljanja financijskih izvještaja. Ta računovodstvena pravila EU-a primjenjuju se i na ERF, pri čemu se vodi računa o posebnoj prirodi njegovih aktivnosti.

Priprema godišnje računovodstvene dokumentacije ERF-a povjerena je računovodstvenom službeniku Komisije, koji je i računovodstveni službenik ERF-a te jamči da je godišnja računovodstvena dokumentacija istinit i vjeran prikaz financijskog stanja ERF-a.

([2]) SL L 83, 1.4.2003., str. 27.

Godišnja računovodstvena dokumentacija sadržava sljedeće:

Dio I.: Sredstva kojima upravlja Komisija

i. Financijski izvještaji i bilješke ERF-a

ii. Financijski izvještaji skrbničkih fondova EU-a konsolidiranih u ERF

iii. Konsolidirani financijski izvještaji ERF-a i skrbničkih fondova EU-a

iv. Izvještaj o financijskom izvršenju ERF-a

Dio II.: Godišnje izvješće o izvršenju – sredstva kojima upravlja EIB

i. Financijski izvještaji o Investicijskom instrumentu

Dio „Financijski izvještaji skrbničkih fondova EU-a konsolidiranih u ERF" obuhvaća financijske izvještaje dvaju skrbničkih fondova osnovanih u okviru ERF-a: Skrbničkog fonda EU-a Bêkou (vidjeti odjeljak „Financijski izvještaji Skrbničkog fonda EU-a Bêkou") i Skrbničkog fonda EU-a za Afriku (vidjeti odjeljak „Financijski izvještaji Skrbničkog fonda EU-a za Afriku"). Za pripremu pojedinačnih financijskih izvještaja skrbničkih fondova odgovoran je računovodstveni službenik Komisije, a vanjsku reviziju tih izvještaja provodi privatni revizor. Iznosi za skrbničke fondove uvršteni u ovu godišnju računovodstvenu dokumentaciju privremeni su.

Komisija je dužna najkasnije 31. srpnja godine nakon datuma bilance donijeti godišnju računovodstvenu dokumentaciju ERF-a i podnijeti je Europskom parlamentu i Vijeću radi dobivanja razrješnice.

5. REVIZIJA I RAZRJEŠNICA

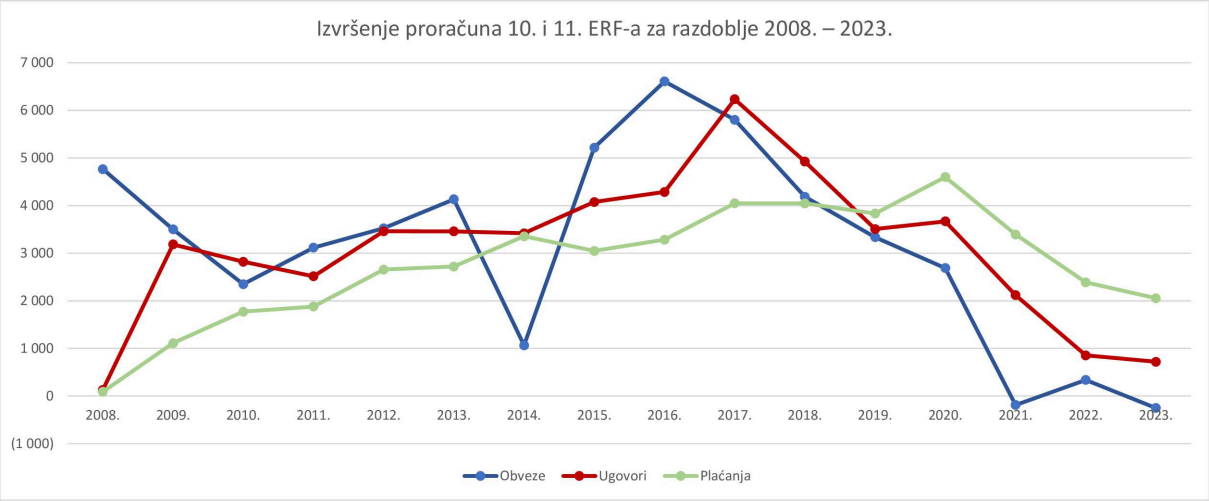
5.1. REVIZIJA

Reviziju godišnje računovodstvene dokumentacije ERF-a obavlja vanjski revizor, Europski revizorski sud, koji sastavlja godišnje izvješće za Europski parlament i Vijeće.

5.2. RAZRJEŠNICA

Razrješnica je završna kontrola financijskog izvršenja ERF-a za određenu financijsku godinu. Nakon revizije i finalizacije godišnje računovodstvene dokumentacije Vijeće daje preporuku, a Europski parlament zatim odlučuje hoće li Komisiji dati razrješnicu za financijsko izvršenje sredstava ERF-a za određenu financijsku godinu. Ta se odluka temelji na pregledu računovodstvene dokumentacije i godišnjeg izvješća Revizorskog suda (koje sadržava službenu izjavu o jamstvu) te odgovorima Komisije na pitanja i zahtjeve za dodatne informacije koje je uputilo tijelo nadležno za davanje razrješnice.

NAJVAŽNIJI ASPEKTI FINANCIJSKOG IZVRŠENJA U 2023.

* Neto iznos, samo 10. i 11. ERF

Izvršenje proračuna

U okviru 10. i 11. ERF-a 2023. su preuzete pojedinačne obveze u iznosu od 720 milijuna EUR i izvršena neto plaćanja u iznosu od 2 053 milijuna EUR. Ukupan iznos bruto plaćanja za ERF dosegnuo je 2 103,48 milijuna EUR, što je 105,17 % ciljne vrijednosti od 2 000 milijuna EUR priopćene državama članicama.

Vijeće je 2022. jednoglasno odlučilo ponovno upotrijebiti 600 milijuna EUR opozvanih sredstava iz 10. i 11. ERF-a kako bi se financirale mjere za ublažavanje krize u području sigurnosti opskrbe hranom i gospodarskog šoka u državama AKP-a izazvanih agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine. Komisija je već raspodijelila tih 600 milijuna EUR i isplatila 221 milijun EUR u 2022. te 87 milijuna EUR u 2023.

Učinak aktivnosti u financijskim izvještajima

U financijskim izvještajima učinak navedenih aktivnosti najvidljiviji je u sljedećim područjima:

— pretfinanciranje (vidjeti bilješku **2.2.**): smanjenje od 356 milijuna EUR uglavnom jer je isplaćeno manje predujmova. To je smanjenje uglavnom posljedica manjeg broja novih ugovora potpisanih od 2021. Vrijednost novih ugovoria u 2021. iznosila je 2 118 milijuna EUR, a 2022. ta se brojka znatno smanjila, na 853 milijuna EUR. Vrijednost novih ugovora 2023. zadržala se na toj razini, tj. iznosila 860 milijuna EUR, zbog odluke Vijeća o preusmjeravanju neiskorištenih sredstava iz 10. i 11. ERF-a za pomoć državama AKP-a zbog krize uzrokovane agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine,

— novac i novčani ekvivalenti (vidjeti bilješku **2.5.**): smanjenje od 426 milijuna EUR, prvenstveno zbog smanjenja doprinosa donatora (s 2 500 milijuna EUR u 2022. na 1 800 milijuna EUR u 2023.),

— obračunati rashodi (vidjeti bilješku **2.8.**): smanjenje od 147 milijuna EUR zbog smanjenja broja otvorenih ugovora bez validiranih zahtjeva za povrat troškova na kraju godine, i

— rashodi poslovanja (vidjeti bilješku **3.4.**): ukupno smanjenje rashoda poslovanja za 608 milijuna EUR uglavnom zbog smanjenja rashoda povezanih s programskom pomoći, projektima unutar AKP-a i doprinosima skrbničkim fondovima. Unatoč tomu, povećali su se rashodi koji se odnose na pomoć u nuždi jer su sredstva opozvana iz 10. i 11. ERF-a ponovno upotrijebljena, i to za ublažavanje negativnih posljedica agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine na države AKP-a.

SREDSTVA KOJIMA UPRAVLJA EUROPSKA KOMISIJA

SADRŽAJ

Stranica

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ERF-a 9

BILANCA ERF-a 10

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU ERF-a 11

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA ERF-a 11

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE ERF-a 13

BILANCA PO ERF-u 13

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU PO ERF-u 15

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE PO ERF-u 16

BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE ERF-a 19

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKIH FONDOVA EU-a KONSOLIDIRANIH U ERF 50

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKOG FONDA EU-a BÊKOU ZA 2023. 51

BILANCA 55

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU 56

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA 57

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKOG FONDA EU-a ZA AFRIKU ZA 2023. 58

BILANCA 62

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU 63

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA 64

KONSOLIDIRANI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ERF-a I SKRBNIČKIH FONDOVA EU-a 65

KONSOLIDIRANA BILANCA 66

KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU 67

KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA 67

KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE 69

IZVJEŠTAJ ERF-a O FINANCIJSKOM IZVRŠENJU 70

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ERF-a ([3])

([3]) Treba napomenuti da zbog zaokruživanja iznosa na milijune eura neki financijski podaci u tablicama u nastavku možda ne daju točan zbroj.

BILANCA ERF-a

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.	31.12.2022.
DUGOTRAJNA IMOVINA			
Financijska imovina	2.1.	*87*	*67*
Pretfinanciranje	2.2.	*574*	*488*
Doprinosi skrbničkim fondovima	2.3.	*216*	*254*
Potraživanja od razmjenskih transakcija	2.4.	*5*	*7*
		883	**816**
KRATKOTRAJNA IMOVINA			
Financijska imovina	2.1.	*3*	*3*
Pretfinanciranje	2.2.	*954*	*1 396*
Potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija	2.4.	*24*	*27*
Novac i novčani ekvivalenti	2.5.	*601*	*1 027*
		1 583	**2 454**
UKUPNA IMOVINA		**2 466**	**3 270**
DUGOROČNE OBVEZE			
Financijske obveze	2.6.	*(5)*	*(7)*
		(5)	**(7)**
KRATKOROČNE OBVEZE			
Obveze	2.7.	*(391)*	*(426)*
Obračunati rashodi	2.8.	*(984)*	*(1 131)*
		(1 375)	**(1 558)**
UKUPNE OBVEZE		**(1 380)**	**(1 565)**
NETO IMOVINA		**1 086**	**1 705**
SREDSTVA I PRIČUVE			
Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi	2.9.	*54 566*	*65 100*
Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova	2.9.	*2 252*	*2 252*
Poslovni rezultat prenesen iz prethodnih godina		*(53 484)*	*(62 834)*
Poslovni rezultat godine		*(2 249)*	*(2 813)*
NETO IMOVINA		**1 086**	**1 705**

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU ERF-a

(u milijunima EUR)

	Bilješka	2023.	2022.
PRIHODI			
Prihodi od nerazmjenskih transakcija			
Aktivnosti povrata	3.1.	*14*	*18*
		14	**18**
Prihodi od razmjenskih transakcija			
Financijski prihodi	3.2.	*9*	*2*
Ostali prihodi	3.2.	*43*	*77*
		52	**80**
Ukupni prihodi		**65**	**98**
RASHODI			
Drugi subjekti	3.3.	*(3)*	*(1)*
Instrumenti pomoći	3.4.	*(2 181)*	*(2 789)*
Rashodi za sufinanciranje	3.5.	*(8)*	*4*
Financijski troškovi	3.6.	*(7)*	*(6)*
Ostali rashodi	3.7.	*(116)*	*(119)*
Ukupni rashodi		**(2 315)**	**(2 911)**
POSLOVNI REZULTAT GODINE		**(2 249)**	**(2 813)**

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA ERF-a

(u milijunima EUR)

	Bilješka	2023.	2022.
Poslovni rezultat godine		*(2 249)*	*(2 813)*
Poslovanje			
Povećanje kapitala – doprinosi (neto)		*1 630*	*2 458*
(Povećanje)/smanjenje doprinosa skrbničkim fondovima		*37*	*128*
(Povećanje)/smanjenje iznosa pretfinanciranja		*356*	*239*
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativih sredstava od nerazmjenskih transakcija		*4*	*5*
Povećanje/(smanjenje) rezervacija		*2*	*1*
Povećanje/(smanjenje) financijskih obveza		*(3)*	*(1)*
Povećanje/(smanjenje) obveza		*(35)*	*(75)*
Povećanje/(smanjenje) obračunatih rashoda i odgođenih prihoda		*(148)*	*123*
Ostala nenovčana kretanja		*–*	*–*

(u milijunima EUR)

	Bilješka	2023.	2022.
Investicijske aktivnosti			
*(Povećanje)/smanjenje neizvedene financijske imovine po fer vrijednosti kroz višak ili manjak**		*(20)*	*(31)*
NETO NOVČANI TOKOVI		**(426)**	**34**
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata		*(426)*	*34*
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	2.5.	*1 027*	*994*
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	2.5.	*601*	*1 027*

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE ERF-a

(u milijunima EUR)

	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Revalorizacijska pričuva (F)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31.12.2021.	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	–	**2 061**
Povećanje kapitala – doprinosi	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–		*2 457*
Poslovni rezultat godine	–	–	–	*(2 813)*	–		*(2 813)*
STANJE NA DAN 31.12.2022.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	–	**1 705**
Povećanje kapitala – doprinosi	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	–	–		*1 630*
Zaključenje osmog ERF-a	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*	–		*(0)*
Poslovni rezultat godine	–	–	–	*(2 249)*	–		*(2 249)*
STANJE NA DAN 31.12.2023.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	–	**1 086**

BILANCA PO ERF-u

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.					31.12.2022.				
		Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
DUGOTRAJNA IMOVINA											
Financijska imovina	2.1.	–	–	*14*	*73*	*87*	–	–	*(1)*	*67*	*67*
Pretfinanciranje	2.2.	–	–	*447*	*127*	*574*	–	–	*221*	*267*	*488*
Doprinosi skrbničkim fondovima	2.3.	–	*31*	*9*	*176*	*216*	–	*31*	*9*	*213*	*254*
Potraživanja od razmjenskih transakcija	2.4.	–	–	–	*5*	*5*	–	–	–	*7*	*7*
		–	**31**	**470**	**381**	**883**	–	**31**	**229**	**555**	**816**
KRATKOTRAJNA IMOVINA											
Financijska imovina	2.1.	–	–	–	*3*	*3*	–	–	–	*3*	*3*

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.					31.12.2022.				
		Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
Pretfinanciranje	2.2.	–	*5*	*113*	*835*	*954*	–	*14*	*427*	*954*	*1 396*
Potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija	2.4.	–	–	*10*	*14*	*24*	–	–	*10*	*16*	*27*
Dugovanja i potraživanja unutar ERF-a		–	*(200)*	*426*	*(226)*	–	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	–
Novac i novčani ekvivalenti	2.5.	–	–	–	*601*	*601*	–	–	–	*1 027*	*1 027*
		–	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**	**180**	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**
UKUPNA IMOVINA		–	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**	**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**
DUGOROČNE OBVEZE											
Financijske obveze	2.6.	–	–	–	*(5)*	*(5)*	–	–	*(0)*	*(7)*	*(7)*
		–	–	–	**(5)**	**(5)**	–	–	**(0)**	**(7)**	**(7)**
KRATKOROČNE OBVEZE						–					
Obveze	2.7.	–	–	*(63)*	*(328)*	*(391)*	–	*(0)*	*(34)*	*(391)*	*(426)*
Obračunati rashodi	2.8.	–	–	*(129)*	*(855)*	*(984)*	–	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*
		–	–	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**
UKUPNE OBVEZE		–	–	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**
NETO IMOVINA		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**
Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi	2.9.	–	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*
Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova	2.9.	–	*2 252*	–	–	*2 252*	*627*	*1 625*	–	–	*2 252*
Prijenosi upisanog kapitala fonda između aktivnih ERF-ova	2.9.	–	*(509)*	*(120)*	*628*	–	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	–
Poslovni rezultat prenesen iz prethodnih godina		–	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*	*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.					31.12.2022.				
		Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
Poslovni rezultat godine		–	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*	–	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*
NETO IMOVINA		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU PO ERF-u

(u milijunima EUR)

	Bilješka	2023.					2022.				
		Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
PRIHODI											
Prihodi od nerazmjenskih transakcija											
Aktivnosti povrata	3.1.	–	–	*2*	*12*	*14*	–	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*
		–	–	**2**	**12**	**14**	–	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**
Prihodi od razmjenskih transakcija											
Financijski prihodi	3.2.	–	–	*(1)*	*10*	*9*	–	–	*2*	*1*	*2*
Ostali prihodi	3.2.	–	*2*	*4*	*37*	*43*	–	*3*	*8*	*66*	*77*
		–	**2**	**4**	**46**	**52**	–	**3**	**10**	**67**	**80**
Ukupni prihodi		–	**2**	**5**	**58**	**65**	–	**1**	**2**	**94**	**98**
RASHODI											
Drugi subjekti	3.3.	–	–	–	*(3)*	*(3)*	–	–	–	*(1)*	*(1)*
Instrumenti pomoći	3.4.	–	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*	–	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*
Rashodi za sufinanciranje	3.5.	–	–	–	*(8)*	*(8)*	–	–	*22*	*(18)*	*4*
Financijski troškovi	3.6.	–	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*

(u milijunima EUR)

	Bilješka	2023.					2022.				
		Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
Ostali rashodi	3.7.	–	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*	–	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*
Ukupni rashodi		–	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**	**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**
POSLOVNI REZULTAT GODINE		–	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**	**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE PO ERF-u

(u milijunima EUR)

Osmi ERF	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Prijenosi upisanog kapitala fonda između aktivnih ERF-ova (F)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31.12.2021.	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Prijenosi u 10. ERF i iz 10. ERF-a			–			*(1)*	*(1)*
STANJE NA DAN 31.12.2022.	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**
Zaključenje osmog ERF-a	*(12 164)*		*(12 164)*	*10 098*	*(627)*	*2 513*	*(180)*
STANJE NA DAN 31.12.2023.	–	–	–	–	–	–	–

(u milijunima EUR)

Deveti ERF	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Prijenosi upisanog kapitala fonda između aktivnih ERF-ova (F)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31.12.2021.	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**
Prijenosi u 10. ERF i iz 10. ERF-a		–	–				–
Prijenosi u 10. ERF i iz 10. ERF-a			–			*(8)*	*(8)*

(u milijunima EUR)

Deveti ERF	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Prijenosi upisanog kapitala fonda između aktivnih ERF-ova (F)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
Povrati državama članicama	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Poslovni rezultat godine			–	*(6)*			*(6)*
STANJE NA DAN 31.12.2022.	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Povećanje kapitala – doprinosi		*(15)*	*15*				*15*
Prijenosi u 10. i 11. ERF i iz 10. i 11. ERF-a			–			*(4)*	*(4)*
Povrati državama članicama	*(22)*		*(22)*				*(22)*
Zaključenje osmog ERF-a				*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Poslovni rezultat godine			–	*1*		–	*1*
STANJE NA DAN 31.12.2023.	**10 442**	–	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**

(u milijunima EUR)

10. ERF	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31.12.2021.	**20 960**	–	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**1 737**
Prijenosi u osmi i deveti ERF i iz osmog i devetog ERF-a			–		*9*	*9*
Prijenosi u 11. ERF i iz 11. ERF-a			–		*(148)*	*(148)*
Poslovni rezultat godine			–	*(282)*		*(282)*
STANJE NA DAN 31.12.2022.	**20 960**	–	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**1 315**
Prijenosi u osmi i deveti ERF i iz osmog i devetog ERF-a			–		*6*	*6*
Prijenosi u 11. ERF i iz 11. ERF-a		–	–		*(87)*	*(87)*
Povrati državama članicama	*(126)*	–	*(126)*		–	*(126)*

(u milijunima EUR)

10. ERF	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
Poslovni rezultat godine		–	–	*(280)*	–	*(280)*
STANJE NA DAN 31.12.2023.	**20 834**	–	**20 834**	**(19 886)**	**(120)**	**827**

(u milijunima EUR)

11. ERF	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Prijenosi upisanog kapitala fonda između aktivnih ERF-ova (F)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F) + (G)
STANJE NA DAN 31.12.2021.	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	–	**394**	**419**
Povećanje kapitala – doprinosi		*(2 500)*	*2 500*			*148*	*2 648*
Poslovni rezultat godine			–	*(2 526)*		–	*(2 526)*
STANJE NA DAN 31.12.2022.	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	–	**541**	**541**
Povećanje kapitala – doprinosi		*(1 800)*	*1 800*			*87*	*1 887*
Povrati državama članicama	*(36)*		*(36)*				*(36)*
Poslovni rezultat godine			–	*(1 970)*		–	*(1 970)*
STANJE NA DAN 31.12.2023.	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	–	**628**	**422**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE ERF-a ([4])

([4]) Treba napomenuti da zbog zaokruživanja iznosa na milijune eura neki financijski podaci u tablicama u nastavku možda ne daju točan zbroj.

1. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

1.1. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Svrha je financijskih izvještaja širem krugu dionika pružiti korisne informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima subjekta.

Opće pretpostavke (ili računovodstvena načela) kojih se treba držati pri sastavljanju financijskih izvještaja utvrđene su računovodstvenim pravilom EU-a br. 1 „Financijski izvještaji" i opisane u MRSJS-u 1: vjerno prikazivanje, načelo nastanka poslovnog događaja, načelo vremenske neograničenosti poslovanja, dosljedno prikazivanje, značaj, zbirni prikaz, prijeboj i usporedne informacije. Kvalitativne su značajke financijskog izvještavanja relevantnost, vjerodostojnost (pouzdanost), razumljivost, pravovremenost, usporedivost i provjerljivost.

1.2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE IZVJEŠTAJA

1.2.1. *Izvještajno razdoblje*

Financijski izvještaji prezentiraju se jedanput godišnje. Računovodstvena godina počinje 1. siječnja i završava 31. prosinca.

1.2.2. *Valuta i osnova za konverziju*

Godišnja računovodstvena dokumentacija iskazuje se u eurima jer je euro funkcionalna valuta EU-a. Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u eure na temelju deviznih tečajeva koji se primjenjuju na dan transakcije. Dobici i gubici od tečajnih razlika koji su rezultat zaključenja transakcija u stranoj valuti i preračunavanja tečajeva na kraju godine koji se primjenjuju na monetarnu imovinu i obveze iskazane u stranim valutama, priznaju se u izvještaju o financijskom rezultatu. Drukčije metode konverzije primjenjuju se na nekretnine, postrojenja i opremu te nematerijalnu imovinu, za koje se zadržava vrijednost u eurima na dan njihove kupnje.

Salda novčane imovine i obveza na kraju godine iskazana u stranim valutama preračunavaju se u eure na temelju deviznih tečajeva Europske središnje banke (ESB) koji se primjenjuju 31. prosinca.

Tečajevi eura

Valuta	31.12.2023.	31.12.2022.	Valuta	31.12.2023.	31.12.2022.
BGN	**1,9558**	1,9558	**PLN**	**4,3395**	4,6808
CZK	**24,724**	24,1160	**RON**	**4,9756**	4,9495
DKK	**7,4529**	7,4365	**SEK**	**11,096**	11,1218
GBP	**0,86905**	0,88693	**CHF**	**0,926**	0,9847
NOK	**11,2405**	10,5138	**JPY**	**156,33**	140,6600
HUF	**382,8**	400,8700	**USD**	**1,105**	1,0666

1.2.3. *Primjena procjena*

U skladu s načelima MRSJS-a i općeprihvaćenim računovodstvenim načelima financijski izvještaji obvezno sadržavaju iznose koji se temelje na procjenama i pretpostavkama rukovodstva na temelju najpouzdanijih dostupnih informacija. Značajne procjene uključuju, među ostalim: iznose obveza za primanja zaposlenika, financijski rizik potraživanja i iznose iskazane u bilješkama koji se odnose na financijske instrumente, ispravak vrijednosti za umanjenje vrijednosti za financijsku imovinu po amortiziranom trošku i za obveze iz ugovora o financijskom jamstvu, obračunate prihode i rashode, rezervacije, stupanj umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine i nekretnina, postrojenja i opreme, neto utrživu vrijednost zaliha, nepredviđenu imovinu i nepredviđene obveze. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od tih procjena.

Razumne procjene bitan su element sastavljanja financijskih izvještaja i ne umanjuju njihovu pouzdanost. Procjena se može mijenjati ako se promijene okolnosti na kojima se temeljila, pojave nove informacije ili stekne više iskustva. Promjena procjene po svojoj se prirodi ne odnosi na prethodna razdoblja i ne smatra se ispravljanjem pogreške. Učinak promjene računovodstvene procjene priznaje se u višak ili manjak u razdobljima u kojima je uočen.

1.2.4. *Primjena novih i revidiranih računovodstvenih pravila EU-a (EAR)*

Nova računovodstvena pravila EU-a koja se primjenjuju na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma

Nema novih računovodstvenih pravila EU-a koja se primjenjuju na godišnja razdoblja koja počinju 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma.

Nova usvojena računovodstvena pravila EU-a koja se na dan 31. prosinca 2023. još nisu primjenjivala

U 2023. nisu usvojena nova računovodstvena pravila EU-a.

1.3. **BILANCA**

1.3.1. *Financijska imovina*

Klasifikacija pri početnom priznavanju

Klasifikacija financijskih instrumenata utvrđuje se pri početnom priznavanju. Na temelju modela upravljanja i ugovornih značajki novčanog toka imovine financijska se imovina može klasificirati u tri kategorije: financijska imovina po amortiziranom trošku, financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu / kapital ili financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak.

i. *Financijska imovina po amortiziranom trošku*

Financijska imovina po amortiziranom trošku je neizvedena financijska imovina koja ispunjava dva uvjeta: 1. subjekt tu imovinu drži radi naplate ugovornih novčanih tokova, 2. na određene datume nastaju ugovorni novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Ta kategorija obuhvaća:

— novac i novčane ekvivalente,

— zajmove (uključujući oročene depozite s izvornim rokom dospijeća duljim od tri mjeseca),

— potraživanja od razmjenskih transakcija.

Financijska imovina po amortiziranom trošku uključena je u kratkotrajnu imovinu, osim ako je rok dospijeća takve imovine dulji od 12 mjeseci od izvještajnog datuma.

ii. *Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu / kapital*

Ta neizvedena financijska imovina ima ugovorne novčane tokove koji se odnose samo na glavnicu i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Osim toga, u okviru tog modela upravljanja financijska se imovina drži i radi naplate ugovornih novčanih tokova i radi prodaje financijske imovine.

Imovina iz ove kategorije klasificira se u kratkotrajnu imovinu ako se njezina realizacija očekuje u roku od 12 mjeseci od izvještajnog datuma.

Subjekt na kraju godine ne drži takvu imovinu.

iii. *Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak*

Subjekt klasificira izvedenice i vlasnička ulaganja kao financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz višak ili manjak jer se ugovorni novčani tokovi ne odnose samo na glavnicu i kamate na glavnicu.

Osim toga, subjekt dužničke vrijednosne papire koje drži klasificira kao financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz višak ili manjak jer se portfeljima dužničkih vrijednosnih papira upravlja te se oni ocjenjuju na temelju fer vrijednosti portfelja.

Imovina iz ove kategorije klasificira se u kratkotrajnu imovinu ako se njezina realizacija očekuje u roku od 12 mjeseci od izvještajnog datuma.

Početno priznavanje i mjerenje

Kupnja financijske imovine po fer vrijednosti kroz višak ili manjak priznaje se na datum trgovanja, odnosno datum na koji subjekt preuzima obvezu kupnje imovine. Novčani ekvivalenti i zajmovi priznaju se kad se novac položi u financijsku instituciju ili doznači zajmoprimcima.

Financijska imovina početno se mjeri po fer vrijednosti. Za svu financijsku imovinu koja se ne iskazuje po fer vrijednosti kroz višak ili manjak transakcijski troškovi dodaju se fer vrijednosti pri početnom priznavanju. Za financijsku imovinu koja se iskazuje po fer vrijednosti kroz višak ili manjak transakcijski troškovi knjiže se u izvještaju o financijskom rezultatu kao rashodi.

Fer vrijednost financijske imovine pri početnom priznavanju obično je transakcijska cijena, osim ako transakcija nije izvršena po uobičajenim tržišnim uvjetima, tj. ako je izvršena bez naknade ili uz nominalnu naknadu za potrebe javne politike. U tom je slučaju razlika između fer vrijednosti financijskog instrumenta i transakcijske cijene nerazmjenska komponenta koja se u izvještaju o financijskom rezultatu prikazuje kao rashod. U tom se slučaju fer vrijednost financijske imovine izvodi iz tekućih tržišnih transakcija za istovrijedan instrument. Ako za taj instrument ne postoji aktivno tržište, fer vrijednost se izvodi pomoću tehnike vrednovanja za koju se koriste samo dostupni podaci s tržišta.

Naknadna mjerenja

Financijska imovina po amortiziranom trošku naknadno se mjeri po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamate.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak naknadno se mjeri po fer vrijednosti. Dobici i gubici od promjena fer vrijednosti (uključujući one koji proizlaze iz tečajnih razlika i obračunatih kamata) knjiže se u izvještaju o financijskom rezultatu u razdoblju u kojem nastanu.

Fer vrijednost pri naknadnom mjerenju

Fer vrijednosti ulaganja uvrštenih na aktivnim tržištima temelje se na tekućim ponuđenim cijenama. Ako tržište financijske imovine nije aktivno (i u slučaju neuvrštenih vrijednosnih papira i OTC izvedenica), Unija određuje fer vrijednost primjenom tehnika vrednovanja. Te tehnike uključuju upotrebu nedavnih transakcija izvršenih po uobičajenim tržišnim uvjetima, upućivanje na druge u biti jednake instrumente, analizu diskontiranih novčanih tokova, modele za određivanje cijena opcija i druge tehnike vrednovanja koje uobičajeno primjenjuju sudionici na tržištu.

Ulaganja u fondove poduzetničkog kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu vrednuju se po pripisanoj vrijednosti neto imovine, za koju se smatra da je jednaka njihovoj fer vrijednosti.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

EU priznaje i mjeri gubitak od umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po financijskoj imovini koja se mjeri po amortiziranom trošku i po fer vrijednosti kroz neto imovinu / kapital.

Očekivani kreditni gubitak je sadašnja vrijednost razlike između ugovornih novčanih tokova i novčanih tokova koje EU očekuje da će ostvariti. Očekivani kreditni gubitak temelji se na realnim i utemeljenim podacima koji su dostupni na datum izvještavanja bez neopravdanih troškova ili napora.

Kad je riječ o imovini po amortiziranom trošku, knjigovodstvena vrijednost imovine smanjuje se za iznos gubitka od umanjenja vrijednosti koji se priznaje u izvještaju o financijskom rezultatu. Ako se u narednom razdoblju smanji iznos gubitka od umanjenja vrijednosti, prethodno utvrđeni gubitak od umanjenja vrijednosti poništava se na temelju izvještaja o financijskom rezultatu.

(a) *Potraživanja*

Subjekt mjeri gubitak od umanjenja vrijednosti kao iznos očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta, primjenom praktičnih rješenja (npr. matrica za određivanje rezerviranja).

(b) *Novac i novčani ekvivalenti*

Subjekt drži novac i novčane ekvivalente na tekućim računima banaka i u oročenim depozitima s rokom dospijeća do tri mjeseca. Novac se drži u bankama s vrlo visokim kreditnim rejtinzima, stoga je vjerojatnost neispunjavanja obveza vrlo mala. S obzirom na kratko dospijeće i malu vjerojatnost neispunjavanja obveza očekivani kreditni gubici od novca i novčanih ekvivalenata zanemarivi su. Zbog toga se za novčane ekvivalente ne iskazuje ispravak vrijednosti za umanjenje vrijednosti.

(c) *Zajmovi*

Očekivani kreditni gubitak mjeri se primjenom modela s tri faze kojim se uzima u obzir vjerojatnošću ponderirano neispunjenje obveza tijekom vijeka trajanja financijske imovine i kretanje kreditnog rizika nakon nastanka financijske imovine. Kad je riječ o zajmovima, nastanak je datum preuzimanja neopozive obveze po zajmu.

Ako nema znatnog povećanja kreditnog rizika nakon nastanka („faza 1”), gubitak od umanjenja vrijednosti je očekivani kreditni gubitak zbog neispunjenja obveza tijekom 12 mjeseci od izvještajnog datuma („očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci”). U slučaju znatnog povećanja kreditnog rizika nakon nastanka („faza 2”) ili ako postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti za kreditne gubitke („faza 3”), gubitak od umanjenja vrijednosti jednak je očekivanom kreditnom gubitku zbog neispunjenja obveza tijekom cijelog vijeka trajanja financijske imovine („očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta”).

Prestanak priznavanja

Financijski instrumenti prestaju se priznavati kad prava na primitak novčanih tokova iz ulaganja isteknu ili subjekt prenese gotovo sve rizike i koristi od vlasništva drugoj strani. Prodaja financijske imovine kroz višak ili manjak priznaje se na datum trgovanja.

1.3.2. *Iznosi pretfinanciranja*

Pretfinanciranje je plaćanje kojemu je svrha da se korisniku osigura novčani predujam, tj. likvidna sredstva. Ono može biti podijeljeno na više plaćanja tijekom razdoblja utvrđenog u predmetnom ugovoru, odluci, sporazumu ili temeljnom pravnom aktu. Likvidna sredstva ili predujam koriste se za namjenu za koju su dobiveni tijekom razdoblja utvrđenog u sporazumu ili se vraćaju. Ako korisnici nemaju prihvatljivih izdataka, dužni su predujam dobiven pretfinanciranjem vratiti subjektu. Stoga se, s obzirom na to da subjekt zadržava kontrolu nad pretfinanciranjem i ima pravo na povrat neprihvatljivog dijela, iznos iskazuje kao imovina.

Pretfinanciranje se početno priznaje u bilanci kad se novac prenese primatelju. Izračunava se na temelju iznosa plaćene naknade. U sljedećim se razdobljima pretfinanciranje izračunava na temelju iznosa izvorno iskazanog u bilanci umanjenog za prihvatljive rashode (po potrebi uključujući procijenjene iznose) nastale tijekom predmetnog razdoblja.

1.3.3. *Potraživanja i naplativa sredstva*

U skladu s računovodstvenim pravilima EU-a razmjenske i nerazmjenske transakcije iskazuju se zasebno. Da bi se te dvije kategorije razlikovale, pojam „potraživanje” koristi se isključivo za razmjenske transakcije, dok se za nerazmjenske transakcije, tj. kad EU dobiva vrijednost od drugog subjekta, a pritom ne daje izravno zauzvrat približno jednaku vrijednost, upotrebljava pojam „naplativa sredstva” (npr. sredstva naplativa od država članica povezana s vlastitim sredstvima).

Na potraživanja od razmjenskih transakcija primjenjuje se definicija financijskih instrumenata. Subjekt ih klasificira kao financijsku imovinu po amortiziranom trošku i mjeri ih u skladu s tim.

Naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija iskazuju se po fer vrijednosti na datum stjecanja umanjeno za umanjenje vrijednosti. Umanjenje vrijednosti utvrđuje se ako postoji objektivan dokaz da subjekt neće moći naplatiti sve iznose koji dospijevaju u skladu s izvornim uvjetima naplativih sredstava. Iznos umanjenja vrijednosti razlika je između iznosa knjigovodstvene vrijednosti imovine i nadoknadivog iznosa. Iznos umanjenja vrijednosti priznaje se u izvještaju o financijskom rezultatu.

1.3.4. *Novac i novčani ekvivalenti*

Novac i novčani ekvivalenti financijska su imovina po amortiziranom trošku i uključuju novac u blagajni, bankovne depozite po viđenju ili kratkoročne depozite te ostala kratkotrajna visokolikvidna ulaganja s izvornim dospijećem od najviše tri mjeseca.

1.3.5. *Obveze*

Obveze obuhvaćaju iznose koji se odnose na razmjenske transakcije, npr. nabavu robe i usluga, i nerazmjenske transakcije, npr. zahtjeve za povrat troškova korisnika bespovratnih sredstava i drugih financijskih sredstava EU-a ili primljeno pretfinanciranje (vidjeti bilješku **1.4.1.**).

Ako su korisnicima odobrena bespovratna ili druga financijska sredstva, zahtjevi za povrat troškova evidentiraju se u trenutku primitka zahtjeva kao obveze u visini zatraženog iznosa. Nakon provjere i prihvaćanja prihvatljivih troškova vrijednost obveza evidentira se u visini prihvaćenog i prihvatljivog iznosa.

Dugovanja koja nastaju zbog kupnje robe i usluga priznaju se po primitku računa u visini izvornog iznosa, a odgovarajući se rashodi računovodstveno evidentiraju nakon što subjekt prihvati isporučenu robu ili usluge.

1.3.6. *Financijske obveze*

Financijske obveze klasificiraju se kao financijske obveze iskazane po amortiziranom trošku, financijske obveze po fer vrijednosti kroz višak ili manjak ili kao obveze iz ugovora o financijskom jamstvu.

Financijske obveze po amortiziranom trošku početno se priznaju po fer vrijednosti uključujući nastale transakcijske troškove te se naknadno obračunavaju po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamate. Prestaju se priznavati u izvještaju o financijskom položaju ako i samo ako je obveza podmirena, ako se od nje odustaje, ako je ukinuta ili je istekla.

Financijske obveze po fer vrijednosti kroz višak ili manjak uključuju izvedenice kad je njihova fer vrijednost negativna. Ako se ugovorom o jamstvu od subjekta zahtijeva da izvrši plaćanja zbog izmjene cijena financijskih instrumenata ili promjene deviznih tečajeva, taj je ugovor o jamstvu izvedenica. One se računovodstveno tretiraju kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak.

Subjekt priznaje ugovornu obvezu za financijska jamstva ako sklapa ugovor koji nalaže da izvrši određena plaćanja kako bi nositelju jamstva nadoknadio gubitak nastao zbog toga što određeni dužnik nije izvršio plaćanje po dospijeću u skladu s izvornim ili izmijenjenim rokovima dužničkog instrumenta. Obveze na temelju ugovora o financijskom jamstvu početno se priznaju po fer vrijednosti.

Naknadna mjerenja ovise o kretanju izloženosti kreditnom riziku koji proizlazi iz financijskog jamstva. Ako ne dođe do znatnog povećanja kreditnog rizika („faza 1”), obveze za financijska jamstva mjere se po većem od očekivanih kreditnih gubitaka u 12 mjeseci i izvorno priznatom iznosu umanjenom za, prema potrebi, kumulativnu amortizaciju. U slučaju znatnog povećanja kreditnog rizika („faza 2”), obveze za financijska jamstva mjere se po većem od očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja i izvorno priznatom iznosu umanjenom za, prema potrebi, kumulativnu amortizaciju.

Financijske obveze klasificiraju se kao dugoročne obveze, osim ako dospijevaju u roku od 12 mjeseci od datuma bilance. Ugovori o financijskom jamstvu klasificiraju se kao kratkoročne obveze, osim ako subjekt ima bezuvjetno pravo na odgodu podmirenja obveze za najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma.

1.3.7. *Obračunati i odgođeni prihodi i rashodi*

Transakcije i događaji priznaju se u financijskim izvještajima u razdoblju na koje se odnose. Ako na kraju godine još nije izdan račun, a subjekt je pružio uslugu ili isporučio robu ili ima takvu ugovornu obvezu (npr. pozivanjem na ugovor), u financijskim izvještajima priznaju se obračunati prihodi. Nadalje, ako je na kraju godine izdan račun za usluge koje još nisu pružene ili za robu koja još nije isporučena, prihod se odgađa i priznaje u sljedećem računovodstvenom razdoblju.

Rashodi se obračunavaju u razdoblju na koje se odnose. Na kraju obračunskog razdoblja obračunati rashodi priznaju se na temelju procijenjenog iznosa obveze prijenosa u tom razdoblju. Obračunati rashodi izračunavaju se u skladu s detaljnim operativnim i praktičnim smjernicama koje je objavio računovodstveni službenik i kojima se želi osigurati da se u financijskim izvještajima vjerno prezentiraju gospodarske i ostale pojave koje se u njima iskazuju. Analogno tomu, ako je plaćanje za usluge ili robu koji još nisu isporučeni izvršeno unaprijed, rashodi se odgađaju i priznaju u sljedećem obračunskom razdoblju.

1.4. **IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU**

1.4.1. *Prihodi*

Prihodi obuhvaćaju bruto priljeve ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala koje je subjekt primio ili treba primiti, koji predstavljaju povećanje neto imovine, osim povećanja doprinosa od vlasnika.

Ovisno o vrsti temeljnih transakcija, u izvještaju o financijskom rezultatu razlikuju se:

Prihodi od nerazmjenskih transakcija

Prihodi od nerazmjenskih transakcija uključuju poreze i prijenose jer prenositelj osigurava resurse subjektu primatelju koji u zamjenu ne daje otprilike jednaku vrijednost. Prijenosi su priljevi budućih ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala od nerazmjenskih transakcija, osim poreza. Prijenosi subjekata iz EU-a uglavnom obuhvaćaju sredstva primljena od Komisije (npr. subvencije za uravnoteženje za tradicionalne agencije, operativne subvencije za sporazume o delegiranju).

Imovinu nastalu prijenosom subjekt priznaje kad stekne kontrolu nad resursima kao rezultat prošlog događaja (prijenos) i kad očekuje da će od tih resursa ostvariti buduće ekonomske koristi ili uslužni potencijal i kad se fer vrijednost može pouzdano izmjeriti. Priljev sredstava iz nerazmjenske transakcije koji je priznat kao imovina (tj. novac) priznaje se i kao prihod, osim ako je prijenosom za subjekta nastala sadašnja obveza (uvjet) koju treba podmiriti prije priznavanja prihoda. Dok se taj uvjet ne ispuni, prihod se odgađa i priznaje kao obveza.

Prihodi od razmjenskih transakcija

Prihodi od prodaje robe i usluga priznaju se kad su na kupca preneseni značajan rizik i koristi od vlasništva nad robom. Prihodi od transakcije koja uključuje pružanje usluga priznaju se s obzirom na stupanj dovršenosti transakcije na izvještajni datum.

(a) *Kamatni prihodi i kamatni rashodi*

Kamatni prihodi i kamatni rashodi od financijske imovine i financijskih obveza po amortiziranom trošku priznaju se u izvještaju o financijskom rezultatu primjenom metode efektivne kamate. Riječ je o metodi izračuna amortiziranog troška financijske imovine ili financijske obveze i raspodjele kamatnih prihoda ili kamatnih rashoda tijekom relevantnog razdoblja.

(b) *Prihodi od dividendi*

Prihodi od dividendi i sličnih raspodjela priznaju se nakon utvrđivanja prava na primitak plaćanja.

(c) *Prihodi i rashodi od financijske imovine po fer vrijednosti kroz višak ili manjak*

To se odnosi na dobitke nastale vrednovanjem po fer vrijednosti (prihodi) i gubitke nastale vrednovanjem po fer vrijednosti (rashodi) od te financijske imovine, uključujući one koji proizlaze iz tečajnih razlika. U slučaju kamatonosne financijske imovine to uključuje i kamate.

(d) *Prihodi od ugovora o financijskom jamstvu*

Prihodi od ugovora o financijskom jamstvu (jamstvena premija) priznaju se tijekom vremena u kojem je subjekt spreman nositelju ugovora o financijskom jamstvu nadoknaditi kreditni gubitak koji može nastati.

1.4.2. *Rashodi*

Rashodi su smanjenja ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala tijekom izvještajnog razdoblja u obliku odljeva ili uporabe sredstava ili nastanka obveza koje uzrokuju smanjenja neto imovine. Uključuju rashode od razmjenskih i nerazmjenskih transakcija.

Rashodi od razmjenskih transakcija koji nastanu zbog kupnje robe i usluga priznaju se poslije isporuke subjektu i njihova primitka. Vrednuju se prema iznosu iz izvornog računa. Osim toga, na datum bilance rashodi za usluge pružene tijekom predmetnog razdoblja za koje još nije primljen ili prihvaćen račun priznaju se u izvještaju o financijskom rezultatu.

Rashodi od nerazmjenskih transakcija odnose se na tri vrste prijenosa korisnicima: prijenosi prava, prijenosi na temelju ugovora te bespovratna sredstva, doprinosi i donacije na diskrecijskoj osnovi. Prijenosi se priznaju kao rashodi u razdoblju u kojem su nastali događaji koji su rezultirali prijenosom, sve dok je vrsta prijenosa dopuštena propisima ili je sklopljen sporazum kojim se taj prijenos odobrava, a korisnik je ispunio sve kriterije prihvatljivosti i iznos se može razumno procijeniti.

Po primitku zahtjeva za plaćanja ili zahtjeva za povrat troškova koji ispunjavaju kriterije za priznavanje, prihvatljivi iznos priznaje se kao rashod. Na kraju godine, nastali prihvatljivi rashodi koji su korisnicima dospjeli, ali ih oni još nisu prijavili, procjenjuju se i knjiže kao obračunati rashodi.

1.5. **NEPREDVIĐENA IMOVINA I NEPREDVIĐENE OBVEZE**

1.5.1. *Nepredviđena imovina*

Nepredviđena imovina je moguća imovina koja proizlazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta. Nepredviđena imovina objavljuje se kad priljev ekonomske koristi ili uslužnog potencijala postane vjerojatan.

1.5.2. *Nepredviđene obveze*

Nepredviđena obveza je moguća obveza čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta ili sadašnja obveza ako nije vjerojatno da će za namirenje obveze biti potreban odljev resursa koji nose ekonomsku korist ili uslužni potencijal.

Nepredviđena obveza nastaje i u rijetkim okolnostima u kojima sadašnja obveza postoji, ali se njezin iznos ne može dovoljno pouzdano izračunati.

Nepredviđene obveze ne priznaju se u računovodstvenoj dokumentaciji. Iskazuju se, osim u slučajevima u kojima mogućnost odljeva resursa koji nose ekonomsku korist ili uslužni potencijal nije vjerojatna.

1.6. **KAPITAL FONDA**

Države članice ERF-a plaćaju doprinose za provedbu programa ERF-a kako je utvrđeno u unutarnjem sporazumu svakog ERF-a. U skladu s primjenjivom pravnom osnovom pozivi na uplatu kapitala, tj. zahtjevi za financiranje za određenu godinu N, utvrđuju se odlukom Vijeća u godini N–1, pri čemu su očekivana sredstva jasno namijenjena za konkretna buduća razdoblja.

Doprinosi koji ispunjavaju kriterije za doprinose od vlasnika (EAR 1) iskazuju se kao kapital fonda u financijskim izvještajima ERF-a. Kapital fonda ukupni je iznos doprinosa država članica ERF-a. Budući da se neupisani kapital fonda otvoreno oduzima od ukupnog kapitala fonda (vidjeti Izvještaj o promjenama neto imovine), u bilanci se priznaje samo upisani kapital fonda.

Budući da su dogovoreni doprinosi namijenjeni za konkretna izvještajna razdoblja i da ERF ima pravo poduzeti pravne korake protiv države članice ERF-a samo u tim razdobljima, svi unaprijed primljeni iznosi priznaju se kao odgođeni doprinosi kapitalu u okviru obveza, a ne kao upisani kapital.

1.7. **SUFINANCIRANJE**

Primljeni doprinosi za sufinanciranje ispunjavaju kriterije za uvjetne prihode od nerazmjenskih transakcija i iskazuju se kao obveze prema državama članicama, državama nečlanicama i drugima. ERF je dužan iskoristiti doprinose za pružanje usluga trećim osobama, a u suprotnom je ta sredstva (primljene doprinose) dužan vratiti. Nepodmirene obveze koje se odnose na sporazume o sufinanciranju predstavljaju primljene doprinose za sufinanciranje umanjene za nastale rashode projekta. Ne utječu na neto imovinu.

Rashodi koji se odnose na projekte sufinanciranja priznaju se u trenutku njihova nastanka. Odgovarajući iznos doprinosa priznaje se kao prihod od poslovanja i ne utječe na poslovni rezultat godine.

2. BILJEŠKE UZ BILANCU

IMOVINA

2.1. FINANCIJSKA IMOVINA

Financijska imovina je svaka imovina koja je:

(a) novac;

(b) vlasnički instrument drugog subjekta;

(c) ugovorno pravo: na primitak novca ili druge financijske imovine od drugog subjekta; ili na razmjenu financijske imovine ili financijskih obveza s drugim subjektom pod uvjetima koji mogu biti povoljni za subjekt; ili

(d) ugovor koji će se namiriti ili se može namiriti vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta.

Financijska imovina razvrstana je u sljedeće kategorije: „financijska imovina po amortiziranom trošku, „financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak" i „financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu / kapital". Klasifikacija financijskih instrumenata određuje se pri početnom priznavanju i preispituje na svaki datum bilance.

Financijska imovina ERF-a obuhvaća financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz višak ili manjak i zajmove te iznosi kako slijedi:

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Dugoročno		
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak	*70*	*61*
Zajmovi	*16*	*5*
	87	**67**
Kratkotrajna		
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak	*3*	*3*
	3	**3**
Ukupno	**89**	**69**

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak od 70 milijuna EUR odnosi se na vlasnička ulaganja u sljedećim područjima:

— obnovljiva i održiva energija u okviru instrumenata Climate Investor One, ElectriFI i GEEREF,

— promicanje uključivog financiranja maloposjednika i ruralnih MSP-ova u okviru Fonda ABC,

— financijska uključenost u Ugandi u okviru instrumenta aBi Finance i

— otvaranje radnih mjesta i održivi rast u Africi u okviru inicijative Boost Africa.

Dugoročni zajmovi u iznosu od 16 milijuna EUR odnose se na dva glavna područja: održivu poljoprivredu u okviru inicijative AgriFI i dostupnost električne energije i njezinu proizvodnju iz održivih izvora energije u okviru investicijskog instrumenta ElectriFI.

Iznos od 3 milijuna EUR iskazan kao kratkotrajna financijska imovina odnosi se u potpunosti na vlasničko ulaganje u okviru financijskog instrumenta ElectriFI za financiranje projekata u ranoj fazi i malih projekata usmjerenih na dostupnost električne energije i njezinu proizvodnju iz održivih izvora energije na tržištima u nastajanju, osobito u supsaharskoj Africi.

2.2. **PRETFINANCIRANJE**

U mnogim se ugovorima predviđa isplata predujmova prije početka radova ili isporuke robe ili usluga. Ponekad su rasporedom plaćanja predviđena plaćanja na temelju izvještaja o napretku. Sredstva za pretfinanciranje obično se isplaćuju u valuti zemlje ili područja na kojem se projekt provodi.

O trenutku njihove upotrebe ovisi hoće li se sredstva za pretfinanciranje iskazati kao kratkoročno ili dugoročno pretfinanciranje. Upotreba se definira temeljnim sporazumom o projektu. Svaka upotreba koja dospijeva u roku od dvanaest mjeseci nakon izvještajnog datuma iskazuje se kao kratkoročno pretfinanciranje. Budući da su brojni projekti ERF-a dugoročne naravi, nužno je da s njima povezani predujmovi budu dostupni dulje od godine dana. Zato se neki iznosi pretfinanciranja iskazuju kao dugotrajna imovina.

(u milijunima EUR)

	Bilješka	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Dugoročno pretfinanciranje	2.2.1.	–	–	*447*	*127*	*574*	*488*
Kratkoročno pretfinanciranje	2.2.2.	–	*5*	*113*	*836*	*954*	*1 396*
Ukupno		–	**5**	**560**	**963**	**1 529**	**1 884**

Smanjenje ukupnog pretfinanciranja za 356 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023. ponajprije se može objasniti smanjenjem pretfinanciranja isplaćenog korisnicima u okviru 11. ERF-a s 1 221 milijuna EUR u 2022. na 963 milijuna EUR u 2023. To je u skladu sa životnim ciklusom ERF-a i povezano je s promjenom broja otvorenih ugovora. Zadnja faza 11. ERF-a započela je krajem 2020., kad je klauzula o vremenskom ograničenju valjanosti počela proizvoditi učinke. Stoga se od 1. siječnja 2021. više nisu mogli potpisivati sporazumi o financiranju u okviru 11. ERF-a, ali određeni ugovori za postojeće sporazume i dalje se mogu potpisati. To je dovelo do smanjenja vrijednosti potpisanih novih ugovora s 2 118 milijuna EUR u 2021. na 853 milijuna EUR u 2022. i 860 milijuna EUR u 2023.

Pretfinanciranje u okviru 10. ERF-a smanjilo se sa 648 milijuna EUR u 2022. na 560 milijuna EUR u 2023., što je u skladu s uobičajenim trendom zabilježenim 2021. i sa životnim ciklusom ERF-a.

Dugoročno pretfinanciranje u iznosu od 427 milijuna EUR odnosi se na otvoreno pretfinanciranje za dva ugovora u okviru Zaklade EU-a za afričku infrastrukturu (AITF). Cilj je te zaklade pružiti financijsku potporu u obliku bespovratnih sredstava infrastrukturnim projektima, pored dugoročnog financiranja koje pružaju projektni ulagači. Pružanjem takvih bespovratnih sredstava potiče se financijske institucije sudionice na pružanje dugoročnog financiranja. U trenutku potpisivanja ugovora smatralo se da su vrste mjera u okviru Zaklade primjereno obuhvaćene sporazumom (još nije bio dostupan predložak za financijske instrumente niti se ta vrsta instrumenta spominje u Uredbi). Stoga su plaćanja izvršena na temelju tih sporazuma evidentirana kao pretfinanciranje, a ne kao komponenta financijskog instrumenta. Zbog dugoročne prirode operacija koje provodi Zaklada godišnje poravnanje njezina starog pretfinanciranja vrlo je ograničeno i raspoređeno na više godina. Stoga je, kako bi se bolje uzeli u obzir projektni uvjeti, otvoreno pretfinanciranje u iznosu od 427 milijuna EUR reklasificirano kao dugoročno financiranje (vidjeti bilješku **3.4.**).

2.2.1. *Dugoročno pretfinanciranje prema načinima upravljanja*

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Izravno upravljanje		
Provoditelj:		
Komisija	*15*	*11*
Izvršne agencije EU-a	*2*	*10*
Delegacije EU-a	*7*	*7*
	24	**28**

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Neizravno upravljanje		
Provoditelj:		
EIB i EIF	*436*	*181*
Međunarodne organizacije	*74*	*221*
Tijela privatnog prava kojima je povjerena zadaća pružanja javnih usluga	*16*	*16*
Tijela javnog prava	*17*	*25*
Treće zemlje	*7*	*16*
Tijela EU-a i javno-privatno partnerstvo	–	*1*
	550	**460**
Ukupno	**574**	**488**

2.2.2. *Kratkoročno pretfinanciranje*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Pretfinanciranje (bruto)	–	*7*	*749*	*4 150*	*4 906*	*5 616*
Poravnano na temelju datuma zaključenja	–	*(2)*	*(636)*	*(3 314)*	*(3 952)*	*(4 220)*
Ukupno	–	**5**	**113**	**835**	**954**	**1 396**

2.2.3. *Kratkoročno pretfinanciranje prema načinima upravljanja*

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Izravno upravljanje		
Provoditelj:		
Komisija	*55*	*85*
Izvršne agencije EU-a	*3*	*10*
Delegacije EU-a	*82*	*105*
	140	**200**
Neizravno upravljanje		
Provoditelj:		
EIB i EIF	*87*	*209*
Međunarodne organizacije	*431*	*642*
Tijela privatnog prava kojima je povjerena zadaća pružanja javnih usluga	*78*	*96*
Tijela javnog prava	*98*	*116*

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Treće zemlje	*119*	*131*
Tijela EU-a i javno-privatno partnerstvo	*1*	*2*
	814	**1 196**
Ukupno	**954**	**1 396**

2.2.4. *Primljena jamstva u vezi s pretfinanciranjem*

Jamstvima se osigurava pretfinanciranje, a vraćaju se nakon naplate završnog potraživanja u okviru projekta.

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Jamstva za pretfinanciranje	*32*	*37*

Iznos od 32 milijuna EUR obuhvaća jamstva za pretfinanciranje isplaćeno u okviru izravnog upravljanja, pri čemu je ERF korisnik jamstva. Međutim, većina pretfinanciranja isplaćuje se u okviru neizravnog upravljanja, pri čemu korisnik jamstva nije ERF, već javni naručitelj. Iako ERF nije korisnik, tim jamstvima osigurava se njegova imovina. Ukupna vrijednost takvih jamstava u 2023. iznosila je 426 milijuna EUR.

2.3. **DOPRINOSI SKRBNIČKIM FONDOVIMA**

Pod ovim naslovom iskazuje se iznos uplaćenog doprinosa Skrbničkom fondu EU-a za Afriku i Skrbničkom fondu EU-a Bêkou. Doprinosi su iskazani bez troškova skrbničkih fondova koji se mogu pripisati ERF-u.

Doprinose skrbničkim fondovima izvršava ERF u okviru izravnog upravljanja.

(u milijunima EUR)

	Neto doprinos na dan 31.12.2022.	Uplaćeni doprinosi u 2023.	Raspodjela neto rashoda skrbničkog fonda 2023.	Neto doprinos na dan 31.12.2023.
Afrika	*243*	*231*	*(287)*	*186*
Bêkou	*11*	*43*	*(24)*	*30*
Ukupno	**254**	**274**	**(311)**	**216**

Smanjenje uplaćenih doprinosa s 330 milijuna EUR u 2022. na 274 milijuna EUR u 2023. proizlazi iz smanjenja rashoda skrbničkih fondova zbog likvidacije obaju skrbničkih fondova. Krajem 2021., s krajem ugovornog razdoblja, Skrbnički fond EU-a za Afriku i Skrbnički fond EU-a Bêkou dosegnuli su vrhunac aktivnosti. Likvidacija skrbničkih fondova koja je uslijedila dovela je do smanjenja broja otvorenih ugovora i stoga do smanjenja rashoda.

2.4. **POTRAŽIVANJA OD RAZMJENSKIH TRANSAKCIJA I NAPLATIVA SREDSTVA OD NERAZMJENSKIH TRANSAKCIJA**

Razmjenske transakcije su transakcije u kojima subjekt prima imovinu ili usluge ili mu se ukidaju obveze, a drugoj strani izravno zauzvrat daje približno jednaku vrijednost (prvenstveno u obliku robe, usluga ili korištenja imovine). Nerazmjenske transakcije su transakcije u kojima subjekt dobije neku vrijednost od drugog subjekta, a pritom izravno zauzvrat ne daje približno jednaku vrijednost ili u kojima daje vrijednost drugom subjektu, a pritom izravno zauzvrat ne dobije približno jednaku vrijednost.

2.4.1. *Dugoročna potraživanja od razmjenskih transakcija*

Na dan 31. 12. 2023. ERF je imao dugoročna potraživanja od razmjenskih transakcija u iznosu od 5 milijuna EUR, koja se uglavnom sastoje od odgođenih rashoda koji proizlaze iz nekoliko financijskih instrumenata.

2.4.2. *Kratkoročna potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija*

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.	31.12.2022.
Naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija	2.4.2.1.	*13*	*15*
Potraživanja od razmjenskih transakcija	2.4.2.2.	*12*	*12*
Ukupno		**24**	**27**

2.4.2.1. Naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Klijenti	–	*3*	*44*	*9*	*55*	*56*
Javna tijela	–	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Treće zemlje	–	*1*	*4*	*1*	*6*	*7*
Smanjenje vrijednosti	–	*(7)*	*(55)*	*(6)*	*(68)*	*(67)*
Ukupno	–	**1**	**7**	**5**	**13**	**15**

2.4.2.2. Potraživanja od razmjenskih transakcija

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Obračunati prihodi	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Dugovanja i potraživanja unutar ERF-a	–	*(200)*	*426*	*(225)*	–	*1*
Ostalo	–	–	*4*	*7*	*11*	*10*
Ukupno	–	**(200)**	**430**	**(218)**	**12**	**12**

Jedanaestom ERF-u je radi učinkovitosti dodijeljena jedinstvena riznica koja obuhvaća sve ERF-ove, što za posljedicu ima operacije između različitih ERF-ova koje se poravnavaju dugovanjima i potraživanjima unutar ERF-a u bilancama različitih ERF-ova.

Naslov „Ostalo” uglavnom obuhvaća potraživanja koja proizlaze iz financijskih instrumenata. Od 11 milijuna EUR ostalih potraživanja, iznos od 4 milijuna EUR odnosi se na potraživanje Fonda za globalnu energetsku učinkovitost i obnovljivu energiju (GEEREF), a iznos od 7 milijuna EUR na potraživanje instrumenta Climate Investor One.

2.5. **NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI** ([5])

Novac i novčani ekvivalenti financijski su instrumenti po amortiziranom trošku i uključuju novac u blagajni, bankovne depozite po viđenju ili kratkoročne depozite (kao što su tekući i štedni računi) te ostala kratkotrajna visokolikvidna ulaganja s izvornim dospijećem od najviše tri mjeseca.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Posebni računi						
Središnje banke	–	–	–	*341*	*341*	*835*
	–	–	–	**341**	**341**	**835**
Tekući računi						
Komercijalne banke	–	–	–	*193*	*193*	*161*
Novčana sredstva koja pripadaju financijskim instrumentima	–	–	–	*67*	*67*	*31*
	–	–	–	**260**	**260**	**192**
Ukupno	–	–	–	**601**	**601**	**1 027**

Smanjenje novca i novčanih ekvivalenata za 426 milijuna EUR uglavnom je posljedica smanjenja novčanih pričuva koje se drže u središnjim bankama. To se smanjenje može pripisati smanjenju upisanih doprinosa s 2 500 milijuna EUR u 2022. na 1 800 milijuna EUR u 2023. Osim toga, države članice primile su povrat od 43 milijuna EUR iz devetog ERF-a za prvi obrok za 2023., dok je Ujedinjena Kraljevina zatražila da se za njezine doprinose za drugi i treći obrok za 2023. u iznosu od 154 milijuna EUR izvrši prijeboj s njezinim nepodmirenim udjelom u 10. i 11. ERF-u (vidjeti bilješku **2.9.1.**).

Kao i prethodnih godina, da bi se ograničio rizik druge ugovorne strane, više se novca drži na računima u središnjim bankama nego u komercijalnim bankama (vidjeti bilješku **5.1**.).

OBVEZE

2.6. **FINANCIJSKE OBVEZE**

Financijska obveza je svaka obveza koja je:

(a) ugovorna obveza: isporuke novca ili druge financijske imovine drugom subjektu; ili razmjene financijske imovine ili financijskih obveza s drugim subjektom pod uvjetima koji su potencijalno nepovoljni za subjekt; ili

(b) ugovor koji će se namiriti ili se može namiriti vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta.

Financijske obveze klasificirane su u sljedeće kategorije: „financijske obveze po fer vrijednosti kroz višak ili manjak”, „ostale financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku” ili „obveze iz ugovora o financijskom jamstvu”.

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.	31.12.2022.
Dugoročno			
Financijske rezervacije	2.6.1.	*3*	*1*
Obveza za financijska jamstva	2.6.2.	*1*	*1*

([5]) U skladu s člankom 53. Financijske uredbe koja se primjenjuje na 11. Europski razvojni fond, riznica se iskazuje u bilanci 11. ERF-a. Namjena različitih bankovnih računa opisana je u poglavlju 5., „Upravljanje financijskim rizikom”.

(u milijunima EUR)

	Bilješka	31.12.2023.	31.12.2022.
Ostale financijske obveze	2.6.3.	*1*	*2*
Obveze za sufinanciranje	2.6.4.	*1*	*3*
Ukupno		**5**	**7**

2.6.1. *Financijske rezervacije*

Te rezervacije predstavljaju procijenjene kreditne gubitke koji će nastati u odnosu na zajmove odobrene u okviru različitih financijskih instrumenata.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Financijske rezervacije	–	–	–	*3*	*3*	*1*

Iznos od 3 milijuna EUR čini procijenjeni gubitak povezan sa zajmovima danima u okviru sljedećih financijskih instrumenata: ElectriFI CW i ElectriFI CW II te regionalna sastavnica instrumenta AgriFI za države AKP-a.

2.6.2. *Financijska jamstva*

Te rezervacije čine procijenjene gubitke koji će nastati u odnosu na jamstva odobrena u okviru različitih financijskih instrumenata, pri čemu su subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna ovlašteni za izdavanje jamstava za vlastiti račun, ali u ime ERF-a i na njegov rizik. Financijski rizik ERF-a povezan s jamstvima ograničen je, a rezervacije za financijsku imovinu za pokriće budućih aktivacija jamstava izdvajaju se postupno.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Obveza za financijska jamstva	–	–	–	*1*	*1*	*1*

Iznos od 1 milijun EUR procijenjeni je gubitak povezan s jamstvom od 11 milijuna EUR danim u okviru financijskog instrumenta Euritz (vidjeti bilješku **3.2.1.**).

2.6.3. *Ostale financijske obveze*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz višak i manjak	–	–	–	*1*	*1*	*2*

Iznos od 1 milijun EUR uglavnom je povezan s obvezama koje proizlaze iz financijskog instrumenta aBi Finance.

2.6.4. *Obveze za sufinanciranje*

Obveze za sufinanciranje sredstva su koja je ERF primio u okviru sporazuma o sufinanciranju. ERF te doprinose mora iskoristiti za pružanje dogovorenih usluga trećim osobama, a neiskorištena sredstva mora vratiti subjektima koji doprinose. Iznosi za sufinanciranje iskazuju se kao kratkoročni ili dugoročni ovisno o trenutku njihova korištenja.

Na kraju godine provodi se procjena svih obveza za sufinanciranje za svaki pojedinačni slučaj, a svi iznosi za koje nije vjerojatno da će se iskoristiti u sljedećih 12 mjeseci smatraju se dugoročnima. Trenutačni iznosi prikazani su u bilješci **2.7.2.**

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Dugoročne obveze za sufinanciranje	–	–	–	*1*	*1*	*3*
Kratkoročne obveze za sufinanciranje	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Ukupno	–	–	**19**	**24**	**42**	**49**

2.7. **OBVEZE**

Obveze su obveze plaćanja za robu ili usluge koje su primljene odnosno pružene te za koje su, za razliku od obračunatih rashoda, izdani računi ili su formalno dogovorene s dobavljačima. Obveze se mogu odnositi na razmjenske transakcije (kao što je kupnja robe i usluga) i na nerazmjenske transakcije (npr. zahtjevi za povrat troškova korisnika bespovratnih sredstava, pretfinanciranja ili drugih financijskih sredstava Unije).

(u milijunima EUR)

	Bilješka	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Kratkoročne obveze	2.7.1.	–	–	*50*	*210*	*260*	*230*
Razne obveze	2.7.2.	–	*0*	*14*	*118*	*132*	*196*
Ukupno		–	**0**	**63**	**328**	**391**	**426**

2.7.1. *Kratkoročne obveze*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Dobavljači	–	*2*	*7*	*89*	*98*	*63*
Treće zemlje	–	–	*3*	*29*	*32*	*126*
Javna tijela	–	–	*19*	*110*	*129*	*41*
Ostale kratkoročne obveze	–	*(2)*	*20*	*(18)*	–	–
Ukupno	–	–	**50**	**210**	**260**	**230**

Obveze većinom uključuju troškovnike koje je ERF primio u vezi s bespovratnim sredstvima koja su dodijeljena korisnicima. Evidentiraju se u trenutku zaprimanja troškovnika i za cijeli u njemu navedeni iznos. Korisnicima se nakon provjere prihvatljivosti isplaćuju samo prihvatljivi iznosi. Na kraju godine analiziraju se nepodmireni zahtjevi za povrat troškova, a procijenjeni prihvatljivi iznosi povezani s tim zahtjevima za povrat troškova priznaju se u izvještaju o financijskom rezultatu. Procijenjeni neprihvatljivi iznosi iskazuju se kao ostale kratkoročne obveze.

Povećanje obveza prema javnim tijelima i dobavljačima posljedica je većeg broja primljenih računa koji do kraja godine još nisu bili plaćeni. S druge strane, obveze prema trećim zemljama smanjile su se prvenstveno zbog toga što je 2023. poništen račun za proračunsku potporu Etiopiji u ukupnom iznosu od 60 milijuna EUR. Taj je račun suspendiran od studenog 2020. zbog stanja u toj zemlji.

2.7.2. *Razne obveze*

(u milijunima EUR)

	Bilješka	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Obveze za sufinanciranje	2.6.4.	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Odgođeni doprinosi kapitalu	2.7.2.1.	–	–	–	*88*	*88*	*147*
Druge razne obveze		–	–	*(5)*	*7*	*3*	*2*
Ukupno		–	–	**14**	**117**	**132**	**196**

2.7.2.1. Odgođeni doprinosi kapitalu

Iznos od 7,8 milijuna EUR odgođenih doprinosa kapitalu odnosi se na povrate državama članicama i Ujedinjenoj Kraljevini iz opozvanih ili neiskorištenih sredstava u okviru projekata iz devetog ERF-a (vidjeti bilješku **2.9.1.**). Države članice složile su se da će izvršiti prijeboj povrata s doprinosima za 11. ERF tijekom prvog poziva za doprinose u 2024.

Osim povrata, iznos od 80 milijuna EUR odnosi se na prvi obrok za 2024., koji je unaprijed platila Ujedinjena Kraljevina. Od tog iznosa 8 milijuna EUR oduzeto je od preostalog udjela Ujedinjene Kraljevine u neiskorištenim sredstvima iz 10. i 11. ERF-a. U skladu s člankom 152. Sporazuma o povlačenju Ujedinjena Kraljevina ostaje sudionica u ERF-u do zaključenja 11. ERF-a i svih prethodnih nezaključenih ERF-ova te s tim u vezi preuzima jednake obveze kao države članice (vidjeti bilješku **2.9.1.**).

2.8. **OBRAČUNATI RASHODI**

Obračunate stavke su obveze plaćanja za robu ili usluge koje su primljene odnosno pružene, ali za koje, za razliku od obveza, nisu izdani računi, odnosno nisu formalno dogovorene s dobavljačima. Izračun obračunatih stavki temelji se na iznosu nepodmirenih proračunskih obveza na kraju godine. Dio procijenjenih obračunatih rashoda koji se odnosi na plaćeno pretfinanciranje evidentiran je kao smanjenje iznosa pretfinanciranja.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Obračunati rashodi	–	–	*129*	*854*	*983*	*1 130*
Ostale obračunate i odgođene stavke	–	–	–	*1*	*1*	*2*
Ukupno	–	–	**129**	**855**	**984**	**1 131**

Obračunati rashodi obuhvaćaju procijenjene rashode poslovanja za tekuće ili izvršene ugovore bez validiranih zahtjeva za povrat troškova, pri čemu su prihvatljivi rashodi korisnika procijenjeni na temelju najboljih informacija dostupnih u vrijeme pripreme financijskih izvještaja. Valja napomenuti da se informacije iz opsežnih svakodnevnih aktivnosti, kao što su produljenja ugovora potpisana nakon izvještajnog datuma, ne uzimaju u obzir sustavno te da se mogući učinak na obračunate rashode ne može pouzdano procijeniti. Dio procijenjenih obračunatih rashoda koji se odnosi na plaćeno pretfinanciranje evidentiran je kao smanjenje iznosa pretfinanciranja (vidjeti bilješku **2.2.**).

Smanjenje obračunatih rashoda za 147 milijuna EUR posljedica je smanjenja broja ugovora za koje su se rashodi morali procijeniti i obračunati. To je u skladu sa životnim ciklusom ERF-a i povezanim brojem otvorenih ugovora.

NETO IMOVINA

2.9. **KAPITAL FONDA**

Države članice ERF-a plaćaju doprinose za provedbu programa ERF-a kako je utvrđeno u unutarnjem sporazumu svakog ERF-a. U skladu s primjenjivom pravnom osnovom pozivi na uplatu kapitala, tj. zahtjevi za financiranje za određenu godinu N, utvrđuju se odlukom Vijeća u godini N–1, pri čemu su očekivana sredstva jasno namijenjena za konkretna buduća razdoblja.

Doprinosi koji ispunjavaju kriterije za doprinose od vlasnika (EAR 1) iskazuju se kao kapital fonda u financijskim izvještajima ERF-a. Kapital fonda ukupni je iznos doprinosa država članica ERF-a. Budući da se neupisani kapital fonda oduzima od ukupnog kapitala fonda (vidjeti Izvještaj o promjenama neto imovine), u bilanci se priznaje samo upisani kapital fonda.

Budući da su dogovoreni doprinosi namijenjeni za konkretna izvještajna razdoblja i da ERF ima pravo poduzeti pravne korake protiv države članice ERF-a samo u tim razdobljima, svi unaprijed primljeni iznosi priznaju se kao odgođeni doprinosi kapitalu u okviru obveza, a ne kao upisani kapital.

2.9.1. *Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
Kapital fonda	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Neupisani kapital fonda	–	*(15)*	–	*(7 840)*	*(7 855)*
Upisani kapital fonda na dan 31.12.2022.	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**
Kapital fonda	–	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Neupisani kapital fonda	–	–	–	*(6 040)*	*(6 040)*
Upisani kapital fonda na dan 31.12.2023.	–	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**

Neupisana sredstva iznosi su koje države članice još nisu uplatile. Upisani kapital fonda obuhvaća doprinose koji su upisani u ERF i koje su države članice prenijele na račune riznice (vidjeti bilješku **2.9.2.**).

Odlukom Vijeća (EU) 2023/2586 ([6]) doprinosi država članica utvrđeni unutarnjim sporazumima osmog i devetog ERF-a na odgovarajući su način umanjeni za iznos od 7,8 milijuna EUR iz sredstava opozvanih iz devetog ERF-a. Povrati koji proizlaze iz tog smanjenja nadoknađeni su dodatnim pozivima za sredstva u okviru 11. ERF-a. Povrat će se zapravo izvršiti smanjenjem prvog obroka za 2024. (vidjeti bilješku **2.7.2.1**.).

Iako Ujedinjena Kraljevina ostaje sudionica u ERF-u do zaključenja svih programa, u skladu s člankom 153. Sporazuma o povlačenju njezin udio u neiskorištenim i opozvanim sredstvima iz osmog, devetog i 10. ERF-a ne može se ponovno upotrijebiti. Ujedinjena Kraljevina zatražila je 2023. da se njezin drugi i treći obrok za tu godinu nadoknade iz njezina nepodmirenog udjela u pričuvi 10. i 11. ERF-a. Osim toga, dodatnih 8 milijuna EUR vraćeno je Ujedinjenoj Kraljevini za 1. obrok za 2024. (vidjeti bilješku **2.7.2.1**.). Zbog toga je kapital fonda 10. i 11. ERF-a smanjen za 126 milijuna EUR odnosno 36 milijuna EUR.

Osmi ERF zaključen je 2021., kad su dovršene operativne aktivnosti i zaključene sve odluke o financiranju. Unatoč tomu, zaključenje osmog ERF-a nije u potpunosti vidljivo u financijskim izvještajima za 2021. Agregirani izvještaj o promjenama neto imovine prikazuje zaključenje osmog ERF-a kao događaj iz 2023. Neto imovina osmog ERF-a, u ukupnom iznosu od 180 milijuna EUR, prenesena je 2023. u deveti ERF, čime je osmi ERF računovodstveno zaključen. Sva preostala salda upisanog kapitala i pričuva iskorištena su za pokrivanje poslovnog rezultata prethodnih godina, a preostali iznosi preneseni su u deveti ERF u skladu s odredbama dijela trećeg Financijske uredbe koja se primjenjuje na deveti ERF.

([6]) Odluka Vijeća (EU) 2023/2586 od 13. studenoga 2023. o financijskim doprinosima koje stranke Europskog razvojnog fonda moraju platiti radi financiranja tog fonda, određivanja gornje granice za 2025., godišnjeg iznosa za 2024., iznosa prvog obroka za 2024. i indikativnih, neobvezujućih predviđanja za očekivane godišnje iznose doprinosa za godine 2026. i 2027. (SL L, 2023/2586, 15.11.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2586/oj).

2.9.2. *Upisani i neupisani kapital fonda po državama članicama i Ujedinjenoj Kraljevini*

(u milijunima EUR)

Doprinosi 11. ERF-u	%	Neupisani kapital na dan 31.12.2022.	Kapital upisan u 2023.	Neupisani kapital na dan 31.12.2023.
Austrija	*2,40*	*188*	*(43)*	*145*
Belgija	*3,25*	*255*	*(58)*	*196*
Bugarska	*0,22*	*17*	*(4)*	*13*
Hrvatska	*0,23*	*18*	*(4)*	*14*
Cipar	*0,11*	*9*	*(2)*	*7*
Češka	*0,80*	*63*	*(14)*	*48*
Danska	*1,98*	*155*	*(36)*	*120*
Estonija	*0,09*	*7*	*(2)*	*5*
Finska	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Francuska	*17,81*	*1 397*	*(321)*	*1 076*
Njemačka	*20,58*	*1 614*	*(370)*	*1 243*
Grčka	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Mađarska	*0,61*	*48*	*(11)*	*37*
Irska	*0,94*	*74*	*(17)*	*57*
Italija	*12,53*	*982*	*(226)*	*757*
Latvija	*0,12*	*9*	*(2)*	*7*
Litva	*0,18*	*14*	*(3)*	*11*
Luksemburg	*0,26*	*20*	*(5)*	*15*
Malta	*0,04*	*3*	*(1)*	*2*
Nizozemska	*4,78*	*375*	*(86)*	*289*
Poljska	*2,01*	*157*	*(36)*	*121*
Portugal	*1,20*	*94*	*(22)*	*72*
Rumunjska	*0,72*	*56*	*(13)*	*43*
Slovačka	*0,38*	*29*	*(7)*	*23*
Slovenija	*0,22*	*18*	*(4)*	*14*
Španjolska	*7,93*	*622*	*(143)*	*479*
Švedska	*2,94*	*230*	*(53)*	*178*
Ujedinjena Kraljevina	*14,68*	*1 151*	*(264)*	*887*
Ukupno	**100,00**	**7 840**	**(1 800)**	**6 040**

Budući da je kapital osmog, devetog i 10. ERF-a u prethodnim godinama upisan i uplaćen u cijelosti, 2023. upisan je iznos od 1 800 milijuna EUR koji se u potpunosti odnosi na 11. ERF. Upisani kapital smanjio se s 2 500 milijuna EUR u 2022. na 1 800 milijuna EUR u 2023.

2.9.3. *Prijenosi upisanog kapitala fonda između aktivnih ERF-ova*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2021.	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	–
Prijenos iznosa iz prethodnih ERF-ova u pričuvu za ostvarenje postignuća 10. ERF-a	*(1)*	*(8)*	*9*	–	–
Prijenos iznosa iz prethodnih ERF-ova u pričuvu za ostvarenje postignuća 11. ERF-a	–	–	*(148)*	*148*	–
Stanje na dan 31.12.2022.	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	–
Prijenos iznosa iz prethodnih ERF-ova u pričuvu za ostvarenje postignuća osmog ERF-a	*2 762*	*(2 762)*		–	–
Prijenos iznosa iz prethodnih ERF-ova u pričuvu za ostvarenje postignuća 10. ERF-a	*427*	*(432)*	*6*	–	–
Prijenos iznosa iz prethodnih ERF-ova u pričuvu za ostvarenje postignuća 11. ERF-a	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	–
Stanje na dan 31.12.2023.	–	**(509)**	**(120)**	**628**	–

Ovaj naslov uključuje sredstva prenesena između aktivnih ERF-ova.

Od stupanja na snagu Sporazuma iz Cotonoua, sva nepotrošena sredstva iz prethodnih aktivnih ERF-ova prenose se u najnoviji ERF nakon opoziva. Prijenosom sredstava iz drugih ERF-ova povećava se iznos odobrenih sredstva fonda primatelja, a smanjuje iznos odobrenih sredstva fonda podrijetla. Za sredstva prenesena u pričuvu za ostvarenje postignuća 10. i 11. ERF-a obveze se mogu preuzeti samo pod posebnim uvjetima utvrđenima u unutarnjim sporazumima.

Iako je osmi ERF službeno zaključen 2021., to zaključenje nije vidljivo u računovodstvenoj dokumentaciji za 2021. Sve pričuve i gubici iz prethodnih ERF-ova preneseni su 2023. u deveti ERF (vidjeti bilješku **2.9.1.**).

3. BILJEŠKE UZ IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU

PRIHODI

(u milijunima EUR)

	Bilješka	2023.	2022.
Prihodi od nerazmjenskih transakcija	3.1.	*14*	*18*
Prihodi od razmjenskih transakcija	3.2.	*52*	*80*
Ukupno		**65**	**98**

3.1. PRIHODI OD NERAZMJENSKIH TRANSAKCIJA

Prihodi od nerazmjenskih transakcija odnose se na transakcije u kojima prenositelj osigurava resurse subjektu primatelju koji u zamjenu ne daje otprilike jednaku vrijednost. Ovaj naslov uglavnom uključuje iznose primljene od Komisije tijekom godine i povrat troškova poslovanja.

(u milijunima EUR)

	Bilješka	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Povrat troškova		–	–	*1*	*4*	*6*	*17*
Prihodi od sufinanciranja	3.1.1.	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*
Ukupno		–	–	**2**	**12**	**14**	**18**

Nerazmjenski prihodi mogu se raščlaniti po načinu upravljanja kako slijedi:

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
Izravno upravljanje		
Provoditelj:		
Komisija	–	*1*
Delegacije EU-a	*5*	*(3)*
	5	**(2)**
Neizravno upravljanje		
Provoditelj:		
Treće zemlje	*6*	*13*
Tijela javnog prava	–	*(3)*
Međunarodne organizacije	*3*	*7*
Tijela privatnog prava kojima je povjerena zadaća pružanja javnih usluga	–	*3*
	9	**20**
Ukupno	**14**	**18**

3.1.1. *Prihodi od sufinanciranja*

Primljeni doprinosi za sufinanciranje ispunjavaju kriterije za uvjetne prihode od nerazmjenskih transakcija i kao takvi po primitku ne bi trebali utjecati na izvještaj o financijskom rezultatu. Doprinosi se evidentiraju kao obveze (vidjeti bilješke **2.6.4.** i **2.7.2.**) dok se ne ispune uvjeti za donirana sredstva, tj. dok ne nastanu prihvatljivi rashodi (vidjeti bilješku **3.5.**). Odgovarajući iznos tada se priznaje u izvještaju o financijskom rezultatu kao nerazmjenski prihod od sufinanciranja. U skladu s time učinak na poslovni rezultat godine jednak je nuli.

3.2. **PRIHODI OD RAZMJENSKIH TRANSAKCIJA**

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Financijski prihodi	–	–	*(1)*	*10*	*9*	*3*
Ostali prihodi	–	*2*	*4*	*37*	*43*	*77*
Ukupno	–	**2**	**4**	**46**	**52**	**80**

Iznos od 9 milijuna EUR pod naslovom „Financijski prihodi" uglavnom obuhvaća obračunate kamate na neplaćene naloge za povrat, kamate na pretfinanciranje i prihod od financijskih instrumenata.

Ostali prihodi većinom se odnose na dobitke od tečajnih razlika. Odgovarajući gubici od tečajnih razlika bilježe se pod ostalim rashodima (vidjeti bilješku **3.7.**).

RASHODI

3.3. **RASHODI DRUGIH SUBJEKATA**

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Rashodi za tehničku pomoć	–	–	–	*3*	*3*	*1*

Iznos od 3 milijuna EUR obuhvaća rashode za tehničku pomoć nastale u okviru nekoliko financijskih instrumenata.

3.4. **INSTRUMENTI POMOĆI**

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Programska pomoć	–	–	*33*	*808*	*841*	*1 307*
Makroekonomska potpora	–	*7*	–	–	*7*	*4*
Sektorska politika	–	*(1)*	–	–	*(1)*	–
Projekti unutar AKP-a	–	–	*128*	*651*	*779*	*896*
Pomoć u nuždi	–	*(7)*	*113*	*124*	*230*	*118*
Institucijska potpora	–	–	–	*12*	*12*	*6*
Naknada za gubitak prihoda od izvoza	–	–	*2*	–	*2*	–
Doprinosi skrbničkim fondovima	–	–	–	*311*	*311*	*458*
Ukupno	–	**(1)**	**276**	**1 906**	**2 181**	**2 789**

Rashodi poslovanja ERF-a odnose se na različite instrumente pomoći i razlikuju se ovisno o načinu isplate novčanih sredstava i vrsti upravljanja.

Smanjenje rashoda poslovanja 2023. za 608 milijuna EUR uglavnom je posljedica smanjenja rashoda u okviru 11. ERF-a (s 2 489 milijuna EUR u 2022. na 1 906 milijuna EUR u 2023.). To se smanjenje ponajprije može objasniti smanjenjem rashoda koji se odnose na programsku pomoć, projekte unutar AKP-a i doprinose skrbničkim fondovima (vidjeti bilješku **2.3.**). Unatoč tomu, troškovi povezani s pomoći u nuždi povećali su se za 105 milijuna EUR. To je povećanje posljedica Odluke Vijeća od 12. srpnja 2022. o ponovnoj upotrebi sredstava iz 10. i 11. ERF-a kako bi se financirale mjere za ublažavanje krize u području sigurnosti opskrbe hranom i gospodarskog šoka u državama AKP-a zbog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine.

Smanjenje rashoda povezanih s projektima unutar AKP-a objašnjava se smanjenjem obračunatih rashoda za dva projekta u okviru AITF-a. Budući da se ta dva projekta ne provode redovito i da nema izvješća, otvoreno pretfinanciranje reklasificirano je u dugoročno financiranje te za te projekte za 2023. nisu obračunati rashodi. Međutim, na rashode povezane s projektima unutar AKP-a utjecalo je poništenje prošlogodišnjih obračunatih stavki, koje su iznosile 130 milijuna EUR (vidjeti bilješku **2.2.**).

Promjene u rashodima u okviru devetog i 10. ERF-a u skladu su sa životnim ciklusom ERF-a i povezane su s promjenom broja otvorenih ugovora. U okviru tih ERF-ova 2023. su izvršeni i zaključeni brojni ugovori, što je dovelo do smanjenja nastalih rashoda.

Negativni iznos u okviru devetog ERF-a koji se odnosi na program pomoći u nuždi posljedica je poništenja obračunatih stavki za 2022. za ugovor koji je poništen 2023.

3.5. **RASHODI ZA SUFINANCIRANJE**

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Sufinanciranje	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*

U ovaj su naslov uključeni rashodi za sufinanciranje projekata nastali u 2023. Valja napomenuti da nastali rashodi uključuju iznose procijenjene u postupku zaključenja poslovnih knjiga (pa stoga i poništenje procijenjenih iznosa za prethodnu godinu).

Rashodi za sufinanciranje povećali su se 2023. za 12 milijuna EUR, uglavnom zbog toga što su u 2022. bili neuobičajeno niski. Smanjenje rashoda za sufinanciranje u 2022. posljedica je poboljšanja metode raspodjele rashoda donatorima koji sudjeluju u sufinanciraju, kojom se sad uzima u obzir povrat nepropisno isplaćenih iznosa.

U skladu s računovodstvenim pravilima o sufinanciranju nastali iznosi nisu utjecali na rezultat godine ERF-a jer su priznati i u rashodima za sufinanciranje i u prihodima od sufinanciranja (vidjeti i bilješku **3.1.1.**).

Instrumenti pomoći i rashodi za sufinanciranje po vrstama upravljanja

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
Izravno upravljanje		
Provoditelj:		
Komisija	*50*	*70*
Izvršne agencije EU-a	*16*	*6*
Skrbnički fondovi	*290*	*431*
Delegacije EU-a	*235*	*1 121*
	591	**1 628**
Neizravno upravljanje		
Provoditelj:		
EIB i EIF	*(45)*	*39*
Međunarodne organizacije	*994*	*(544)*
Tijela privatnog prava kojima je povjerena zadaća pružanja javnih usluga	*201*	*325*
Tijela javnog prava	*147*	*99*
Treće zemlje	*297*	*1 234*
Tijela EU-a i javno-privatno partnerstvo	*3*	*4*
	1 597	**1 157**
Ukupno	**2 189**	**2 785**

3.6. **FINANCIJSKI TROŠKOVI**

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Neto gubici od umanjenja vrijednosti po zajmovima i potraživanjima	–	*(1)*	*1*	*2*	*2*	*2*
Gubici od financijske imovine ili obveza po fer vrijednosti kroz višak ili manjak	–	–	*1*	*2*	*3*	*2*
Subvencionirane naknade	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Gubici od umanjenja vrijednosti po financijskim jamstvima	–	–	–	–	–	*1*
Ukupno	–	**(1)**	**1**	**5**	**7**	**6**

Neto gubici od umanjenja vrijednosti po zajmovima i potraživanjima obuhvaćaju gubitke od umanjenja vrijednosti po financijskim instrumentima i procijenjene rashode za nenaplative iznose iz starijih naloga za povrat (više od 2 godine), stečaja i oslobođenja.

Iznos od 3 milijuna EUR financijskih troškova za financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz višak ili manjak uglavnom se odnosi na tečajne razlike, kamate i promjene fer vrijednosti za nekoliko financijskih instrumenata.

Iznos od 1 milijuna EUR pod naslovom „Subvencionirane naknade” odnosi se na rashode nastale u okviru financijskog instrumenta Kulima.

3.7. **OSTALI RASHODI**

Ovaj naslov obuhvaća rashode administrativne naravi, npr. za vanjske neinformatičke usluge, poslovni najam, priopćenja i objave, osposobljavanje itd.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	2023.	2022.
Administrativni rashodi i rashodi za IT	–	–	*2*	*49*	*51*	*56*
Rezervacija za rizike i troškove	–	–	–	*2*	*1*	–
Ostvareni gubici od potraživanja od kupaca	–	–	–	–	–	*4*
Gubici od tečajnih razlika	–	*2*	*5*	*55*	*62*	*60*
Gubici od tečajnih razlika po financijskim instrumentima	–	–	–	*1*	*1*	–
Ukupno	–	**3**	**7**	**106**	**116**	**119**

Pod naslovom „Administrativni rashodi i rashodi za IT” uključeni su iznosi temeljeni na unutarnjem sporazumu ERF-a i Komisije o pokrivanju administrativnih rashoda sjedišta i delegacija nastalih pri upravljanju programima ERF-a.

Povećanje gubitaka od tečajnih razlika uglavnom je posljedica povećanja neostvarenih gubitaka od revalorizacije salda u valutama na kraju godine.

4. NEPREDVIĐENA IMOVINA I NEPREDVIĐENE OBVEZE TE OSTALA VAŽNA OBJAVLJIVANJA

4.1. NEPREDVIĐENA IMOVINA

Nepredviđena imovina je imovina koja bi mogla proizići iz prošlih događaja, a čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Jamstva za pretfinanciranje	–	–	*2*	*30*	*32*	*37*
Jamstva za ispunjenje obveza	–	–	–	–	–	*1*
Ukupno	–	–	**2**	**30**	**32**	**38**

Od korisnika koji nisu države članice u određenim se slučajevima pri isplati predujmova zahtijevaju jamstva za pretfinanciranje.

Jamstva za ispunjenje obveza zahtijevaju se kako bi se osiguralo da korisnici sredstava ERF-a ispunjavaju obveze iz ugovora s ERF-om.

U slučaju ugovora kojima se upravlja neizravno jamstva pripadaju naručitelju, a ne ERF-u, i stoga ih ERF ne iskazuje.

4.2. NEPREDVIĐENE OBVEZE

Nepredviđene obveze su obveze koje bi mogle proizići iz prošlih događaja, a čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta, ili sadašnje obveze koje proizlaze iz prošlih događaja pri čemu nije vjerojatno da će doći do odljeva sredstava ili se iznos ne može pouzdano izmjeriti.

4.2.1. *Dana jamstva*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Dana jamstva	–	–	–	*28*	*28*	*25*

U prethodnoj tablici prikazan je opseg izloženosti ERF-a potencijalnim budućim plaćanjima povezanima s jamstvima danima Grupi EIB-a i drugim financijskim institucijama. Iznosi se iskazuju bez financijskih rezervacija ili financijskih obveza priznatih za te programe.

Iznos od 28 milijuna EUR odnosi se na jamstva dana u okviru sljedećih financijskih instrumenata: 11 milijuna EUR u okviru financijskog instrumenta EURITZ, 10 milijuna EUR u okviru Fonda Kulima i 7 milijuna EUR u okviru instrumenta za poticanje poljoprivrednog lanca vrijednosti u Zambiji (*Zambia Agriculture Value Chain Facility*).

4.2.2. *Nepredviđene obveze povezane sa sudskim postupcima*

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Sudski postupci u tijeku	–	–	–	*7*	*7*	*18*

Na kraju 2023. u tijeku su bila samo dva postupka, u ukupnom iznosu od 7 milijuna EUR. Te su godine zaključena dva sudska postupka u ukupnom iznosu od 11 milijuna EUR.

4.3. **OSTALA VAŽNA OBJAVLJIVANJA**

4.3.1. *Nepodmirene obveze koje još nisu iskazane kao rashod*

Iznos objavljen u nastavku odnosi se na proračunski RAL (fr. „Reste à Liquider") umanjen za povezane iznose koji su u izvještaju o financijskom rezultatu iskazani kao rashodi. Proračunski RAL iznos je preuzetih obveza za koje još nije izvršeno plaćanje i/ili koje još nisu opozvane. To je uobičajena posljedica višegodišnjih programa.

(u milijunima EUR)

	Osmi ERF	Deveti ERF	10. ERF	11. ERF	31.12.2023.	31.12.2022.
Nepodmirene obveze koje još nisu iskazane kao rashod	–	*16*	*216*	*3 217*	*3 449*	*4 853*

Smanjenje RAL-a velikim je dijelom potaknuto smanjenjem proračunskog RAL-a, koji je ukupno iznosio 5 116 milijuna EUR (2022.: 6 459 milijuna EUR). To je u skladu sa životnim ciklusom ERF-a i povezano je s promjenom broja otvorenih ugovora (vidjeti bilješku **2.2.**).

5. **UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA**

Sljedeća objavljivanja o upravljanju financijskim rizicima ERF-a odnose se na operacije riznice koje u ime ERF-a radi izvršenja sredstava Fonda izvršava Komisija.

5.1. **POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA I AKIVNOSTI ZAŠTITE OD RIZIKA**

Pravila i načela upravljanja operacijama riznice utvrđena su Financijskom uredbom o 11. ERF-u i Unutarnjim sporazumom.

Na temelju navedenih propisa primjenjuju se sljedeća glavna načela:

(a) države članice doprinose za ERF uplaćuju na posebne račune otvorene pri središnjoj banci svake države članice ili financijske institucije koju država članica odredi. Iznosi doprinosa ostaju na tim posebnim računima do trenutka plaćanja ERF-u;

(b) države članice doprinose za ERF uplaćuju u eurima, dok se plaćanja ERF-a iskazuju u eurima i drugim valutama;

(c) na bankovnim računima koje Komisija otvori u ime ERF-a nije dopušteno prekoračenje.

Uz posebne račune Komisija u ime ERF-a u financijskim institucijama (središnje banke i komercijalne banke) otvara i druge bankovne račune za potrebe isplata i uplata, osim za doprinose koje države članice uplaćuju u proračun.

Operacije riznice i plaćanja visoko su automatizirane i provode se suvremenim informatičkim sustavima. Kako bi sustav bio siguran i kako bi se osiguralo razdvajanje dužnosti u skladu s Financijskom uredbom, standardima unutarnje kontrole Komisije i revizijskim načelima, primjenjuju se posebni postupci.

Upravljanje operacijama riznice i plaćanja uređeno je pisanim smjernicama i postupcima čiji je cilj ograničiti operativni i financijski rizik i osigurati odgovarajuću razinu kontrole. Njima su obuhvaćene različite operacije, a poštovanje smjernica i postupaka redovito se provjerava.

5.2. **VALUTNI RIZIK**

Izloženost ERF-a valutnom riziku na kraju godine – neto pozicija

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.				31.12.2022.			
	USD	EUR	Ostalo	Ukupno	USD	EUR	Ostalo	Ukupno
Financijska imovina								
Financijska imovina po amortiziranom trošku	*7*	*7*	3	*17*	–	6	–	*6*
*Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak**	16	49	8	*73*	14	42	9	*65*
*Potraživanja***	*7*	*4*	–	*11*	*6*	*4*	–	*10*
Novac i novčani ekvivalenti	*6*	*595*	–	*601*	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*
	36	**655**	**11**	**704**	**27**	**1 067**	**14**	**1 108**
Financijske obveze								
Obveze i rezervacije povezane s financijskim jamstvima	–	*2*	*2*	*4*	–	*3*	–	*3*
	–	**2**	**2**	**4**	–	**3**	–	**3**
Ukupno	**36**	**657**	**13**	**706**	**27**	**1 069**	–	**1 110**

Svi doprinosi drže se u eurima, a druge se valute kupuju samo kad su potrebne za izvršavanje plaćanja. Stoga operacije riznice ERF-a nisu izložene valutnom riziku.

5.3. **KAMATNI RIZIK**

ERF ne uzajmljuje novac, te stoga nije izložen kamatnom riziku.

Kamate se obračunavaju na sredstva koja ERF drži na različitim bankovnim računima. Stoga je Komisija u ime ERF-a uvela mjere kojima se osigurava redovito usklađivanje kamatnih prihoda s tržišnim kamatnim stopama i njihovim eventualnim fluktuacijama.

Doprinose proračunu ERF-a svaka država članica uplaćuje na poseban račun otvoren pri financijskoj instituciji koju sama odredi. Kako bi se smanjio rizik od negativne kamate, koji je postojao prije nekoliko godina, uvedeni su postupci upravljanja novcem kako bi iznosi na tim računima bili što manji. Osim toga, u skladu s Uredbom Vijeća (EU) 2016/888 ([7]) sve negativne kamate po tim računima snosi relevantna država članica.

Na prekonoćna salda na računima otvorenima u komercijalnim bankama kamate se obračunavaju svakodnevno. Kamate na sredstva na tim računima obračunavaju se primjenom promjenjivih tržišnih kamatnih stopa na koje se primjenjuje (pozitivna ili negativna) ugovorna marža. Za većinu računa kamate se obračunavaju primjenom tržišne referentne kamatne stope i usklađuju s obzirom na njezine fluktuacije. Stoga ERF nije izložen riziku obračuna kamate po stopi nižoj od tržišne.

5.4. **KREDITNI RIZIK (RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE)**

Maksimalna izloženost kreditnom riziku

Kad je riječ o financijskoj imovini, iskazani su iznosi neto knjigovodstvena vrijednost i predstavljaju izloženost ERF-a kreditnom riziku na kraju izvještajnog razdoblja.

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Financijska imovina		
Zajmovi	*16*	*6*
Novac i novčani ekvivalenti	*601*	*1 027*
Potraživanja od razmjenskih transakcija (*)*	*11*	*11*
Dana jamstva		–
Ugovori o financijskom jamstvu	*14*	*12*
Ukupno na dan 31.12.2023.	**642**	**1 056**

(*) Isključujući odgođene rashode.

Financijski instrumenti – zajmovi: kreditna kvaliteta

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Kupljena ili stvorena imovina umanjena za kreditne gubitke	Ukupno
Kreditni rejting					
Izvrstan i visok rejting	–	–	–	–	–
Viši srednji rejting	–	–	–	–	–

([7]) Uredba Vijeća (EU) 2016/888 od 6. lipnja 2016. o izmjeni Uredbe (EU) 2015/323 o financijskoj uredbi koja se primjenjuje na 11. europski razvojni fond u pogledu plaćanja obroka (SL L 149, 7.6.2016., str. 1.).

(u milijunima EUR)

31.12.2023.					
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Kupljena ili stvorena imovina umanjena za kreditne gubitke	Ukupno
Niži srednji rejting	–	–	–	–	–
Neinvesticijski rejting i status neispunjavanja obveza	*18*	*1*	–	–	*19*
Bruto knjigovodstvena vrijednost	**18**	**1**	–	–	**19**
Rezervacija za gubitak zbog umanjenja vrijednosti	*2*	*1*	–	–	3
Neto knjigovodstvena vrijednost	**16**	–	–	–	**16**

Novac i novčani ekvivalenti: kreditna kvaliteta

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Kreditni rejting		
Izvrstan i visok rejting	*514*	*724*
Viši srednji rejting	*77*	*299*
Niži srednji rejting	*11*	*4*
Neinvesticijski rejting i status neispunjavanja obveza	–	–
Bruto knjigovodstvena vrijednost	**601**	**1 027**
Rezervacija za gubitak zbog umanjenja vrijednosti	–	–
Neto knjigovodstvena vrijednost	**601**	**1 027**

Potraživanja: kreditna kvaliteta

(u milijunima EUR)

31.12.2023.						
	Nisu dospjela	Dospjela 0 – 30 dana	Dospjela 31 – 90 dana	Dospjela 91 dan – 1 godina	Dospjela > 1 godine	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost	11	–	–	–	–	*11*
Rezervacija za gubitak zbog umanjenja vrijednosti	–	–	–	–	–	–
Neto knjigovodstvena vrijednost	**11**	–	–	–	–	*11*

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak: kreditna kvaliteta

Za 2023. financijska imovina po fer vrijednosti kroz višak ili manjak koja je uključena u ove financijske izvještaje odnosi se na vlasnička ulaganja koja ne podliježu kreditnom riziku (vidjeti bilješku **2.1.**).

5.5. **RIZIK LIKVIDNOSTI**

Analiza dospijeća financijskih obveza prema preostalom ugovornom dospijeću

Financijske obveze i dugovanja pod ovim naslovom iskazani su u knjigovodstvenim vrijednostima iz bilance.

(u milijunima EUR)

	< 1 godine	1 – 5 godina	> 5 godina	Ukupno
Financijske obveze na dan 31.12.2023.	*391*	*2*	–	*393*
Financijske obveze na dan 31.12.2022.	*426*	*5*	–	*431*

Proračunskim načelima koja se primjenjuju na ERF osigurava se da ukupna novčana sredstva za proračunsko razdoblje uvijek budu dovoljna za izvršenje plaćanja. Ukupni doprinosi država članica jednaki su ukupnom iznosu odobrenih sredstava za plaćanje u relevantnom proračunskom razdoblju.

Doprinosi država članica ERF-u uplaćuju se, međutim, u tri obroka godišnje, dok plaćanja imaju sezonski karakter.

Kako bi se u svakom trenutku osigurao dovoljan iznos sredstava riznice za plaćanja u određenom mjesecu, riznica Komisije i odgovarajuće službe koje izvršavaju plaćanja redovito razmjenjuju informacije o stanju riznice.

Osim toga, u kontekstu operacija riznice ERF-a automatiziranim upravljanjem novčanim sredstvima osigurava se dovoljna likvidnost svih bankovnih računa ERF-a na dnevnoj osnovi.

6. OBJAVLJIVANJA O POVEZANIM OSOBAMA

Povezane osobe ERF-a su Skrbnički fond EU-a Bêkou, Skrbnički fond EU-a za Afriku te Europska komisija. Transakcije između tih subjekata provode se u okviru redovnih aktivnosti ERF-a, te stoga u skladu s računovodstvenim pravilima EU-a za te transakcije nisu potrebni posebni zahtjevi za objavljivanje.

ERF nema zasebno upravljanje jer njime upravlja Komisija. Prava ključnog upravljačkog osoblja EU-a, uključujući Komisiju, objavljena su u konsolidiranoj godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Europske unije pod naslovom 7.2. „Prava ključnog upravljačkog osoblja”.

7. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANCE

Do datuma potpisivanja ove računovodstvene dokumentacije računovodstveni službenik ERF-a nije otkrio nikakva značajna pitanja koja bi nalagala zasebno objavljivanje u ovom odjeljku niti su mu takva pitanja prijavljena. Godišnja računovodstvena dokumentacija i s njome povezane bilješke izrađene su na temelju najnovijih dostupnih informacija i to se odražava u objavljenim informacijama.

8. USKLAĐENJE POSLOVNOG REZULTATA S PRORAČUNSKIM REZULTATOM

Poslovni rezultat godine izračunava se primjenom računovodstvenih načela nastanka poslovnog događaja. Proračunski rezultat izračunava se, međutim, primjenom računovodstvenog načela blagajne. Budući da se poslovni rezultat i proračunski rezultat odnose na iste poslovne transakcije, korisno je nadzirati njihovu usklađenost. U sljedećoj tablici prikazano je njihovo usklađenje, istaknuti su ključni iznosi usklađenja te razdvajanje stavki prihoda i rashoda. U bilješkama uz tablicu navedene su dodatne informacije o prirodi ključnih usklađenih stavki.

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
POSLOVNI REZULTAT GODINE	**(2 249)**	**(2 813)**
Prihodi		
Prava koja ne utječu na proračunski rezultat	*(11)*	*(5)*

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
Prava dodijeljena u tekućoj godini koja još nisu naplaćena	*(2)*	*(3)*
Prava dodijeljena u prethodnim godinama, a naplaćena u tekućoj godini	*12*	*19*
Neto učinak pretfinanciranja	*36*	*37*
Obračunati prihodi (neto)	*(54)*	*(82)*
Rashodi		
Rashodi tekuće godine koji još nisu plaćeni	*(55)*	*16*
Rashodi prethodnih godina plaćeni u tekućoj godini	*(349)*	*(408)*
Neto učinak pretfinanciranja	*556*	*244*
Obračunati rashodi (neto)	*59*	*607*
PRORAČUNSKI REZULTAT GODINE	**(2 056)**	**(2 387)**

8.1. **USKLAĐENE STAVKE – PRIHODI**

Proračunski prihodi za financijsku godinu odgovaraju prihodima naplaćenima od dodijeljenih prava utvrđenih tijekom godine i iznosima naplaćenima od dodijeljenih prava utvrđenih prethodnih godina.

Dodijeljena prava koja ne utječu na proračunski rezultat evidentiraju se u poslovnom rezultatu, ali se iz proračunske perspektive ne mogu smatrati prihodima jer se naplaćeni iznos prenosi u pričuve i ne može se preraspodijeliti u druge svrhe bez odluke Vijeća.

Za potrebe usklađenja od poslovnog rezultata treba oduzeti **prava dodijeljena u tekućoj godini koja još nisu naplaćena** jer nisu dio proračunskih prihoda. S druge strane, za potrebe usklađenja poslovnom rezultatu treba dodati **prava dodijeljena u prethodnim godinama, a naplaćena u tekućoj godini**.

Redak s **neto učinkom pretfinanciranja** odnosi se na poravnanje pretfinanciranja iznosima koje su korisnici vratili. Ti novčani primici čine proračunske prihode, no ne utječu na poslovni rezultat i stoga mu se trebaju dodati za potrebe usklađenja.

Neto obračunati prihodi uglavnom su stavke obračunate za potrebe zaključenja poslovnih knjiga na kraju godine. U obzir se uzima samo neto učinak, tj. unaprijed obračunati prihodi za tekuću godinu umanjeni za poništene unaprijed obračunate prihode iz prethodne godine.

8.2. **USKLAĐENE STAVKE – RASHODI**

Rashodi tekuće godine koji još nisu plaćeni dodaju se za potrebe usklađenja jer su uključeni u poslovni rezultat, ali nisu dio proračunskih rashoda. S druge strane, **rashodi prethodnih godina plaćeni u tekućoj godini** oduzimaju se za potrebe usklađenja od poslovnog rezultata jer, iako su dio proračunskih rashoda tekuće godine, ne utječu na poslovni rezultat niti, u slučaju ispravaka, umanjuju rashode.

Novčani primici od **obustavljenih plaćanja** ne utječu na poslovni rezultat, ali utječu na proračunski rezultat.

Neto učinak pretfinanciranja kombinacija je novih iznosa pretfinanciranja plaćenih u tekućoj godini (koji se priznaju kao proračunski rashodi godine) i poravnanja pretfinanciranja plaćenog u tekućoj godini ili prethodnih godina na temelju prihvaćanja prihvatljivih troškova. Potonji predstavljaju rashod u smislu računovodstva na temelju nastanka poslovnog događaja, ali ne i u smislu proračunskog računovodstva, jer je početni iznos pretfinanciranja već uzet u obzir kao proračunski rashod u trenutku njegova plaćanja.

Neto obračunati rashodi uglavnom su stavke obračunate za potrebe zaključenja poslovnih knjiga na kraju godine, tj. prihvatljivi rashodi korisnika sredstava ERF-a koji ERF-u još nisu prijavljeni. U obzir se uzima samo neto učinak, tj. unaprijed obračunati troškovi za tekuću godinu umanjeni za poništene unaprijed obračunate troškove iz prethodne godine.

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKIH FONDOVA EU-a KONSOLIDIRANIH U ERF

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKOG FONDA EU-a BÊKOU ZA 2023. ([8])

([8]) Treba napomenuti da zbog zaokruživanja iznosa na tisuće eura neki financijski podaci u tablicama u nastavku možda ne daju točan zbroj.

KONTEKST

Opće informacije o skrbničkim fondovima Unije

Osnivanje

U skladu s člancima 234. i 235. Financijske uredbe koja se primjenjuje na opći proračun Unije ([9]) i člankom 35. Financijske uredbe koja se primjenjuje na 11. Europski razvojni fond ([10]), Europska komisija može osnivati skrbničke fondove Unije za vanjska djelovanja („skrbnički fondovi EU-a"). Skrbnički fondovi Unije osnivaju se na temelju sporazuma sklopljenog s drugim donatorima za djelovanja za pomoć u nuždi i nakon nužde potrebna u svrhu odgovora na krizu ili za tematska djelovanja.

Skrbničke fondove Unije osniva Europska komisija odlukom koju donosi nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Vijećem ili njihova odobrenja. Ta odluka sadržava osnivački sporazum sklopljen s drugim donatorima.

Skrbnički fondovi Unije osnivaju se i izvršavaju pod sljedećim uvjetima:

— postoji dodana vrijednost intervencije Unije: ciljevi skrbničkih fondova Unije, posebno zbog njihova opsega ili potencijalnih učinaka, mogu se bolje postići na razini Unije nego na nacionalnoj razini te se primjenom postojećih instrumenata financiranja ne bi mogli dostatno postići ciljevi politika Unije,

— skrbnički fondovi Unije osiguravaju jasnu političku vidljivost Unije i upravljačke prednosti te bolju kontrolu Unije nad rizicima i isplatama doprinosa Unije i ostalih donatora,

— skrbnički fondovi Unije ne udvostručavaju ostale postojeće kanale financiranja ili slične instrumente bez pružanja ikakve dodatnosti,

— ciljevi skrbničkih fondova Unije usklađeni su s ciljevima instrumenta Unije ili ciljevima proračunske stavke iz koje se financiraju.

Postojeći skrbnički fondovi EU-a

Komisija je dosad osnovala četiri skrbnička fonda EU-a:

— Skrbnički fond EU-a Bêkou, čiji je cilj poduprijeti sve aspekte izlaska Srednjoafričke Republike iz krize i njezinu obnovu. Osnovan je 15. srpnja 2014.,

— Skrbnički fond EU-a Madad, regionalni skrbnički fond Europske unije kao odgovor na krizu u Siriji. Osnovan je 15. prosinca 2014.,

— Skrbnički fond EU-a za Afriku, krizni skrbnički fond Europske unije za stabilnost i otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i raseljavanja u Africi. Osnovan je 12. studenog 2015.,

— Skrbnički fond EU-a za Kolumbiju, koji podupire provedbu mirovnog sporazuma na početku razdoblja oporavka i stabilizaciju nakon sukoba. Osnovan je 12. prosinca 2016.

Zadaća

Skrbnički fond EU-a Bêkou osnovan je u svrhu stabilizacije i obnove Srednjoafričke Republike. Njegov glavni cilj, utvrđen u Osnivačkom sporazumu, jest „pružati usklađenu, ciljanu potporu za povećanje otpornosti ranjivih skupina i podupirati sve aspekte povezane s izlaskom iz krize i obnovom Srednjoafričke Republike, koordinirati djelovanja u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju te pomagati susjednim zemljama u suočavanju s posljedicama krize".

([9]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

([10]) Uredba Vijeća (EU) 2018/1877 od 26. studenoga 2018. o financijskoj uredbi koja se primjenjuje na 11. europski razvojni fond i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2015/323 (SL L 307, 3.12.2018., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1877/oj).

Glavne operativne aktivnosti

Skrbnički fond Unije prikuplja sredstva od različitih donatora u svrhu financiranja programâ na temelju dogovorenih ciljeva. Skrbnički fond EU-a Bêkou od svojeg je osnivanja u srpnju 2014. donio 22 programa za više od 2,5 milijuna korisnika. Programi su usmjereni na pomoć Srednjoafričkoj Republici i njezinim stanovnicima nakon krize 2013. Konkretno, ciljevi su Skrbničkog fonda EU-a Bêkou omogućiti pristup osnovnim uslugama (u prvom redu zdravstvo, vodoopskrba i sanitarni uvjeti), podržati gospodarski oporavak i otvaranje radnih mjesta te promicati socijalnu koheziju i pomirenje.

Upravljanje

Skrbničkim fondom EU-a Bêkou upravlja Komisija, koja ima i funkciju tajništva njegovih dvaju upravljačkih tijela: odbora i operativnog odbora skrbničkog fonda. Odbor i Operativni odbor Skrbničkog fonda EU-a Bêkou sastoji se od predstavnika donatora, Komisije i Europskog parlamenta, predstavnika tijela Srednjoafričke Republike i promatrača. Pravila o sastavu odbora i njegova interna pravila utvrđena su u osnivačkom sporazumu skrbničkog fonda Unije.

Glavna je zadaća odbora utvrditi i preispitivati opću strategiju skrbničkog fonda. Operativni odbor zadužen je za odlučivanje o djelovanjima koja se financiraju sredstvima fonda i nadzire njihovu provedbu. Osim toga, odobrava godišnju računovodstvenu dokumentaciju i godišnja izvješća o aktivnostima koje se financiraju sredstvima skrbničkog fonda.

Izvori financiranja

Skrbnički fond EU-a Bêkou financira se doprinosima donatora.

Godišnja računovodstvena dokumentacija

Osnova za pripremu

Pravni okvir i rokovi za pripremu godišnje računovodstvene dokumentacije utvrđeni su u „Sporazumu o osnivanju skrbničkog fonda Europske unije za Srednjoafričku Republiku (Skrbnički fond EU-a Bêkou) i utvrđivanju njegovih internih pravila” („Osnivački sporazum”). U skladu s Osnivačkim sporazumom, godišnja računovodstvena dokumentacija priprema se u skladu s pravilima koja donosi računovodstveni službenik Komisije (računovodstvena pravila EU-a, EAR), koja se temelje na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor (MRSJS).

Računovodstveni službenik

Računovodstveni službenik Komisije djeluje kao računovodstveni službenik skrbničkih fondova Unije. Odgovoran je za utvrđivanje računovodstvenih postupaka i računskog plana koji je zajednički svim skrbničkim fondovima Unije. Unutarnji revizor Komisije, OLAF i Revizorski sud imaju iste ovlasti nad skrbničkim fondovima Unije kakve imaju i nad drugim djelovanjima koja provodi Komisija. Svake se godine provodi neovisna vanjska revizija skrbničkih fondova.

Izrada godišnje računovodstvene dokumentacije

Godišnja računovodstvena dokumentacija obuhvaća razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca i uključuje financijske izvještaje i izvještaje o izvršenju proračuna. Financijski izvještaji i dopunske bilješke sastavljaju se na osnovi računovodstvenog načela nastanka poslovnog događaja, a izvješća o izvršenju proračuna prvenstveno se temelje na novčanim kretanjima.

Postupak od privremene računovodstvene dokumentacije do razrješnice

Reviziju godišnje računovodstvene dokumentacije provodi neovisni vanjski revizor. Privremena računovodstvena dokumentacija koju izrađuje računovodstveni službenik prosljeđuje se do 15. veljače sljedeće godine Operativnom odboru, koji je zatim prosljeđuje revizorskom društvu koje subjekt odabere na temelju natječaja. Nakon revizije računovodstveni službenik izrađuje konačnu godišnju računovodstvenu dokumentaciju i podnosi je Operativnom odboru na odobrenje (članak 8.3.4. točka (c)).

Godišnja računovodstvena dokumentacija Skrbničkog fonda EU-a Bêkou konsolidirana je u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Europskog razvojnog fonda.

Najvažnija operativna postignuća

Postignuća godine

EU je svoj prvi skrbnički fond, pod nazivom Bêkou (što na jeziku sango znači „nada”), osnovao u srpnju 2014. kako bi pomogao Srednjoafričkoj Republici i njezinim stanovnicima nakon krize 2013. Ciljevi su Skrbničkog fonda EU-a Bêkou omogućiti pristup osnovnim uslugama (u prvom redu zdravstvo, vodoopskrba i sanitarni uvjeti) te promicati ruralni razvoj, gospodarski oporavak i pomirenje. Skrbnički fond EU-a Bêkou od svojeg je osnivanja financirao 22 programa, koja su donijela koristi više od polovine stanovnika Srednjoafričke Republike.

Kad je riječ o sigurnosnoj situaciji u Srednjoafričkoj Republici, 2023. se povećao broj incidenata povezanih sa sukobima između Oružanih snaga Srednjoafričke Republike (FACA) i Koalicije domoljuba za Srednjoafričku Republiku (CPC), ali se smanjuje broj smrtnih slučajeva povezanih s oružanim nasiljem. Nadalje, u većini sukoba koji se odvijaju u udaljenim područjima zemlje znatno se smanjilo nasilje nad civilima.

Kad je riječ o političkoj situaciji, u kolovozu je donesen novi ustav i ostvaren je napredak u borbi protiv nekažnjavanja, koju podržava predsjednik TOUADERA. Na primjer, Posebni kazneni sud uhitio je i osudio za ratne zločine Abdoulayea HISSENEA, političara i vođu pobunjenika iz Srednjoafričke Republike.

Zbog destabilizacije susjednih zemalja u 2023. povećale su se političke i sigurnosne napetosti u Srednjoafričkoj Republici. Sukob u Sudanu doveo je do masovnog priljeva raseljenih osoba u prefekturi VAKAGA. Naposljetku, formiranje dviju novih čadskih oružanih skupina na krajnjem sjeveru Srednjoafričke Republike uzrokuje pojačane napetosti između tih dviju zemalja i raseljavanje stanovništva.

U tom okruženju trajne nestabilnosti u kolovozu 2023. humanitarnu je pomoć trebalo 3,4 milijuna ljudi, tj. 56 % stanovništva Srednjoafričke Republike. Situacija je zabrinjavajuća, ali stabilna u odnosu na 2022. Pomoć je 2023. bila najpotrebnija u području vodoopskrbe, sanitarnih usluga i higijene, sigurnosti hrane te zdravstva i zaštite. Budući da se sukobi odmiču iz glavnih urbanih područja zemlje, broj interno raseljenih osoba u Srednjoafričkoj Republici smanjuje se treću godinu zaredom. S 489 000 raseljenih osoba 31. kolovoza 2023. dosegnuta je najniža razina od 2016. (smanjenje u odnosu na 515 700 u 2022.).

Najvažnija postignuća u posebnim prioritetnim područjima

Najvažnija postignuća 2023. navedena u nastavku odražavaju glavne posebne ciljeve/područja intervencije Skrbničkog fonda.

U području pristupa uslugama, Skrbnički fond Bêkou nastavio je podupirati sektor zdravstva i sektor vodoopskrbe, sanitarnih usluga i higijene.

U 2023. dodatnih je 44 566 osoba dobilo bolji pristup vodi, higijenskim i sanitarnim uslugama (EHA – pokazatelj 1.1.), čime je od početka djelovanja Fonda broj korisnika narastao na ukupno 1 068 695.

Tijekom 2023. obavljeno je 55 289 liječničkih savjetovanja i zdravstvenih intervencija (pokazatelj 1.2.), što je znatno smanjenje u odnosu na prethodne godine zbog zaključenja projekata povezanih s trećim potprogramom programa HEALTH krajem 2022. Liječnička savjetovanja činila su 63 % pruženih zdravstvenih intervencija, a psihosocijalna potpora 24 %. Treba napomenuti da se broj savjetovanja i intervencija povezanih sa zdravljem majki i djece te cijepljenjem 2023. znatno smanjio, iako je njihov udio od početka projekata programa HEALTH iz godine u godinu bio stalan.

U području socijalne kohezije većina aktivnosti provedenih uz podršku Skrbničkog fonda EU-a Bêkou imala je za cilj ojačati položaj žena i suzbiti rodno uvjetovano nasilje te ojačati ulogu medija u zemlji. U 2023. 32 529 djevojčica ili žena sudjelovalo je u aktivnostima socioekonomskog osnaživanja u 13 od 20 prefektura u zemlji (pokazatelj 2.1.), od čega je više od polovine korisnica (58 %) primilo ekonomsku, 30 % socioekonomsku, a 12 % socijalnu potporu. Iz fonda Bêkou 4 092 osobe koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje (pokazatelj 2.2.) primile su psihosocijalnu potporu, zdravstvenu skrb, pravnu pomoć, higijenske pakete itd.

Na nacionalnoj razini, tehnička pomoć Ministarstvu zaštite žena, obitelji i djece (MPFFPE) i relevantnim resornim ministarstvima doprinosi formalizaciji, jačanju i usklađivanju mjera za informiranje o rodno uvjetovanom nasilju.

U području potpore oporavku gospodarskih i proizvodnih sektora Skrbnički fond EU-a Bêkou doprinio je razvoju proizvodne i samoopskrbne poljoprivrede podupiranjem skupina poljoprivrednika i maloposjednika, poticanjem otvaranja radnih mjesta (radno intenzivan rad, strukovno osposobljavanje, razvoj dohodovnih djelatnosti) i olakšavanjem pristupa financijskim uslugama za mala poduzeća i pojedince. U 2023. 28 093 osobe primile su potporu za pokretanje dohodovnih djelatnosti (pokazatelj 3.4.), što čini 30 % ukupnog pokazatelja od početka djelovanja Fonda. Osim toga, u okviru projekta RELSUDE (koji vodi organizacija ACTED) i projekta PAPEUR Rural 5 551 mali poljoprivrednik primio je 2023. potporu za održivo povećanje proizvodnje (pokazatelj 3.3.). U okviru projekta PAPEUR Rural nastavilo se podupirati 35 kooperativa osnovanih prethodnih godina te je u tom kontekstu broj dodatnih kooperanata narastao na 5 498 zahvaljujući različitim vrstama pomoći. Tijekom godine 3 469 osoba sudjelovalo je u aktivnostima strukovnog osposobljavanja (pokazatelj 3.6.), što je povećanje od 40 % u odnosu na prethodnu godinu. Zahvaljujući postupnom dovršetku sanacije centara za osposobljavanje i za izobrazbu voditelja osposobljavanja u okviru projekta DEVRUR II 2023. ubrzane su aktivnosti osposobljavanja za korisnike.

Proračun i izvršenje proračuna

Do kraja 2023. doprinosi Skrbničkom fondu EU-a Bêkou iznosili su više od 310 milijuna EUR. Preuzimanje obveza i sklapanje ugovora za sve primljene doprinose za Skrbnički fond dovršeno je 31. prosinca 2021., osim za sredstva rezervirana za praćenje, evaluaciju, reviziju i komunikaciju, za koja se ugovori mogu sklopiti i nakon tog datuma.

U 2023. sklopljeno je pet novih ugovora ukupne vrijednosti od 128 303 EUR. Ti su ugovori povezani s revizijskim i komunikacijskim aktivnostima.

Više od 19 milijuna EUR isplaćeno je 2023., a ukupne isplate od osnivanja Skrbničkog fonda EU-a Bêkou dosegnule su više od 283 milijuna EUR.

Učinak aktivnosti u financijskim izvještajima

U financijskim izvještajima učinak navedenih aktivnosti najvidljiviji je u sljedećim područjima:

— pretfinanciranje: smanjilo se za 7 420 000 EUR zbog likvidacije Skrbničkog fonda i posljedičnog smanjenja broja novih ugovora: 2023. potpisano je samo 4 ugovora povezanih s revizijom, evaluacijom i komunikacijskim aktivnostima, u vrijednosti od 111 000 EUR,

— financijske obveze: povećale su se za 18 449 000 EUR, uglavnom zato što su novčani doprinosi donatora bili veći od neto rashoda raspodijeljenih donatorima,

— rashodi poslovanja: uvećali su se za 4 027 000 EUR zbog povećanja procijenjenih rashoda za tri programa: Pomoć za obnovu i sanaciju, Osnovna zdravstvena skrb i Urbani razvoj.

BILANCA

(u tisućama EUR)

		31.12.2023.	31.12.2022.
DUGOTRAJNA IMOVINA			
Pretfinanciranje		–	*336*
		–	**336**
KRATKOTRAJNA IMOVINA			
Pretfinanciranje		*3 745*	*10 829*
Potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija		*3 462*	*3 595*

(u tisućama EUR)

		31.12.2023.	31.12.2022.
Novac i novčani ekvivalenti		*28 420*	*4 316*
		35 627	**18 740**
UKUPNA IMOVINA		**35 627**	**19 076**
DUGOROČNE OBVEZE			
Financijske obveze		*(31 001)*	*(12 552)*
		(31 001)	**(12 552)**
KRATKOROČNE OBVEZE			
Obveze		*–*	*(4 563)*
Obračunati rashodi		*(4 626)*	*(1 961)*
		(4 626)	**(6 524)**
UKUPNE OBVEZE		**(35 627)**	**(19 076)**
NETO IMOVINA		*–*	*–*

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU

(u tisućama EUR)

		2023.	2022.
PRIHODI			
Prihodi od nerazmjenskih transakcija			
Prihodi od donacija		*24 550*	*21 504*
Povrat troškova		*717*	*42*
		25 268	**21 546**
Prihodi od razmjenskih transakcija			
Financijski prihodi		*636*	*40*
		636	**40**
Ukupni prihodi		**25 904**	**21 586**
RASHODI			
Rashodi poslovanja		*(24 278)*	*(20 251)*
Financijski troškovi		*–*	*(12)*
Ostali rashodi		*(1 626)*	*(1 323)*
Ukupni rashodi		**(25 904)**	**(21 586)**
POSLOVNI REZULTAT GODINE		*–*	*–*

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(u tisućama EUR)

	2023.	2022.
Poslovni rezultat godine	–	–
(Povećanje)/smanjenje iznosa pretfinanciranja	*7 420*	*811*
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativih sredstava od nerazmjenskih transakcija	*132*	*851*
Povećanje/(smanjenje) financijskih obveza	*18 450*	*9 385*
Povećanje/(smanjenje) obveza	*(4 563)*	*1 716*
Povećanje/(smanjenje) obračunatih rashoda	*2 665*	*(12 240)*
NETO NOVČANI TOKOVI	**24 104**	**524**
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata	*24 104*	*524*
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	*4 316*	*3 792*
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	*28 420*	*4 316*

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SKRBNIČKOG FONDA EU-a ZA AFRIKU ZA 2023. ([11])

([11]) Treba napomenuti da zbog zaokruživanja iznosa na tisuće eura neki financijski podaci u tablicama u nastavku možda ne daju točan zbroj.

INFORMACIJE O SKRBNIČKOM FONDU EU-a ZA AFRIKU

Opće informacije o skrbničkim fondovima Unije

Osnivanje

U skladu s člancima 234. i 235. Financijske uredbe koja se primjenjuje na opći proračun Unije ([12]) i člankom 35. Financijske uredbe koja se primjenjuje na 11. Europski razvojni fond ([13]), Europska komisija može osnivati skrbničke fondove Unije za vanjska djelovanja („skrbnički fondovi EU-a"). Skrbnički fondovi Unije osnivaju se na temelju sporazuma sklopljenog s drugim donatorima za djelovanja za pomoć u nuždi i nakon nužde potrebna u svrhu odgovora na krizu ili za tematska djelovanja.

Skrbničke fondove Unije osniva Europska komisija odlukom koju donosi nakon savjetovanja s Europskim parlamentom i Vijećem ili njihova odobrenja. Ta odluka sadržava osnivački sporazum sklopljen s drugim donatorima.

Skrbnički fondovi Unije osnivaju se i izvršavaju pod sljedećim uvjetima:

— postoji dodana vrijednost intervencije Unije: ciljevi skrbničkih fondova Unije, posebno zbog njihova opsega ili potencijalnih učinaka, mogu se bolje postići na razini Unije nego na nacionalnoj razini te se primjenom postojećih instrumenata financiranja ne bi mogli dostatno postići ciljevi politika Unije,

— skrbnički fondovi Unije osiguravaju jasnu političku vidljivost Unije i upravljačke prednosti te bolju kontrolu Unije nad rizicima i isplatama doprinosa Unije i ostalih donatora,

— skrbnički fondovi Unije ne udvostručavaju ostale postojeće kanale financiranja ili slične instrumente bez pružanja ikakve dodatnosti,

— ciljevi skrbničkih fondova Unije usklađeni su s ciljevima instrumenta Unije ili ciljevima proračunske stavke iz koje se financiraju.

Postojeći skrbnički fondovi EU-a

Komisija je dosad osnovala četiri skrbnička fonda EU-a:

— Skrbnički fond EU-a Bêkou, čiji je cilj poduprijeti sve aspekte izlaska Srednjoafričke Republike iz krize i njezinu obnovu. Osnovan je 15. srpnja 2014.,

— Skrbnički fond EU-a Madad, regionalni skrbnički fond Europske unije kao odgovor na krizu u Siriji. Osnovan je 15. prosinca 2014.,

— Skrbnički fond EU-a za Afriku, krizni skrbnički fond Europske unije za stabilnost i otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i raseljavanja u Africi. Osnovan je 12. studenog 2015.,

— Skrbnički fond EU-a za Kolumbiju, koji podupire provedbu mirovnog sporazuma na početku razdoblja oporavka i stabilizaciju nakon sukoba. Osnovan je 12. prosinca 2016.

Zadaća

Glavni su ciljevi Skrbničkog fonda EU-a za Afriku ojačati sve aspekte stabilnosti i pridonijeti boljem upravljanju migracijama te pokušati otkloniti temeljne uzroke destabilizacije, nasilnog raseljavanja i nezakonitih migracija, posebno promicanjem otpornosti, gospodarskih i jednakih mogućnosti, sigurnosti i razvoja te borbom protiv kršenja ljudskih prava.

([12]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046.
([13]) Uredba (EU) 2018/1877.

Glavne operativne aktivnosti

Skrbnički fond Unije prikuplja sredstva od različitih donatora u svrhu financiranja djelovanja na temelju dogovorenih ciljeva. Skrbnički fond EU-a za Afriku djeluje na tri glavna zemljopisna područja, i to na području regije Sahela i jezera Čad, u regiji Roga Afrike te u regiji sjeverne Afrike. Susjedne zemlje zemalja koje ispunjavaju uvjete mogu u određenim slučajevima ostvariti koristi od projekata skrbničkog fonda. Skrbnički fond osnovan je na ograničeno razdoblje kako bi se odgovorilo na kratkoročne i dugoročne izazove u dotičnim regijama.

Upravljanje

Skrbničkim fondom EU-a za Afriku upravlja Komisija, koja ima i funkciju tajništva njegovih dvaju upravljačkih tijela: odbora i operativnog odbora skrbničkog fonda. Članovi Odbora i Operativnog odbora Skrbničkog fonda EU-a za Afriku predstavnici su donatora i Komisije te, u svojstvu promatrača, predstavnici država članica EU-a koje ne doprinose, tijela zemalja koje ispunjavaju uvjete i regionalnih organizacija. Pravila o sastavu odbora i njegova interna pravila utvrđena su u osnivačkom sporazumu skrbničkog fonda Unije.

Glavna je zadaća odbora utvrditi i preispitivati opću strategiju skrbničkog fonda. Operativni odbor zadužen je za odlučivanje o djelovanjima koja se financiraju sredstvima fonda i nadzire njihovu provedbu. Osim toga, odobrava godišnju računovodstvenu dokumentaciju i godišnja izvješća o aktivnostima koje se financiraju sredstvima skrbničkog fonda.

Izvori financiranja

Skrbnički fond EU-a za Afriku financira se doprinosima donatora.

Osnova za pripremu

Pravni okvir i rokovi za pripremu godišnje računovodstvene dokumentacije utvrđeni su u „Ugovoru o osnivanju kriznog skrbničkog fonda Europske unije za stabilnost i otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija i problema raseljenih osoba u Africi i utvrđivanju njegovih internih pravila” („Osnivački sporazum”). U skladu s Osnivačkim sporazumom, godišnja računovodstvena dokumentacija priprema se u skladu s pravilima koja donosi računovodstveni službenik Komisije (računovodstvena pravila EU-a, EAR), koja se temelje na međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor (MRSJS).

Računovodstveni službenik

Na temelju Osnivačkog sporazuma računovodstveni službenik Komisije djeluje kao računovodstveni službenik skrbničkog fonda.

Izrada godišnje računovodstvene dokumentacije

Godišnja računovodstvena dokumentacija obuhvaća razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca i uključuje financijske izvještaje i izvještaje o izvršenju proračuna. Financijski izvještaji i dopunske bilješke sastavljaju se na osnovi računovodstvenog načela nastanka poslovnog događaja, a izvješća o izvršenju proračuna prvenstveno se temelje na novčanim kretanjima.

Postupak od privremene računovodstvene dokumentacije do razrješnice

Reviziju godišnje računovodstvene dokumentacije provodi neovisni vanjski revizor. Privremena računovodstvena dokumentacija koju izrađuje računovodstveni službenik prosljeđuje se do 15. veljače sljedeće godine Operativnom odboru, koji je zatim prosljeđuje revizorskom društvu koje subjekt odabere na temelju natječaja. Nakon revizije računovodstveni službenik izrađuje konačnu godišnju računovodstvenu dokumentaciju i podnosi je Operativnom odboru na odobrenje.

Godišnja računovodstvena dokumentacija Skrbničkog fonda EU-a za Afriku konsolidirana je u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Europskog razvojnog fonda.

Najvažnija operativna postignuća

Postignuća godine

S obzirom na završetak ugovornog razdoblja 31. prosinca 2021., od siječnja 2022. Skrbnički fond EU-a za Afriku nije financirao nove financijske obveze ni dodatne dodjele sredstava iz proračuna. Ugovori se mogu sklapati samo za financijske obveze povezane s administrativnim aktivnostima, kao što su revizije, evaluacije, praćenje i komunikacijske aktivnosti. Programi Skrbničkog fonda EU-a za Afriku nastavit će se provoditi do kraja 2025.

U 2023. Skrbnički fond EU-a za Afriku ponovno se pokazao kao brz i djelotvoran provedbeni instrument, koji olakšava dijalog o politikama s partnerskim afričkim zemljama, primjenjuje inovativne pristupe i ostvaruje konkretne rezultate u trima regijama (Sahel i jezero Čad, Rog Afrike i sjeverna Afrika).

U regiji Roga Afrike 2023. su se i dalje osjećale posljedice klimatskih promjena. U jakim poplavama u Somaliji, Keniji, Etiopiji i Južnom Sudanu poginuli su deseci ljudi i više od 2 milijuna ljudi je raseljeno, a kriza uzrokovana nesigurnošću opskrbe hranom u cijeloj se regiji produbila. Gospodarski, socijalni i sigurnosni problemi veliki su i neprestani, a posljedice oružanog sukoba koji je izbio u Sudanu u travnju 2023. osjete se u cijeloj regiji. Sudan je zbog toga trenutačno zemlja s najvećim brojem raseljenih osoba i najvećom krizom raseljavanja djece na svijetu, što potvrđuje UNHCR. Međutim, čini se da se sigurnosna situacija u Somaliji polako poboljšava, dok Kenija i Džibuti nastavljaju putem prema stabilnosti unatoč trenutačnim izazovima.

U toj teškoj situaciji Skrbnički fond EU-a zabilježio je u prvoj polovini 2023. najbolji polugodišnji rezultat u pogledu pomoći u hrani otkad djeluje u regiji Roga Afrike. U prvih šest mjeseci 433 728 osoba primilo je pomoć u hrani od Skrbničkog fonda EU-a, što je 15 % svih dosadašnjih korisnika (2 833 594 osoba). Taj je rezultat ponajprije postignut distribucijom praha koji sadržava više mikronutrijenata djeci mlađoj od pet godina i distribucijom obroka u školama u Sudanu.

Slično tomu, Skrbnički fond EU-a u istom je polugodištu pružio pomoć ili zaštitu dosad najvećem polugodišnjem broju migranata, izbjeglica, povratnika i interno raseljenih osoba (uglavnom za Sudan): 103 436 osoba od 198 826 osoba koje su dosad primile pomoć.

Skrbnički fond EU-a doprinio je i naporima za stabilizaciju i izgradnju mira u regiji organizacijom aktivnosti izgradnje kapaciteta za vještine povezane s mirom, sigurnošću i upravljanjem, u kojima je sudjelovalo ukupno 65 369 članova osoblja državnih i nedržavnih tijela, uključujući 2 392 nova korisnika u prvoj polovini 2023. Te je godine većina rezultata ostvarena u regiji Gambella u Etiopiji i u Južnom Sudanu.

Regija Sahela i jezera Čad 2023. se suočila s brojnim gospodarskim i humanitarnim problemima, kao što su inflacija, usporeni gospodarski rast, zaduženost, prehrambena kriza, raseljavanje, migracije, sigurnosna kriza i nasilje.

Ulaganjem u ljudski kapital Skrbnički fond EU-a pridonio je otvaranju radnih mjesta u regiji. U prvoj polovini 2023. programima financiranima iz Skrbničkog fonda EU-a otvoreno je ili poduprto 11 087 radnih mjesta, uglavnom u Nigeru, Gvineji i Senegalu. Tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje (TVET) te razvoj vještina ključni su za poboljšanje produktivnosti rada, a 23 266 osoba sudjelovalo je u TVET-u i razvoju vještina.

Skrbnički fond EU-a je, također u prvoj polovini 2023., financirao i aktivnosti informiranja o rizicima povezanima s nezakonitim migracijama, kojima se doprlo do 2 943 412 osoba. Skrbnički fond EU-a podupro je 420 dobrovoljnih povrataka i reintegraciju 509 migranata povratnika. Od uspostave Skrbničkog fonda EU-a 73 215 migranata povratnika pružena je pomoć pri dobrovoljnom povratku, a 91 642 migranata pomoć pri reintegraciji u regiji Sahela i jezera Čad.

U vrlo napetoj situaciji i usred sve intenzivnije sigurnosne krize u regiji, u prvoj polovini 2023. Skrbnički fond EU-a financirao je programe u okviru kojih je osposobljeno 11 520 osoba u području upravljanja, sprečavanja sukoba i ljudskih prava u cijeloj regiji Sahela i jezera Čad. Važno postignuće u tom polugodištu bilo je osposobljavanje 8 823 osobe u Maliju radi potpore postupku referenduma koji je doveo do donošenja novog ustava u lipnju. Osim toga, 1 397 417 osoba sudjelovalo je u aktivnostima u području sprečavanja sukoba i zaštite ljudskih prava. Naposljetku, u okviru programa financiranih sredstvima Skrbničkog fonda EU-a osigurano je 10 034 komada opreme za civilne institucije i snage sigurnosti kako bi se unaprijedili upravljanje i sigurnost.

U 2023. su se i dalje osjećale posljedice ruske agresije na Ukrajinu, a izbilo je i nekoliko nepredviđenih kriza koje su utjecale na zemlje sjeverne Afrike i njihove susjede, uključujući Sudan, Niger i (u novije vrijeme) palestinska područja, što je dodatno pogoršalo političku i gospodarsku situaciju u regiji, produbilo napetosti i izazvalo nova migracijska kretanja. Nezakoniti prelasci granice na srednjosredozemnoj migracijskoj ruti, od Tunisa i Libije do Italije i Malte, 2023. su se povećali za 50 % u odnosu na 2022., s ukupno 157 951 dolazaka. Tunis je 2023. i dalje bio glavna zemlja odlaska prema Italiji (i EU-u), a slijedila ga je Libija. Države iz kojih je 2023. pristiglo najviše osoba u Italiju i dalje su bile Gvineja i Tunis (više od 17 000 iz svake od tih država), nakon čega su slijedili Côte d'Ivoire i Bangladeš. Pritisak na zapadnosredozemnu i atlantsku rutu isto se znatno povećao u odnosu na isto razdoblje prošle godine, s ukupno 56 039 dolazaka (+ 95 % u odnosu na 2022.).

Proračun i izvršenje proračuna

S obzirom na završetak ugovornog razdoblja 31. prosinca 2021., u 2023. nije bilo novih programa ni dodatnih dodjela sredstava iz proračuna ni za jednu od triju regija Skrbničkog fonda EU-a za Afriku. Ukupan iznos dodijeljen za rashode poslovanja i administrativne rashode od početka djelovanja Skrbničkog fonda EU-a za Afriku iznosi 5 053,27 milijuna EUR. Od početka djelovanja Skrbničkog fonda EU-a za Afriku odobreni su operativni programi u vrijednosti od 1 810 milijuna EUR za regiju Roga Afrike; 2 217,8 milijuna EUR za regiju Sahela i jezera Čad te 907,3 milijuna EUR za regiju sjeverne Afrike.

U 2023. sklopljeno je 28 novih ugovora ukupne vrijednosti od 5,08 milijuna EUR. Oni su se odnosili samo na administrativne aktivnosti (revizija, evaluacija, komunikacija, praćenje) jer se od 31. prosinca 2021. operativni programi ili aktivnosti više ne mogu financirati.

Plaćanja su 2023. dosegnula 332,4 milijuna EUR, što je za 110 milijuna EUR manje nego 2022. (442 milijuna EUR). Plaćanja su u 2023. bila niža jer je nekoliko projekata stiglo do kraja razdoblja provedbe.

Učinak aktivnosti u financijskim izvještajima

U financijskim izvještajima učinak navedenih aktivnosti najvidljiviji je u sljedećim područjima:

— **pretfinanciranje**: smanjilo se za 122 362 000 EUR zbog likvidacije Skrbničkog fonda i posljedičnog smanjenja broja novih ugovora: 2023. potpisano je samo 28 ugovora, povezanih s administrativnim aktivnostima (revizijom, evaluacijom, komunikacijom i praćenjem), u vrijednosti od 5,08 milijuna EUR,

— **financijske obveze**: smanjile su se za 70 236 000 EUR uglavnom zbog činjenice da su uplaćeni doprinosi u godini bili niži od neto rashoda raspodijeljenih donatorima,

— **rashodi poslovanja**: smanjili su se za 203 251 000 EUR zbog likvidacije Skrbničkog fonda, što je dovelo do smanjenja broja otvorenih ugovora, a time i do smanjenja rashoda.

BILANCA

(u tisućama EUR)

		31.12.2023.	31.12.2022.
DUGOTRAJNA IMOVINA			
Financijska imovina		*3 949*	*1 943*
Pretfinanciranje		*18 254*	*14 927*
		22 204	**16 870**
KRATKOTRAJNA IMOVINA			
Pretfinanciranje		*178 366*	*304 055*

(u tisućama EUR)

		31.12.2023.	31.12.2022.
Potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija		*22 396*	*35 914*
Novac i novčani ekvivalenti		*177 553*	*157 587*
		378 315	**497 556**
UKUPNA IMOVINA		**400 519**	**514 426**
DUGOROČNE OBVEZE			
Financijske obveze		*(264 555)*	*(334 791)*
		(264 555)	**(334 791)**
KRATKOROČNE OBVEZE			
Obveze		*(14 261)*	*(30 975)*
Obračunati rashodi		*(121 704)*	*(148 660)*
		(135 965)	**(179 635)**
UKUPNE OBVEZE		**(400 519)**	**(514 426)**
NETO IMOVINA		–	–

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU

(u tisućama EUR)

		2023.	2022.
PRIHODI			
Prihodi od nerazmjenskih transakcija			
Prihodi od donacija		*408 274*	*605 739*
Povrat troškova		*179*	*754*
		408 453	**606 493**
Prihodi od razmjenskih transakcija			
Financijski prihodi		*4 865*	*251*
Ostali razmjenski prihodi		*13 446*	*18 902*
		18 311	**19 152**
Ukupni prihodi		**426 764**	**625 645**
RASHODI			
Rashodi poslovanja		*(387 294)*	*(590 545)*
Financijski troškovi		*(434)*	*(643)*
Ostali rashodi		*(39 036)*	*(34 457)*
Ukupni rashodi		**(426 764)**	**(625 645)**
POSLOVNI REZULTAT GODINE		–	–

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(u tisućama EUR)

	2023.	2022.
Poslovni rezultat godine	–	–
Poslovanje		
(Povećanje)/smanjenje iznosa pretfinanciranja	*122 362*	*173 980*
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativih sredstava od nerazmjenskih transakcija	*13 517*	*9 425*
Povećanje/(smanjenje) financijskih obveza	*(70 236)*	*(190 739)*
Povećanje/(smanjenje) obveza	*(16 715)*	*(22 168)*
Povećanje/(smanjenje) obračunatih rashoda	*(26 956)*	*9 272*
Investicijske aktivnosti		
Povećanje/smanjenje neizvedene financijske imovine po fer vrijednosti kroz višak ili manjak	*(2 007)*	*(1 943)*
NETO NOVČANI TOKOVI	**19 966**	**(22 172)**
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata	*19 966*	*(22 172)*
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	*157 587*	*179 759*
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	*177 553*	*157 587*

KONSOLIDIRANI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI ERF-a I SKRBNIČKIH FONDOVA EU-a ([14])

([14]) Treba napomenuti da zbog zaokruživanja iznosa na milijune eura neki financijski podaci u tablicama u nastavku možda ne daju točan zbroj.

KONSOLIDIRANA BILANCA

(u milijunima EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
DUGOTRAJNA IMOVINA		
Financijska imovina	*91*	*69*
Pretfinanciranje	*592*	*503*
Potraživanja od razmjenskih transakcija	*5*	*7*
	689	**580**
KRATKOTRAJNA IMOVINA		
Financijska imovina	*3*	*3*
Pretfinanciranje	*1 137*	*1 711*
Potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativa sredstva od nerazmjenskih transakcija	*50*	*66*
Novac i novčani ekvivalenti	*807*	*1 189*
	1 997	**2 970**
UKUPNA IMOVINA	**2 686**	**3 550**
DUGOROČNE OBVEZE		
Financijske obveze	*(85)*	*(101)*
	(85)	**(101)**
KRATKOROČNE OBVEZE		
Obveze	*(406)*	*(462)*
Obračunati rashodi i odgođeni prihodi	*(1 110)*	*(1 282)*
	(1 516)	**(1 744)**
UKUPNE OBVEZE	**(1 600)**	**(1 845)**
NETO IMOVINA	**1 086**	**1 705**
SREDSTVA I PRIČUVE		
Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi	*54 566*	*65 100*
Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova	*2 252*	*2 252*
Poslovni rezultat prenesen iz prethodnih godina	*(53 484)*	*(62 834)*
Poslovni rezultat godine	*(2 249)*	*(2 813)*
NETO IMOVINA	**1 086**	**1 705**

KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM REZULTATU

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
PRIHODI		
Prihodi od nerazmjenskih transakcija		
Aktivnosti povrata	*15*	*19*
Prihodi od donacija skrbničkim fondovima	*122*	*169*
	136	**188**
Prihodi od razmjenskih transakcija		
Financijski prihodi	*14*	*3*
Ostali prihodi	*56*	*96*
	70	**99**
Ukupni prihodi	**207**	**287**
RASHODI		
Instrumenti pomoći	*(1 870)*	*(2 331)*
Rashodi drugih subjekata	*(3)*	*(1)*
Rashodi skrbničkih fondova	*(412)*	*(611)*
Rashodi za sufinanciranje	*(8)*	*4*
Financijski troškovi	*(7)*	*(7)*
Ostali rashodi	*(157)*	*(155)*
Ukupni rashodi	**(2 456)**	**(3 100)**
POSLOVNI REZULTAT GODINE	**(2 249)**	**(2 813)**

KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
Poslovni rezultat godine	*(2 249)*	*(2 813)*
Poslovanje		
Povećanje kapitala – doprinosi	*1 630*	*2 458*
(Povećanje)/smanjenje doprinosa skrbničkim fondovima	*–*	*–*
(Povećanje)/smanjenje iznosa pretfinanciranja	*486*	*414*
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od razmjenskih transakcija i naplativih sredstava od nerazmjenskih transakcija	*18*	*16*
Povećanje/(smanjenje) rezervacija	*2*	*1*
Povećanje/(smanjenje) financijskih obveza	*(18)*	*(54)*
Povećanje/(smanjenje) obveza	*(56)*	*(96)*
Povećanje/(smanjenje) obračunatih rashoda i odgođenih prihoda	*(172)*	*120*

(u milijunima EUR)

	2023.	2022.
Ostala nenovčana kretanja	–	–
Investicijske aktivnosti		
(Povećanje)/smanjenje financijske imovine raspoložive za prodaju	*(22)*	*(33)*
NETO NOVČANI TOKOVI	**(382)**	**12**
Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata	(382)	12
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	1 189	1 177
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	807	1 189

KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE

(u milijunima EUR)

	Kapital fonda – aktivni ERF-ovi (A)	Neupisana sredstva – aktivni ERF-ovi (B)	Upisani kapital fonda – aktivni ERF-ovi (C) = (A) – (B)	Kumulativne pričuve (D)	Upisani kapital fonda prenesen iz zaključenih ERF-ova (E)	Ukupna neto imovina (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31.12.2021.	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**2 061**
Povećanje kapitala – doprinosi	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–	*2 457*
Poslovni rezultat godine	–	–	–	*(2 813)*	–	*(2 813)*
STANJE NA DAN 31.12.2022.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Povećanje kapitala – doprinosi	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*			*1 630*
Zaključenje osmog ERF-a	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		–
Poslovni rezultat godine			–	*(2 249)*		*(2 249)*
STANJE NA DAN 31.12.2023.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**

IZVJEŠTAJ ERF-a O FINANCIJSKOM IZVRŠENJU

1.

SADRŽAJ

1. KONTEKST 72
1.1. Prethodni ERF-ovi 72
1.2. 10. i 11. ERF 73
2. FINANCIJSKO IZVRŠENJE 74
2.1. FINANCIJSKI REZULTAT 74
2.2. SREDSTVA 79
2.3. RASHODI POSLOVANJA I POSEBNI PROGRAMI 79
3. POJMOVNIK 90

1. KONTEKST

Europski razvojni fond, osnovan 1959., glavni je instrument za pružanje pomoći EU-a u okviru razvojne suradnje s afričkim, karipskim i pacifičkim državama („države AKP-a”) i prekomorskim zemljama i područjima („PZP”). Glavni mu je cilj smanjiti i, u konačnici, iskorijeniti siromaštvo.

ERF je uspostavljen unutarnjim sporazumom predstavnika država članica, a njime upravlja poseban odbor. Sredstva ERF-a čine *ad hoc* doprinosi država članica EU-a, koje odlučuju o ukupnom iznosu sredstava koja će se dodijeliti fondu (u razdoblju od pet godina). Uz navedene doprinose, države članice mogu sklopiti i sporazume o sufinanciranju ili uplatiti dobrovoljne financijske doprinose u ERF. Europska komisija nadležna je za financijsko izvršenje operacija koje se financiraju sredstvima ERF-a. Europska investicijska banka upravlja Investicijskim instrumentom.

ERF je višegodišnji fond. Svaki ERF sklapa se na razdoblje od oko pet godina i uređen je posebnom financijskom uredbom. Unutarnji sporazum o uspostavi 11. ERF-a (2014. – 2020.) stupio je na snagu 1. ožujka 2015. Suradnja s državama AKP-a od 2021. uključena je u Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju. Međutim, tekući projekti financirani iz ERF-a nastavit će se provoditi na pravnoj osnovi odgovarajućeg ERF-a.

Ovo je izvješće sastavljeno u skladu s člankom 39. Financijske uredbe koja se primjenjuje na 11. ERF ([15]). Sadržava informacije o operacijama rashoda i prihoda ERF-a, s naglaskom na važnim događajima koji su znatno utjecali na financijsko izvršenje predmetne godine.

Budući da nema tekućih operacija u okviru prethodnih ERF-ova ([16]), u ovom su izvješću navedeni samo iznosi za 10. i 11. ERF.

1.1. Prethodni ERF-ovi

Šesti i sedmi ERF

Šesti ERF zaključen je 2006., a sedmi ERF 2008.

U skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (b) Unutarnjeg sporazuma o devetom ERF-u, salda i opozvana sredstva prethodnih ERF-ova prenesena su u deveti ERF.

Osmi i deveti ERF

Osmi ERF financijski je i operativno zaključen 2021. s ukupnim rashodima od 10 374 milijuna EUR. Komisija je državama članicama najavila zaključivanje osmog ERF-a u komunikaciji koja je podnesena Vijeću u listopadu 2021.

Završene su sve aktivnosti osmog ERF-a, provedene su sve provjere i kontrole, a svi su ugovori i financijske odluke zaključeni u računovodstvenoj dokumentaciji ERF-a. Svi nalozi za povrat koji su još bili otvoreni nakon operativnog zaključenja unovčeni su ili se od njih odustalo, s izuzetkom 10 naloga za povrat (uključujući šest sudskih predmeta koje prati Pravna služba). U skladu s Odlukom Komisije C(2003) 19044 ti nalozi za povrat preneseni su u deveti ERF.

Zaključivanje devetog ERF-a dobro napreduje. Otvoreno je još 10 ugovora, od kojih se šest odnosi na djelovanja u Južnom Sudanu (Odluka Vijeća 2011/315/EU ([17])). Ti su ugovori potpisani nakon klauzule o vremenskom ograničenju valjanosti devetog ERF-a i u načelu bi trebali biti zaključeni u 2024.

([15]) Uredba (EU) 2018/1877.
([16]) Osim operacija u Južnom Sudanu.
([17]) Odluka Vijeća od 23. svibnja 2011. o dodjeli sredstava preraspoređenih iz projekata u okviru devetog i prethodnih Europskih razvojnih fondova za razvojnu suradnju u Južnom Sudanu (SL L 142, 28.5.2011., str. 61., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/315/oj).

U razdoblju 2015. – 2023. Komisija je u pet navrata provela povrat sredstava osmog/devetog ERF-a, u ukupnom iznosu od 1 911,1 milijuna EUR ([18]). Preostali iznos od 7,8 milijuna EUR vraćen je u siječnju 2024 ([19]). u kontekstu plaćanja prvog obroka doprinosa država članica ERF-u za 2024.

1.2. **10. i 11. ERF**

Sporazum o partnerstvu AKP-EZ potpisan je 23. lipnja 2000. u Cotonouu između država članica Europske zajednice te afričkih, karipskih i pacifičkih država („države AKP-a"). Stupio je na snagu 1. travnja 2003. i njime je uspostavljen deveti ERF. Sporazum iz Cotonoua izmijenjen je dva puta: prvi put Sporazumom o uspostavi 10. ERF-a potpisanim 25. lipnja 2005. u Luxembourgu, a drugi put Sporazumom o uspostavi 11. ERF-a potpisanim u Ouagadougouu 22. lipnja 2010.

Odluka Vijeća 2001/822/EZ od 27. studenoga 2001. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja (PZP) Europskoj zajednici („Odluka o prekomorskom pridruživanju") ([20]) stupila je na snagu 2. prosinca 2001. Izmijenjena je 19. ožujka 2007. (Odlukom Vijeća 2007/249/EZ ([21])).

Unutarnji sporazum o financiranju pomoći Zajednice u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. u skladu s revidiranim Sporazumom iz Cotonoua, koji su u kolovozu 2013. donijeli predstavnici vlada država članica Europske zajednice, stupio je na snagu u ožujku 2015.

U skladu sa Sporazumom iz Cotonoua, ukupni proračun 10. ERF-a za drugo razdoblje (2008. – 2013.) iznosio je 22 682 milijuna EUR. Od tog iznosa:

— 21 966 milijuna EUR dodijeljeno je državama AKP-a,

— 286 milijuna EUR dodijeljeno je PZP-ovima, i

— 430 milijuna EUR dodijeljeno je Komisiji u okviru rashoda za potporu programiranju i provedbi ERF-a.

Iznos dodijeljen državama AKP-a raspodijeljen je na sljedeći način:

— 17 766 milijuna EUR dodijeljeno je za financiranje nacionalnih i regionalnih okvirnih programa,

— 2 700 milijuna EUR dodijeljeno je za suradnju unutar AKP-a i među regijama, i

— 1 500 milijuna EUR dodijeljeno je za investicijske instrumente.

Veći dio proračuna namijenjen je za regionalne programe, čime je veća važnost pridana regionalnoj gospodarskoj integraciji kao osnovnom okviru za nacionalni i lokalni razvoj. U 10. ERF-u prvi su put uvedeni „poticajni iznosi" za svaku zemlju.

U skladu sa Sporazumom iz Cotonoua treće razdoblje (2014. – 2020.) pomoći Zajednice državama AKP-a i prekomorskim zemljama i područjima financira se iz 11. ERF-a u iznosu od 30 506 milijuna EUR, koji se raspodjeljuje na sljedeći način:

— 29 089 milijuna EUR dodijeljeno je državama AKP-a u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (a) i člankom 2. točkom (d) Unutarnjeg sporazuma, pri čemu Europska komisija upravlja iznosom od 27 955 milijuna EUR,,

— 364,5 milijuna EUR dodijeljeno je PZP-ovima u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (a) i člankom 3. stavkom 1. Unutarnjeg sporazuma, pri čemu Europska komisija upravlja dijelom od 359,5 milijuna EUR.,

— 1 052,5 milijuna EUR dodijeljeno je Komisiji za financiranje rashoda za programiranje i provedbu 11. ERF-a, u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (a) Unutarnjeg sporazuma.

([18]) 1 402,57 milijuna u okviru instrumenta za premošćivanje (Odluka Vijeća 2015/0246), 200 milijuna (Odluka Vijeća (EU) 2017/1206), 223 milijuna (Odluka Vijeća (EU) 2020/1708), 43 milijuna (Odluka Vijeća (EU) 2021/1941) i 42,5 milijuna (Odluka Vijeća (EU) 2022/2242).

([19]) Odluka (EU) 2023/2586.

([20]) SL L 314, 30.11.2001., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/822(1)/oj.

([21]) SL L 109, 26.4.2007., str. 33., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/249/oj.

2. **FINANCIJSKO IZVRŠENJE**

2.1. **FINANCIJSKI REZULTAT**

KRETANJA ODOBRENIH SREDSTAVA 10. ERF-a

10. ERF

KRETANJA ODOBRENIH SREDSTAVA: 31. prosinca 2023.

ANALIZA SREDSTAVA PO INSTRUMENTU

(u milijunima EUR)

INSTRUMENT		POČETNI IZNOS ODOBRENIH SREDSTAVA	POVEĆANJA/SMANJENJA KUMULATIVNIH SREDSTAVA NA DAN 31. PROSINCA 2022.	POVEĆANJE ILI SMANJENJE SREDSTAVA U 2023.	Bilješke	SADAŠNJE STANJE ODOBRENIH SREDSTAVA
AKP	***Sufinanciranje***	***0***	***202***			***202***
	Redoviti doprinosi država članica	***21 326***	***(526)***	***(95)***		***20 705***
	MEĐUZBROJ AKP	**21 326**	**(324)**	**(95)**		**20 907**
PZP	***Redoviti doprinosi država članica***	***0***	***240***	***(0)***		***239***
	MEĐUZBROJ PZP	**0**	**240**	**(0)**		**239**
	UKUPNO 10. ERF	**21 326**	**(84)**	**(96)**		**21 146**

KRETANJA ODOBRENIH SREDSTAVA 11. ERF-a

11. ERF

KRETANJA ODOBRENIH SREDSTAVA: 31. prosinca 2023.

ANALIZA SREDSTAVA PO INSTRUMENTU

(u milijunima EUR)

INSTRUMENT		**POČETNI IZNOS ODOBRENIH SREDSTAVA**	**POVEĆANJA/SMANJENJA KUMULATIVNIH SREDSTAVA NA DAN 31. PROSINCA 2022.**	**POVEĆANJE ILI SMANJENJE SREDSTAVA U 2023.**	**Bilješke**	**SADAŠNJE STANJE ODOBRENIH SREDSTAVA**
AKP	***Sufinanciranje***	***0***	***89***	***0***		***89***
	Unutarnji sporazumi EK-a o razini usluga	***0***	***1***			***1***
	Redoviti doprinosi država članica	***30 060***	***(822)***	***(74)***		***29 164***
	MEĐUZBROJ AKP	**30 060**	**(732)**			**29 255**
PZP	***Sufinanciranje***	***0***	***0***			***0***
	Unutarnji sporazumi EK-a o razini usluga	***0***	***0***			***0***
	Redoviti doprinosi država članica	***0***	***355***	***(4)***		***351***
	MEĐUZBROJ PZP	**0**	**355**			**351**
	UKUPNO 11. ERF	30 060	(526)	71		29 605

KRETANJA OBVEZA, NAMJENSKIH SREDSTAVA I PLAĆANJA ZA 10. ERF

AGREGIRANA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023.

VRSTA POMOĆI

AKP + PZP – 10. ERF

(u milijunima EUR)

		SREDSTVA	ODLUKE			NAMJENSKA SREDSTVA			PLAĆANJA		
			AGREGI-RANO	GODIŠNJE	%	AGREGI-RANO	GODIŠNJE	%	AGREGI-RANO	GODIŠNJE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
AKP	**Redoviti doprinosi država članica**										
	Dodijeljeno										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	**12 297**	**12 288**	**(36)**	**100**	**12 264**	**(19)**	**100**	**12 199**	**37**	**99**
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA B – NACIONALNE DODJELE	**1 965**	**1 962**	**(4)**	**100**	**1 961**	**(0)**	**100**	**1 960**	**1**	**100**
	MEĐUZBROJ: SIGURNOST OPSKRBE HRANOM	**343**	**484**	0	**141**	**482**	**166**	**100**	**306**	**74**	**64**
	MEĐUZBROJ: TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA	**527**	**526**	**(0)**	**100**	**526**	0	**100**	**522**		**99**
	MEĐUZBROJ: DODJELE UNUTAR AKP-a	**3 612**	**3 596**	**(22)**	**100**	**3 572**	**23**	**99**	**3 384**	**60**	**95**
	MEĐUZBROJ: REGIONALNE DODJELE	**1 948**	**1 792**	**(18)**	**92**	**1 768**	**(10)**	**99**	**1 692**	**(2)**	**96**
	Sufinanciranje										
	Dodijeljeno										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	**185**	**175**	**(3)**	**95**	**175**	**(0)**	**100**	**173**	**1**	**99**
	MEĐUZBROJ: TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA	**5**	**5**	**(0)**	**110**	**5**	**(0)**	**100**	**5**	**1**	**100**
	MEĐUZBROJ: DODJELE UNUTAR AKP-a	**12**	**11**		**91**	**11**		**100**	**11**		**100**

(u milijunima EUR)

		SREDSTVA	ODLUKE			NAMJENSKA SREDSTVA			PLAĆANJA		
			AGREGI-RANO	GODIŠNJE	%	AGREGI-RANO	GODIŠNJE	%	AGREGI-RANO	GODIŠNJE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	Pričuva koja se ne može mobilizirati										
	MEĐUZBROJ: PRIČUVA OSMOG/DEVETOG ERF-A KOJA SE NE MOŽE MOBILIZIRATI	**14**									
	Redoviti doprinosi država članica										
	Dodijeljeno										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	**186**	**186**	0	**100**	**182**	**(1)**	**98**	**172**	**2**	**95**
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA B – NACIONALNE DODJELE	**14**	**14**	0	**100**	**14**		**100**	**14**		**100**
PZP	**MEĐUZBROJ: TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA**	**5**	**5**		**100**	**5**		**100**	**5**		**100**
	MEĐUZBROJ: REGIONALNE DODJELE	**34**	**34**	0	**100**	**34**	**(0)**	**99**	**34**	**(0)**	**100**
	UKUPNO: AKP + PZP (UKLJ. PRIČUVE) (A + B)	**21 146**	**21 078**	**(84)**	**100**	**20 999**	**158**	**100**	**20 477**	**175**	**98**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

KRETANJA OBVEZA, NAMJENSKIH SREDSTAVA I PLAĆANJA ZA 11. ERF

AGREGIRANA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023.

VRSTA POMOĆI

AKP + PZP – 11. ERF

(u milijunima EUR)

		SREDSTVA	ODLUKE			NAMJENSKA SREDSTVA			PLAĆANJA		
			AGREGIRANO	GODIŠNJE	%	AGREGIRANO	GODIŠNJE	%	AGREGIRANO	GODIŠNJE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
AKP	Redoviti doprinosi država članica										
	Dodijeljeno										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	15 369	15 329	(92)	100	14 723	311	96	12 124	1 061	82
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA B – NACIONALNE DODJELE	1 060	1 059	(0)	100	1 053	13	99	1 007	27	96
	MEĐUZBROJ: SIGURNOST OPSKRBE HRANOM	112	112	0	100	112	91	100	41	37	36
	MEĐUZBROJ: TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA	1 072	1 066	(1)	99	1 062	(0)	100	958	48	90
	MEĐUZBROJ: DODJELE UNUTAR AKP-a	4 004	3 894	(13)	97	3 926	104	101	3 340	155	85
	MEĐUZBROJ: REGIONALNE DODJELE	7 253	7 227	(59)	100	7 090	44	98	5 964	512	84
	Sufinanciranje										
	Dodijeljeno										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	46	45	(1)	99	45	0	100	40	14	89
	MEĐUZBROJ: TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA	4	4		100	4	0	100	4	3	100
	MEĐUZBROJ: DODJELE UNUTAR AKP-a	33	33	0	100	33	(0)	100	28	0	85
	MEĐUZBROJ: REGIONALNE DODJELE	8	6	0	75	6	0	100	6	2	100
	Pričuva koja se ne može mobilizirati										
	Pričuve										

(u milijunima EUR)

		SREDSTVA	ODLUKE			NAMJENSKA SREDSTVA			PLAĆANJA		
			AGREGIRANO	GODIŠNJE	%	AGREGIRANO	GODIŠNJE	%	AGREGIRANO	GODIŠNJE	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	MEĐUZBROJ: PRIČUVA 10. ERF-A KOJA SE NE MOŽE MOBILIZIRATI	**128**									
	MEĐUZBROJ: PRIČUVA 11. ERF-A KOJA SE NE MOŽE MOBILIZIRATI	**167**									
	Unutarnji sporazumi EK-a o razini usluga										
	Pričuve										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	**1**	**1**		**52**	**1**		**100**	**1**		**100**
PZP	**Redoviti doprinosi država članica**										
	Dodijeljeno										
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA A – NACIONALNE DODJELE	**211**	**211**	**(0)**	**100**	**194**	**0**	**92**	**193**	**1**	**100**
	MEĐUZBROJ: OMOTNICA B – NACIONALNE DODJELE	**12**	**12**	0	**100**	**12**	0	**100**	**12**	**0**	**99**
	MEĐUZBROJ: INSTRUMENT ZA PREMOŠĆIVANJE	**0**									
	MEĐUZBROJ: TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA	**8**	**7**	**(2)**	**79**	**6**	**(0)**	**96**	**6**	**1**	**94**
	MEĐUZBROJ: REGIONALNE DODJELE	**102**	**102**	0	**100**	**102**	0	**100**	**69**	**17**	**67**
	Pričuva koja se ne može mobilizirati										
	Pričuve										
	MEĐUZBROJ: PRIČUVA 10. ERF-A KOJA SE NE MOŽE MOBILIZIRATI	**15**									
	MEĐUZBROJ: PRIČUVA 11. ERF-A KOJA SE NE MOŽE MOBILIZIRATI	**1**									
	UKUPNO: AKP + PZP (UKLJ. PRIČUVE) (A + B)	**29 605**	**29 106**	**(168)**	**98**	**28 368**	**562**	**97**	**23 791**	**1 878**	**84**

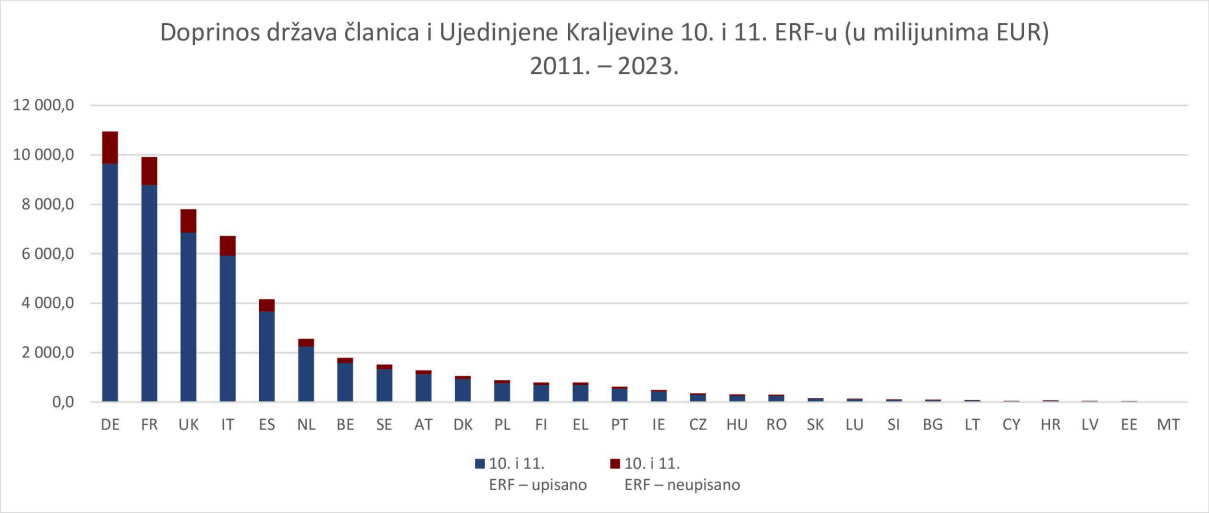
ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

2.2. **SREDSTVA**

Vrsta sredstava

Glavna sredstva ERF-a su doprinosi država članica. Europska komisija i Europska investicijska banka tri puta godišnje pozivaju države članice da uplate doprinos u ERF. Iznos doprinosa upisanih svake godine odgovara iznosu koji treba platiti te godine.

Pregled doprinosa po državama članicama

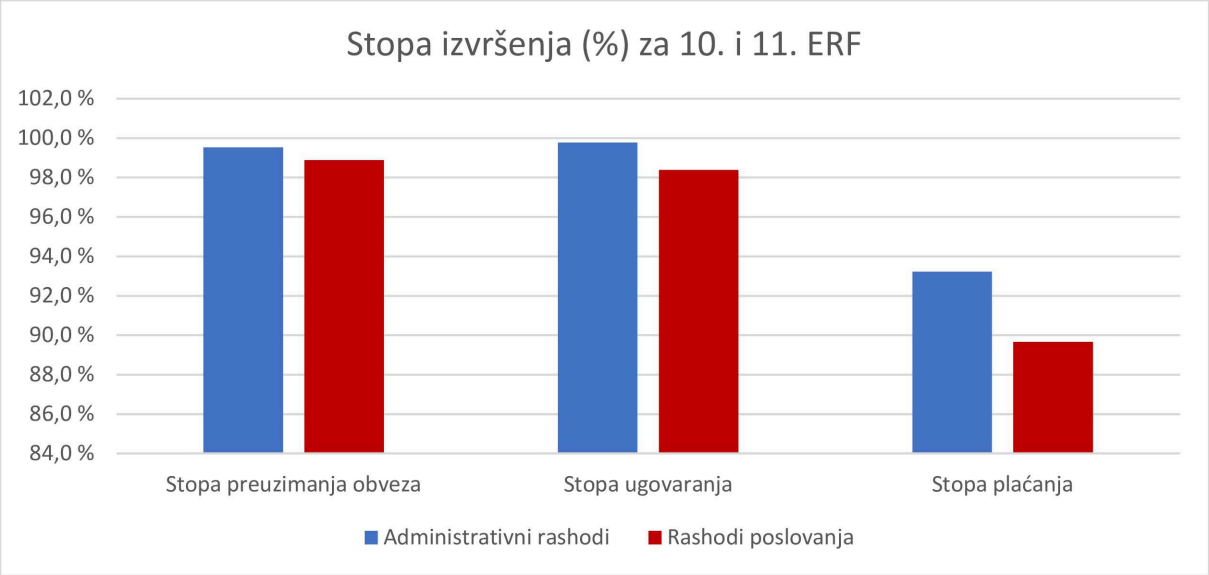
2.3. **RASHODI POSLOVANJA I POSEBNI PROGRAMI**

Vrsta rashoda

Iznos dostupan u okviru višegodišnjeg financijskog okvira sastoji se od sredstava koja se dodjeljuju Komisiji za pokriće rashoda za potporu (3 %) i od sredstava koja se dodjeljuju za provedbu projekata ERF-a (97 %). Iznosi se utvrđuju pojedinačnim unutarnjim sporazumima i mogu se povećati dobrovoljnim doprinosima i prihodima ostvarenima od operacija.

Raščlamba preuzetih obveza, ugovorenih i plaćenih iznosa po vrsti rashoda:

	SREDSTVA	ODLUKE			NAMJENSKA SREDSTVA			PLAĆANJA		
		AGREGIRANO	GODIŠNJE	%	AGREGIRANO	GODIŠNJE	%	AGREGIRANO	GODIŠNJE	%
	(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
TROŠKOVI PROVEDBE I PRIHODI OD KAMATA: 10. I 11. ERF	**1 620**	**1 612**	**(3)**	**99,5**	**1 608**	(1)	**99,8**	**1 499**	**53**	**93,2**
OPERATIVNA PROVEDBA (A + B): 10. I 11. ERF	**50 751**	**50 184**	**(252)**	**98,9**	**49 367**	720	**98,4**	**44 268**	**2 053**	**89,7**

Stopa izvršenja (%) za 10. i 11. ERF
102,0 %
100,0 %
98,0 %
96,0 %
94,0 %
92,0 %
90,0 %
88,0 %
86,0 %
84,0 %
Stopa preuzimanja obveza
Stopa ugovaranja
Stopa plaćanja
Administrativni rashodi
Rashodi poslovanja

Raščlamba preuzetih obveza, ugovorenih i plaćenih iznosa po regiji i zemlji

KUMULATIVNA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023. PO ZEMLJAMA (% ODOBRENIH SREDSTAVA)								
10. + 11. ERF		UKUPNO 10. i 11. ERF ((u milijunima EUR))						
Kumulativno za 2023.		Odobrena sredstva	Odluke	Postotak odobrenih sredstava	Namjenska sredstva	Postotak odobrenih sredstava	Plaćanja	Postotak odobrenih sredstava
	Opća / administrativna omotnica / kamate	**1 624**	1 614	99	1 615	99	1 494	92
	Pričuva / Nije raspodijeljeno po zemlji	**2 862**	2 553	89	2 553	89	2 553	89
	Sve države AKP-a	**4 486**	**4 167**	**93**	**4 168**	**93**	**4 047**	**90**
	Angola	**346**	346	100	344	99	300	87
	Benin	**735**	732	100	720	98	679	92
	Bocvana	**129**	127	98	126	97	126	97
	Burkina Faso	**1 302**	1 302	100	1 297	100	1 261	97
	Burundi	**569**	567	100	564	99	541	95
	Kamerun	**521**	520	100	519	100	482	93
	Cabo Verde	**145**	145	100	144	100	144	100
AKP	**Komori**	**78**	77	99	76	98	72	92
	Kongo (Brazzaville)	**163**	163	100	159	98	139	85
	Kongo (Demokratska Republika)	**1 409**	1 407	100	1 371	97	1 219	87
	Côte d'Ivoire	**705**	705	100	701	100	676	96
	Džibuti	**181**	181	100	178	98	156	86
	Eritreja	**215**	215	100	215	100	75	35
	Etiopija	**1 604**	1 603	100	1 594	99	1 400	87
	Gabon	**33**	33	99	32	97	30	91
	Gambija	**314**	303	96	301	96	277	88
	Gana	**787**	786	100	782	99	726	92
	Gvineja Bisau	**186**	186	100	185	100	175	94

KUMULATIVNA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023. PO ZEMLJAMA (% ODOBRENIH SREDSTAVA)

10. + 11. ERF		UKUPNO 10. i 11. ERF ((u milijunima EUR))						
Kumulativno za 2023.		Odobrena sredstva	Odluke	Postotak odobrenih sredstava	Namjenska sredstva	Postotak odobrenih sredstava	Plaćanja	Postotak odobrenih sredstava
	Gvineja (Conakry)	**502**	502	100	494	98	434	86
	Mauricijus	**82**	82	100	82	100	82	100
	Kenija	**863**	863	100	855	99	753	87
	Lesoto	**250**	249	100	248	99	197	79
	Liberija	**488**	487	100	443	91	436	89
	Madagaskar	**782**	782	100	730	93	591	76
	Malavi	**1 020**	1 020	100	970	95	883	87
	Mali	**1 423**	1 421	100	1 414	99	1 230	86
	Mauritanija	**344**	344	100	341	99	321	93
	Mozambik	**1 455**	1 448	100	1 391	96	1 124	77
	Namibija	**188**	188	100	178	95	169	90
	Niger	**1 275**	1 275	100	1 259	99	1 247	98
	Nigerija	**1 101**	1 100	100	1 097	100	1 025	93
	Uganda	**989**	989	100	983	99	834	84
	Srednjoafrička Republika	**610**	610	100	609	100	584	96
	Ruanda	**840**	840	100	831	99	816	97
	Sveti Toma i Prinsipe	**56**	56	100	54	96	49	88
	Senegal	**663**	663	100	659	99	620	94
	Sejšeli	**23**	23	100	23	100	22	98
	Sijera Leone	**662**	659	99	646	98	597	90
	Somalija	**900**	898	100	895	99	889	99
	Sudan	**298**	298	100	298	100	298	100

KUMULATIVNA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023. PO ZEMLJAMA (% ODOBRENIH SREDSTAVA)								
10. + 11. ERF		UKUPNO 10. i 11. ERF ((u milijunima EUR))						
Kumulativno za 2023.		Odobrena sredstva	Odluke	Postotak odobrenih sredstava	Namjenska sredstva	Postotak odobrenih sredstava	Plaćanja	Postotak odobrenih sredstava
	Južni Sudan	**91**	91	100	91	100	91	100
	Esvatini	**125**	124	99	122	97	108	86
	Tanzanija	**1 172**	1 171	100	1 161	99	1 060	90
	Čad	**936**	936	100	902	96	794	85
	Togo	**377**	377	100	375	99	355	94
	Zambija	**830**	830	100	784	94	648	78
	Zimbabve	**469**	462	99	460	98	453	97
	*** Ukupno Afrika**	**28 235**	28 185	100	27 703	98	25 192	89
	Antigva i Barbuda	**15**	15	100	15	100	15	95
	Barbados	**22**	22	99	22	99	21	94
	Belize	**42**	42	100	41	96	35	83
	Dominika	**41**	41	100	40	98	40	98
	Grenada	**21**	21	100	21	100	20	98
	Gvajana	**79**	79	100	77	97	77	97
	Haiti	**1 009**	1 002	99	876	87	773	77
	Jamajka	**236**	236	100	233	99	222	94
	Dominikanska Republika	**283**	281	99	280	99	278	98
	Sveta Lucija	**32**	32	100	32	100	31	96
	Sveti Kristofor i Nevis	**8**	8	100	6	72	6	72
	Sveti Vincent i Grenadini	**26**	26	100	26	99	22	84
	Surinam	**27**	27	100	27	99	26	96

KUMULATIVNA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023. PO ZEMLJAMA (% ODOBRENIH SREDSTAVA)

10. + 11. ERF		UKUPNO 10. i 11. ERF ((u milijunima EUR))						
Kumulativno za 2023.		Odobrena sredstva	Odluke	Postotak odobrenih sredstava	Namjenska sredstva	Postotak odobrenih sredstava	Plaćanja	Postotak odobrenih sredstava
	Trinidad i Tobago	**29**	28	99	28	99	24	85
	*** Ukupno Karibi**	**1 870**	1 861	100	1 724	92	1 590	85
	Fidži	**48**	48	100	48	99	48	98
	Cookovi Otoci	**5**	5	100	5	100	5	100
	Salomonovi Otoci	**68**	68	100	68	100	61	90
	Kiribati	**42**	42	100	41	98	37	87
	Maršalovi Otoci	**17**	17	100	17	100	16	98
	Mikronezija	**23**	23	100	22	97	16	68
	Nauru	**4**	4	98	4	98	4	98
	Niue	**3**	3	100	3	100	3	100
	Palau	**5**	5	100	4	70	4	68
	Papua Nova Gvineja	**239**	239	100	233	97	202	84
	Samoa	**67**	67	100	67	99	67	99
	Timor-Leste	**174**	171	98	169	97	157	90
	Tonga	**28**	28	100	28	100	28	100
	Tuvalu	**13**	13	100	13	99	13	97
	Vanuatu	**55**	55	100	54	99	49	90
	*** Ukupno Pacifik**	**793**	789	100	776	98	709	89
	Dodjele unutar AKP-a	**8 097**	7 970	98	7 973	98	6 988	86
	PALOP (afričke zemlje u kojima se govori portugalski)	**60**	60	100	60	99	55	91
	Južnoafrička regija 10. ERF	**137**	135	99	135	99	132	96
	Srednjoafrička regija	**558**	554	99	546	98	422	76

KUMULATIVNA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023. PO ZEMLJAMA (% ODOBRENIH SREDSTAVA)								
10. + 11. ERF		UKUPNO 10. i 11. ERF ((u milijunima EUR))						
Kumulativno za 2023.		Odobrena sredstva	Odluke	Postotak odobrenih sredstava	Namjenska sredstva	Postotak odobrenih sredstava	Plaćanja	Postotak odobrenih sredstava
	Istočnoafrička i južnoafrička regija	**3 092**	3 066	99	2 973	96	2 383	77
	Zapadnoafrička regija	**1 946**	1 943	100	1 917	99	1 613	83
	Karipska regija	**539**	538	100	526	98	397	74
AKP	**Pacifička regija**	**323**	321	99	299	93	224	69
	Pričuva / Nije raspodijeljeno po regijama	**0**	0	0	0	0	0	0
	*** Ukupno regionalna suradnja – AKP**	**14 752**	14 587	99	14 429	98	12 213	83
	AKP	**50 137**	49 589	99	48 801	97	43 750	87
	Pričuva / Nije raspodijeljeno po zemlji / državnom području	**30**	12	39	11	38	11	36
	Svi PZP-ovi	**30**	12	39	11	38	11	36
	Angvila	**28**	27	99	27	99	27	99
	Falklandski Otoci	**10**	10	100	10	100	10	100
PZP	**Otoci Pitcairn**	**5**	5	100	5	100	5	100
	Otoci Turks i Caicos	**32**	32	100	32	100	32	100
	Britanski Djevičanski Otoci	**2**	2	100	2	98	2	93
	Montserrat	**33**	33	100	33	100	33	100
	Sveta Helena	**38**	38	100	38	100	38	100
	*** Ukupno britanski PZP-ovi**	**147**	146	100	146	100	146	100
	Nizozemski Antili	**40**	40	100	23	56	20	51
	Nizozemski Antili – Bonaire	**4**	4	100	4	98	2	56
	Nizozemski Antili – Saba	**3**	3	100	3	100	3	100

KUMULATIVNA RAČUNOVODSTVENA DOKUMENTACIJA ERF-a NA DAN 31. PROSINCA 2023. PO ZEMLJAMA (% ODOBRENIH SREDSTAVA)								
10. + 11. ERF		UKUPNO 10. i 11. ERF ((u milijunima EUR))						
Kumulativno za 2023.		Odobrena sredstva	Odluke	Postotak odobrenih sredstava	Namjenska sredstva	Postotak odobrenih sredstava	Plaćanja	Postotak odobrenih sredstava
	Nizozemski Antili – Sveti Eustazije	**2**	2	100	2	100	2	100
	Aruba	**21**	21	100	21	99	21	96
	Sint Maarten	**14**	14	100	8	55	5	33
	*** Ukupno nizozemski PZP**	**85**	85	100	61	72	54	63
	Wallis i Futuna	**39**	39	100	37	95	29	75
	Mayotte	**29**	29	100	29	100	29	100
	Nova Kaledonija	**50**	50	100	50	100	50	100
	Francuska Polinezija	**51**	51	100	49	97	49	97
	Saint-Pierre-et-Miquelon	**47**	47	100	47	100	47	100
	*** Ukupno francuski PZP**	**215**	215	100	212	98	204	95
	Regija	**137**	137	100	136	99	103	75
	*** Ukupno regionalna suradnja – PZP**	**137**	137	100	136	99	103	75
	PZP	**614**	595	97	566	92	517	84
UKUPNO: AKP + PZP		**50 751**	50 184	99	49 367	97	44 268	87

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

Raščlamba preuzetih obveza, ugovorenih i plaćenih iznosa po području potrošnje za 11. ERF

Raščlamba preuzetih obveza, ugovorenih i plaćenih iznosa po području potrošnje za 11. ERF (oznake sektora prema DAC-u) ([1])

(u milijunima EUR)

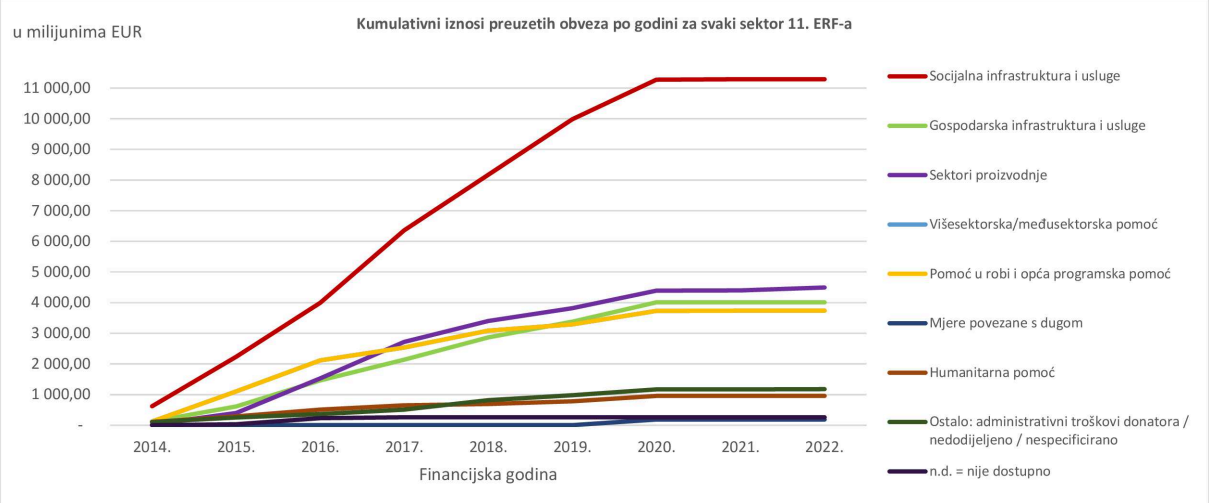
Sektor	Preuzete obveze	Ugovoreno	Plaćeno
Socijalna infrastruktura i usluge			
110 Obrazovanje	1 192,46	1 132,83	995,48
120 Zdravlje	2 131,40	2 510,72	2 263,73
130 Demografske politike / demografski programi i reproduktivno zdravlje	352,44	50,31	35,95
140 Vodoopskrba i sanitarni uvjeti	788,50	848,83	547,53
150 Država i civilno društvo	5 826,37	6 047,02	5 540,34
160 Druga socijalna infrastruktura i usluge	996,71	1 385,46	1 611,09
Socijalna infrastruktura i usluge UKUPNO	11 287,88	11 975,17	10 994,13
Gospodarska infrastruktura i usluge			
210 Prijevoz i skladištenje	1 425,48	2 055,09	1 083,29
220 Komunikacije	140,96	146,96	114,64
230 Energija	2 015,13	1 943,06	1 220,76
240 Bankarske i financijske usluge	82,03	129,29	83,97
250 Poslovne i ostale usluge	343,43	324,93	223,51
Gospodarska infrastruktura i usluge UKUPNO	4 007,01	4 599,33	2 726,17
Sektori proizvodnje			
310 Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3 344,16	3 105,92	2 351,62
320 Industrija, mineralni resursi i rudarstvo, građevinarstvo	641,59	492,66	297,21
330 Trgovina i turizam	507,49	436,11	272,06
Sektori proizvodnje UKUPNO	4 493,24	4 034,69	2 920,88
Višesektorska/međusektorska pomoć			
410 Opća zaštita okoliša	989,82	841,85	658,36
430 Druga višesektorska pomoć	3 886,22	2 610,66	1 685,71
Višesektorska/međusektorska pomoć UKUPNO	4 876,04	3 452,51	2 344,07
Pomoć u robi i opća programska pomoć			
510 Opća proračunska potpora	3 116,32	3 165,05	2 480,30
520 Razvojna pomoć u hrani	617,50	391,67	367,06
Pomoć u robi i opća programska pomoć UKUPNO	3 733,82	3 556,73	2 847,36

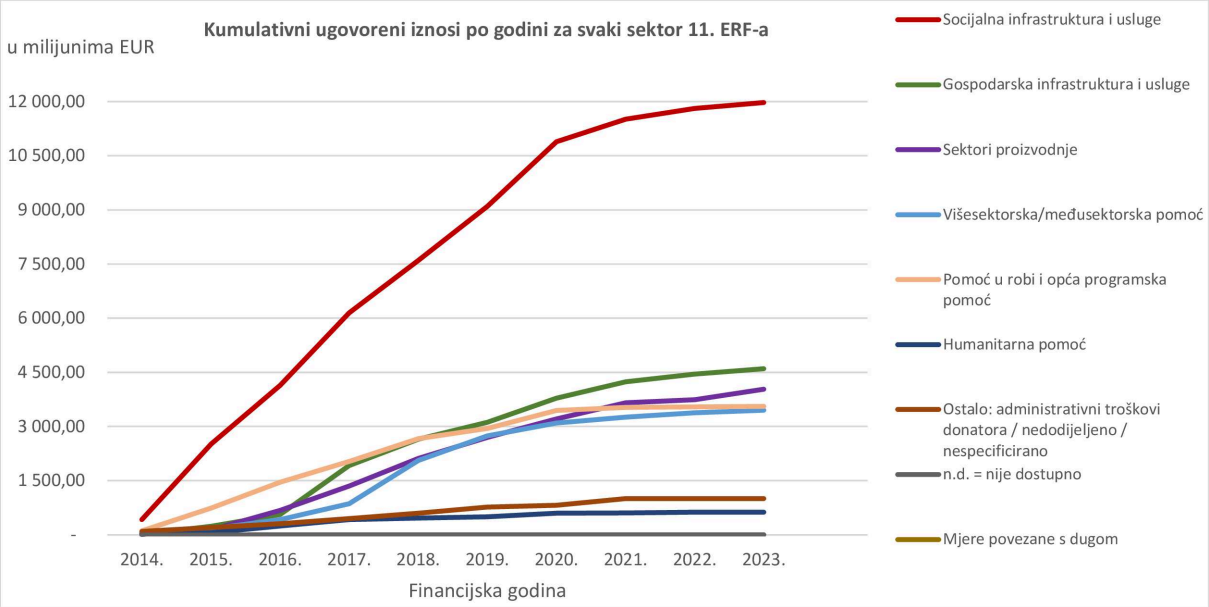
(u milijunima EUR)

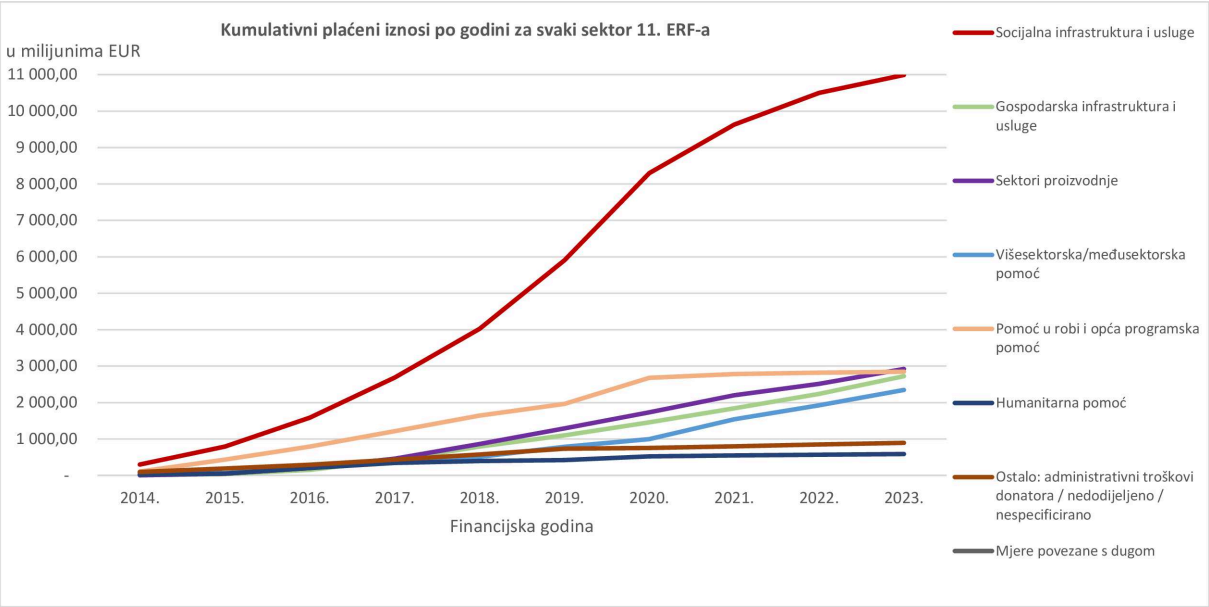
Sektor	Preuzete obveze	Ugovoreno	Plaćeno
Mjere povezane s dugom			
600 Mjere povezane s dugom	183,00	183,00	183,00
Mjere povezane s dugom UKUPNO	183,00	183,00	183,00
Humanitarna pomoć			
720 Odgovor na hitne situacije	746,19	452,54	451,93
730 Pomoć za obnovu i sanaciju	137,83	65,05	42,29
740 Pripravnost za katastrofe	72,79	110,05	93,41
Humanitarna pomoć UKUPNO	956,81	627,64	587,63
Administrativni troškovi donatora / nedodijeljeno / nespecificirano			
910 Administrativni troškovi donatora	995,52	948,63	857,45
998 Nedodijeljeno/nespecificirano	183,74	56,05	38,45
n.d. = nije dostupno	260,50	1,64	1,21
Administrativni troškovi donatora / nedodijeljeno / nespecificirano UKUPNO	1 439,76	1 006,32	897,11
SVEUKUPNO ZA 11. ERF	**30 977,56**	**29 435,38**	**23 500,34**

([1]) Bruto iznosi (tj. isključujući opozvana sredstva i naloge za povrat).
Iznosi u stupcima „Preuzete obveze”, „Ugovoreno” i „Plaćeno” označeni su bojom prema visini iznosa.

Kretanja kumulativnih dodijeljenih, ugovorenih i plaćenih iznosa po području potrošnje za 11. ERF

3. **POJMOVNIK**

Administrativna odobrena sredstva

Odobrena sredsva za pokrivanje tekućih troškova subjekata (osoblje, zgrade, uredska oprema).

Bespovratna sredstva

Izravni financijski doprinosi iz proračuna korisnicima koji su treće strane, a sudjeluju u aktivnostima koje služe politikama Unije.

Diferencirana odobrena sredstva

Diferencirana odobrena sredstva koriste se za financiranje višegodišnjih operacija; njima se pokriva ukupan trošak pravnih obveza preuzetih u financijskoj godini za operacije čija provedba obuhvaća razdoblje dulje od jedne financijske godine.

Dodijeljena prava

Pravo na naplatu prihoda od dužnika koje je priznato izdavanjem naloga za povrat.

Doneseni proračun

Nacrt proračuna postaje doneseni proračun čim ga odobri proračunsko tijelo.

Izmjena proračuna

Odluka donesena tijekom proračunske godine o izmjeni (povećanje, smanjenje, prijenos) stavki donesenog proračuna za tu godinu.

Izvršenje proračuna

Potrošnja proračuna putem operacija rashoda i prihoda.

Namjenski prihodi

Prihodi namijenjeni za financiranje određenih stavki rashoda.

Nediferencirana odobrena sredstva

Odobrena sredstva kojima se zadovoljavaju godišnje potrebe, te se za njih stoga moraju preuzeti obveze tijekom proračunske godine. Samo se iznosi koji ispunjavaju uvjete za automatski prijenos mogu isplatiti sljedeće godine. Nediferencirana odobrena sredstva koja se ne iskoriste, tj. za koja se do kraja godine ne preuzmu obveze, ukidaju se (osim ako Komisija odlukom iznimno odobri neautomatski prijenos). Nediferencirana odobrena sredstva koriste se za administrativne rashode, pri čemu su odobrena sredstva za preuzimanje obveza jednaka odobrenim sredstvima za plaćanje.

Nepodmirene obveze

Nepodmirene obveze (ili „RAL” prema francuskom „reste à liquider”) definiraju se kao iznos odobrenih sredstava za koja je preuzeta obveza, no još nisu plaćena. One proizlaze izravno iz postojanja višegodišnjih programa i razlike između odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje.

Odobrena sredstva

Financiranje proračuna.

U proračunu se predviđaju obveze (zakonske obveze osiguranja financiranja) i plaćanja (isplate novca ili bankovni prijenosi korisnicima). Odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanje često se razlikuju (diferencirana odobrena sredstva) jer se za višegodišnje programe i projekte obveze često preuzimaju u potpunosti u onoj godini u kojoj su ti programi i projekti doneseni, a plaćanja se izvršavaju tijekom provedbe programa i projekata, koja traje nekoliko godina.

Odobrena sredstva koja će se poništiti

Neiskorištena odobrena sredstva koja se poništavaju na kraju financijske godine. Buduće poništenje znači poništenje svih ili djelomičnih odobrenih rashoda i/ili preuzetih obveza na koje se odnose ta odobrena sredstva.

U slučaju zajedničkih poduzeća (i EIT-a), kako je utvrđeno u njihovim financijskim pravilima, sva neiskorištena odobrena sredstva mogu se knjižiti u procjeni prihoda i rashoda za sljedeće tri financijske godine (tzv. pravilo „N + 3”). Stoga se odobrena sredstva za zajednička poduzeća koja će se poništiti mogu ponovno aktivirati do financijske godine „N + 3”.

Odobrena sredstva za plaćanje

Odobrenim sredstvima za plaćanje pokrivaju se rashodi koje treba platiti u tekućoj godini, a koji proizlaze iz pravnih obveza preuzetih u tekućoj godini i/ili prethodnim godinama.

Odobrena sredstva za poslovanje

Odobrenim sredstvima za poslovanje financiraju se različite politike, uglavnom u obliku bespovratnih sredstava ili u okviru nabave.

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza pokrivaju ukupnu vrijednost pravnih obveza (ugovora i sporazuma ili odluka o dodjeli bespovratnih sredstava) koje se mogu potpisati u tekućoj financijskoj godini.

Opoziv

Operacija kojom odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u potpunosti ili djelomično ukida rezervaciju odobrenih sredstava koja je prethodno izvršena putem proračunske obveze.

Poništenje odobrenih sredstava

Odobrena sredstva koja se ne iskoriste do kraja financijske godine, a ne mogu se prenijeti, poništavaju se.

Poslovni rezultat

Učinak na bilancu rashoda i prihoda na temelju pravila o računovodstvu nastanka poslovnog događaja.

Pravna obveza

Postupak kojim dužnosnik za ovjeravanje preuzima obvezu prema trećim osobama koja rezultira rashodom u proračunu Unije.

Uobičajeni oblici pravnih obveza su ugovori u slučaju nabave, sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava i odluke o dodjeli bespovratnih sredstava.

Pravna osnova / temeljni akt

Pravni akt koji je donijelo zakonodavno tijelo (najčešće Vijeće i Europski parlament), u kojem se utvrđuju cilj programa potrošnje Unije, svrha odobrenih sredstava, pravila intervencije, datum isteka te relevantna financijska pravila koja će služiti kao pravna osnova za provedbu programa potrošnje.

Prijenos odobrenih sredstava

Iznimka od načela da se proračun donosi samo za jednu financijsku godinu na temelju koje je moguće odobrena sredstva koja nisu iskorištena u određenoj proračunskoj godini iznimno prenijeti, u skladu sa strogim uvjetima, za upotrebu u narednoj godini.

Prijenosi između proračunskih linija

Prijenosi između proračunskih linija znače prijenos odobrenih sredstava iz jedne proračunske linije u drugu tijekom jedne financijske godine, što predstavlja iznimku od proračunskog načela specifikacije.

Proračunska obveza

Operacija kojom odgovorni dužnosnik za ovjeravanje rezervira proračunska odobrena sredstva potrebna za buduća plaćanja radi ispunjavanja pravnih obveza.

Proračunska stavka / proračunska linija / proračunska pozicija

Prihodi i rashodi prikazuju se u strukturi proračuna u skladu s obvezujućim nazivljem koje je uvelo proračunsko tijelo i u kojem se uzimaju u obzir narav i svrha svake stavke. Pojedinačni naslovi (glava, poglavlje, članak ili stavka) služe kao službeni opis nomenklature.

Proračunski rezultat

Razlika između prihoda i rashoda, uključujući usklađenja za prijenose iz prethodnog razdoblja, obustavljena plaćanja i tečajne razlike.

U slučaju agencija dobiveni se iznos mora vratiti tijelu koje je osiguralo financiranje.

RAL (Reste à liquider)

Preostali iznos koji treba platiti na temelju proračunske obveze u određenom trenutku. Vidjeti „Nepodmirene obveze”.

Rashodi

Pojam koji označava potrošnju proračuna iz svih vrsta izvora financiranja.

Tečajna razlika

Razlika koja proizlazi iz deviznih tečajeva koji se primjenjuju na transakcije povezane sa zemljama izvan europodručja ili iz revalorizacije imovine i obveza u stranim valutama na dan podnošenja računovodstvene dokumentacije.

Višak

Pozitivna razlika između prihoda i rashoda koju treba vratiti tijelu koje je osiguralo financiranje. Vidjeti „Proračunski rezultat”.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU – SREDSTVA KOJIMA UPRAVLJA EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

UPRAVNO VIJEĆE

INVESTICIJSKI INSTRUMENT

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

NA DAN 31. PROSINCA 2023.

1. Izvještaj neovisnog revizora
2. Izvještaj o financijskom položaju
3. Račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
4. Izvještaj o promjeni sredstava subjekata koji doprinose
5. Izvještaj o novčanim tokovima
6. Bilješke uz financijske izvještaje

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

NA DAN 31. PROSINCA 2023.

(u tisućama EUR)

	Bilješke	31.12.2023.	31.12.2022.
IMOVINA			
Novac i novčani ekvivalenti	5	1 376 824	1 451 970
Iznosi potraživanja od subjekata koji doprinose	9/16	85 321	85 321
Financijska imovina riznice	10	–	73 003
Izvedeni financijski instrumenti	6	55 765	75 852
Zajmovi i predujmovi	7	1 683 312	1 849 786
Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	8	820 713	797 341
Ostala imovina	11	616	950
Ukupna imovina		**4 022 551**	**4 334 223**
OBVEZE I SREDSTVA SUBJEKATA KOJI DOPRINOSE			
OBVEZE			
Odgođeni prihodi	12	48 515	52 417
Rezervacije za obveze po zajmovima	13	19 038	16 583
Obveze prema trećim osobama	14	427 828	190 927
Ostale obveze	15	3 338	2 419
Ukupne obveze		**498 719**	**262 346**
Sredstva subjekata koji doprinose	16/17	**3 523 832**	**4 071 877**
Ukupne obveze i sredstva subjekata koji doprinose		**4 022 551**	**4 334 223**

RAČUN DOBITI I GUBITKA I IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVATNOJ DOBITI

ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2023.

(u tisućama EUR)

	Bilješke	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Kamate i slični prihodi (*)	19	148 336	93 786
Kamate i slični rashodi	19	–	– 5 479
Neto kamate i slični prihodi		**148 336**	**88 307**
Prihodi od naknada i provizija	20	25	511
Rashodi za naknade i provizije	20	– 62	– 761
Neto prihodi od naknada i provizija		**– 37**	**– 250**

(u tisućama EUR)

	Bilješke	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Promjena fer vrijednosti izvedenih financijskih instrumenata	6	- 20 087	94 680
Neto rezultat dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom	21	- 8 457	24 432
Neto rezultat zajmova i predujmova koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	7	- 8 932	- 3 080
Neto rezultat tečajnih razlika	22	- 67 885	- 140 104
Neto rezultat financijskih operacija		**- 105 361**	**- 24 072**
Promjena umanjenja vrijednosti zajmova i predujmova, bez poništenih iznosa	7.2.	9 055	8 562
Promjena rezervacija za obveze po zajmovima, bez poništenih iznosa	13	- 2 470	20
Opći administrativni rashodi	23	- 29 655	- 33 628
Dobit za godinu		**19 868**	**38 939**
Ukupna sveobuhvatna dobit za godinu		**19 868**	**38 939**

(*) Za godinu koja je završila 31. prosinca 2023. kamate i slični prihodi uključuju iznos od 118,5 milijuna EUR (2022.: 85,8 milijuna EUR) za imovinu koja se drži po amortiziranom trošku, izračunat primjenom metode efektivne kamatne stope.

IZVJEŠTAJ O PROMJENI SREDSTAVA SUBJEKATA KOJI DOPRINOSE

ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2023.

(u tisućama EUR)

	Bilješke	Upisani doprinosi	Isplaćeni doprinosi	Zadržana dobit	Ukupno
Na dan 1. siječnja 2023.		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**
Doprinosi država članica upisani tijekom godine	16	20 000	–	–	**20 000**
Doprinosi država članica isplaćeni tijekom godine	17	–	– 587 913	–	**– 587 913**
Dobit za 2023.		–	–	19 868	**19 868**
Promjene sredstava subjekata koji doprinose		**20 000**	**– 587 913**	**19 868**	**– 548 045**
Na dan 31. prosinca 2023.		**3 721 695**	**– 587 913**	**390 050**	**3 523 832**

		Upisani doprinosi	Isplaćeni doprinosi	Zadržana dobit	Ukupno
Na dan 1. siječnja 2022.		**3 471 695**	–	**331 243**	**3 802 938**
Doprinosi država članica upisani tijekom godine		230 000	–	–	**230 000**
Dobit za 2022.		–	–	38 939	**38 939**
Promjene sredstava subjekata koji doprinose		**230 000**	–	**38 939**	**268 939**
Na dan 31. prosinca 2022.		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2023.

(u tisućama EUR)

	Bilješke	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
POSLOVANJE			
Dobit za godinu		**19 868**	**38 939**
Usklađenja za:			
Neto rezultat u fer vrijednosti za dionice i druge vrijednosne papire s varijabilnim prinosom	8	15 142	– 9 271
Promjena umanjenja vrijednosti zajmova i predujmova, bez poništenih iznosa	7,2.	– 9 055	– 8 562
Neto rezultat zajmova i predujmova koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	7	8 932	3 080
Promjene obračunatih kamata i amortiziranih troškova za zajmove i predujmove		708	2 291
Neto promjena rezervacija za obveze po zajmovima, bez poništenih iznosa		2 455	– 19
Promjene fer vrijednosti izvedenica		20 087	– 94 680
Promjene obračunatih kamata i amortiziranih troškova za financijsku imovinu riznice	10	– 248	321
Promjene odgođenih prihoda		– 3 902	3 985
Učinak tečajnih razlika na zajmove	7,1.	86 765	– 53 747
Učinak tečajnih razlika na dionice i druge vrijednosne papire s varijabilnim prinosom	8	30 026	– 25 463
Učinak tečajnih razlika na novčana sredstva		– 8 031	– 12 006
Dobit/(gubitak) od poslovanja prije promjena imovine i obveza poslovanja		**162 747**	**– 155 132**
Isplate zajmova	7	– 207 237	– 260 493
Otplate zajmova	7	288 155	458 381

(u tisućama EUR)

	Bilješke	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Promjene obračunatih kamata na novac i novčane ekvivalente	5	4 039	1 822
Stjecanje financijske imovine riznice	10	– 348 523	– 920 290
Rokovi dospijeća financijske imovine riznice	10	421 278	847 608
Povećanje dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom	8	– 101 100	– 139 935
Neto primici od dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom		39 246	90 219
Smanjenje ostale imovine		334	136
Povećanje ostalih obveza		919	86
Povećanje/(smanjenje) iznosa obveza prema Europskoj investicijskoj banci		33 951	– 58 093
Neto novčani tokovi od (iskorišteni u okviru) poslovanja		**293 809**	**– 135 691**
AKTIVNOSTI FINANCIRANJA			
Doprinosi primljeni od država članica		79 710	238 450
Iznosi primljeni od država članica za subvencije za kamate i tehničku pomoć		220 290	61 450
Iznosi plaćeni u ime država članica za subvencije za kamate i tehničku pomoć		– 77 050	– 60 619
Doprinosi isplaćeni u ime država članica	17	– 587 913	–
Neto novčani tokovi od aktivnosti financiranja		**– 364 963**	**239 281**
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenata		**– 71 154**	**103 590**
Sažeti izvještaj o novčanim tokovima:			
Novac i novčani ekvivalenti na početku financijske godine		**1 450 589**	**1 359 005**
Neto novčani tokovi od (iskorišteni u okviru):			
poslovanja		293 809	– 135 691
aktivnosti financiranja		– 364 963	239 281
učinaka promjena tečaja na novac i novčane ekvivalente		– 8 031	– 12 006
Novac i novčani ekvivalenti na kraju financijske godine		**1 371 404**	**1 450 589**
Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju:			
novac u blagajni	5	146 494	328 079
oročene depozite (bez obračunatih kamata)	5	625 403	963 004
komercijalne zapise	5	599 507	159 506
		1 371 404	**1 450 589**

Bilješke uz financijske izvještaje na dan 31. prosinca 2023.

1. **Opće informacije**

Investicijski instrument („Investicijski instrument” ili „Instrument”) uspostavljen je u okviru Sporazuma iz Cotonoua („Sporazum”) o suradnji i razvojnoj pomoći između afričkih, karipskih i pacifičkih država („države AKP-a”) i Europske unije i njezinih država članica od 23. lipnja 2000., revidiranog 25. lipnja 2005. i 22. lipnja 2010.

Instrument nije zaseban pravni subjekt, a Europska investicijska banka („EIB”) upravlja doprinosima u ime država članica („donatori”) u skladu s uvjetima Sporazuma i djeluje kao upravitelj Instrumenta.

Financiranje u okviru Sporazuma osigurava se iz proračuna država članica EU-a. Države članice pridonose iznosima dodijeljenima za financiranje Investicijskog instrumenta te bespovratnim sredstvima za financiranje subvencija za kamate kako je predviđeno u višegodišnjim financijskim okvirima (Prvi financijski protokol za razdoblje 2000. – 2007., koji se naziva deveti europski razvojni fond (ERF), Drugi financijski protokol za razdoblje 2008. – 2013., koji se naziva 10. ERF, i Treći financijski protokol za razdoblje 2014. – 2020., koji se naziva 11. ERF). EIB-u je povjereno upravljanje:

i. Instrumentom, koji je obnovljivi fond rizičnog kapitala u vrijednosti od 3 685,5 milijuna EUR namijenjen poticanju ulaganja u privatni sektor u državama AKP-a, od čega je 48,5 milijuna EUR dodijeljeno prekomorskim zemljama i područjima;

ii. bespovratnim sredstvima za financiranje subvencija za kamate u vrijednosti od najviše 1 220,85 milijuna EUR za države AKP-a i najviše 8,5 milijuna EUR za prekomorske zemlje i područja. Najviše 15 % tih subvencija može se iskoristiti za financiranje tehničke pomoći za projekte.

Vijeće je 23. prosinca 2020. odlučilo produljiti razdoblje obveza Investicijskog instrumenta za najmanje šest mjeseci. EIB je nakon produljenja odobravao operacije u skladu sa svojim mandatom do 30. lipnja 2021. (Odluka Vijeća (EU) 2020/2233 od 23. prosinca 2020. o preuzimanju obveza za sredstva koja proizlaze iz vraćenih sredstava u okviru Investicijskog instrumenta za zemlje AKP-a za operacije u okviru 9., 10. i 11. Europskog razvojnog fonda ([22])).

EU i države AKP-a sporazumjeli su se da će izmijeniti odluku o prijelaznim mjerama kako bi se primjena odredaba Sporazuma o partnerstvu AKP-EU produljila do 31. prosinca 2023. ili do stupanja na snagu novog sporazuma ili pak privremene primjene novog sporazuma između Unije i država AKP-a, ovisno o tome što nastupi prije (Odluka br. 2/2019 Odbora veleposlanika AKP-EU o donošenju prijelaznih mjera na temelju članka 95. stavka 4. Sporazuma o partnerstvu AKP-EU, koja je zatim izmijenjena Odlukom br. 3/2021 Odbora veleposlanika AKP-EU od 26. studenog 2021. o izmjeni, Odlukom br. 970/2022 Odbora veleposlanika AKP-EU od 16. lipnja 2022 i Odlukom br. 2/2023 Odbora veleposlanika AKP-EU od 25. listopada 2023.).

Financijski su se izvještaji pripremali pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, zbog čega se može pretpostaviti da će Instrument moći podmiriti sve novčane obveze u okviru svih operacija u doglednoj budućnosti. Trajanje Instrumenta nije određeno. Unutarnji sporazum za 11. ERF ostaje na snazi (u skladu s njegovim člankom 14. stavkom 3.) koliko je potrebno za potpuno izvršenje svih operacija financiranih u okviru Sporazuma o partnerstvu AKP-EU, Odluke o prekomorskom pridruživanju i višegodišnjeg financijskog okvira.

Uredba o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, koja je stupila na snagu 14. lipnja 2021. (Uredba (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća ([23]) od 9. lipnja 2021.), glavna je pravna osnova za pomoć EU-a trećim zemljama u razdoblju 2021. – 2027. te za upravljanje novim institucijskim mandatom EIB-a za operacije izvan Europske unije, uključujući regiju AKP-a. To uključuje integraciju tekućeg izvanproračunskog ERF-a u proračun EU-a. Uredba o Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju pravna je osnova na temelju koje će Komisija u budućnosti EIB-u povjeravati mandate EU-a za njegovo djelovanje izvan EU-a. Njome će se osigurati i okvir za vanjska ulaganja s pomoću kojeg će Unija surađivati s partnerskim institucijama upotrebljavajući bespovratna sredstva ili jamstva iz proračuna EU-a.

([22]) SL L 437, 28.12.2020., str. 188., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2233/oj.

([23]) Uredba (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009 (SL L 209, 14.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

Ubuduće će se vraćena sredstva iz Investicijskog instrumenta upotrebljavati u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju tako što će se kombinirati dio Europskog fonda za održivi razvoj (EFOR+) namijenjen za privatni sektor u državama AKP-a i Skrbnički fond. Ugovor o prijenosu između EIB-a i Europske komisije potpisan je 15. veljače 2023. („Ugovor o prijenosu"). Svrha je tog ugovora prijenos sredstava koja proizlaze iz vraćenih sredstava u okviru Instrumenta, kako postanu dostupna, u skladu s Odlukom (EU) 2020/2233 („vraćena sredstva iz Investicijskog instrumenta AKP-a") i Odlukom Vijeća (EU) 2021/1764 ([24]) („vraćena sredstva iz investicijskog instrumenta PZP-ova", zajedno s vraćenim sredstvima Instrumenta za AKP dalje u tekstu „vraćena sredstva"). Za više pojedinosti vidjeti bilješku 2.4.6. i bilješku 17.

Ovi financijski izvještaji obuhvaćaju razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023.

Na prijedlog Upravljačkog odbora Upravno vijeće 21. ožujka 2024. donijelo je financijske izvještaje te odobrilo njihovo podnošenje Vijeću guvernera na odobrenje do 26. travnja 2024.

2. **Značajne računovodstvene politike**

2.1. ***Osnova za sastavljanje – Izjava o usklađenosti***

Financijski izvještaji Instrumenta sastavljeni su u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) kako ih je usvojila Europska unija. Financijski izvještaji na dan 31. prosinca 2023. obuhvaćaju izvještaj o financijskom položaju, račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama sredstava subjekata koji doprinose, izvještaj o novčanim tokovima i bilješke.

2.2. ***Bitne računovodstvene prosudbe, pretpostavke i procjene***

Za pripremu financijskih izvještaja potrebne su procjene i pretpostavke koje se odnose na iskazane prihode, rashode, imovinu i obveze te objavljivanje nepredviđene imovine i nepredviđenih obveza. Procjena podrazumijeva upotrebu dostupnih informacija i prosudbu. Stvarni bi se rezultati u budućnosti mogli razlikovati od tih procjena, a razlike bi mogle biti značajne za financijske izvještaje. Procjene i temeljne pretpostavke kontinuirano se preispituju. Revidirane procjene priznaju se prospektivno.

Najznačajniji primjeri prosudbi i procjena navedeni su u nastavku.

— **Fer vrijednost financijskih instrumenata**

Ako se fer vrijednost financijskih instrumenata iskazana u bilanci stanja ne može odrediti iz aktivnih tržišta, utvrđuje se raznim tehnikama vrednovanja i primjenom matematičkih modela. Ulazni podaci za te modele preuzimaju se s dostupnih tržišta, ali kad to nije moguće, pri utvrđivanju fer vrijednosti potreban je određeni stupanj prosudbe. Vrednovanja se kategoriziraju u različite razine u hijerarhiji fer vrijednosti na temelju podataka korištenih za tehnike vrednovanja opisane i objavljene u bilješkama 2.4.2. i 4.

— **Gubici od umanjenja vrijednosti po zajmovima i potraživanjima**

Pri mjerenju očekivanog kreditnog gubitka od uprave se zahtijevaju važne prosudbe, osobito procjena znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, razmatranje informacija o budućnosti te dodatna procjena iznosa i trenutka nastanka budućih novčanih tokova i vrijednosti kolaterala pri utvrđivanju gubitaka od umanjenja vrijednosti. Te procjene ovise o brojnim čimbenicima, koji mogu značajno utjecati na vrijeme i iznos rezervacija za umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke koji će se priznati (bilješka 2.4.2.). Relevantne pretpostavke o utjecaju koji na umanjenje vrijednosti ima opći kontekst nesigurnosti i turbulencije do kojih je došlo 2022. i koje su se nastavile 2023. detaljno su opisane u bilješci 2.4.2.2. i bilješci 3.2.3.7.

([24]) Odluka Vijeća (EU) 2021/1764 od 5. listopada 2021. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane (Odluka o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland) (SL L 355, 7.10.2021., str. 6., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

— **Vrednovanje vlasničkih ulaganja koja ne kotiraju na burzi**

Vrednovanje vlasničkih ulaganja koja ne kotiraju na burzi obično se temelji na nečemu od sljedećeg:

— nedavnim transakcijama po uobičajenim tržišnim uvjetima,

— sadašnjoj fer vrijednosti drugog u biti jednakog instrumenta,

— očekivanim novčanim tokovima diskontiranim primjenom sadašnjih stopa za slične stavke sličnih obilježja rizika,

— metodi prilagođene neto vrijednosti imovine ili

— drugim modelima vrednovanja.

Utvrđivanje novčanih tokova i čimbenika za diskontiranje vlasničkih ulaganja koja ne kotiraju na burzi u velikoj se mjeri oslanja na procjene. Instrument periodično podešava tehnike vrednovanja i testira njihovu valjanost primjenom cijene trenutačno dostupnih tržišnih transakcija istim instrumentom ili drugih dostupnih tržišnih informacija.

— **Konsolidacija subjekata u kojima Instrument ima udjele**

EIB-ove prosudbe pokazuju da nijedan subjekt u kojem Instrument ima udjele nije pod njegovom kontrolom. Razlog je tomu činjenica da u svim tim subjektima isključivu odgovornost za upravljanje i kontrolu poslovanja partnerstva snose glavni partner, upravitelj fonda ili upravni odbor, koji imaju ovlasti za izvršavanje svih radnji nužnih za ostvarivanje svrhe i ciljeva partnerstva u skladu s ulaganjima i smjernicama o politici.

2.3. ***Promjene računovodstvenih standarda***

Osim promjena navedenih u nastavku, Instrument je za sva razdoblja prezentirana u ovim financijskim izvještajima dosljedno primjenjivao računovodstvene politike navedene u bilješci 2.4. Instrument je usvojio sljedeće nove standarde i izmjene standarda.

Novi i izmijenjeni standardi koje je Instrument usvojio

Sljedeći novi standardi i izmjene postojećih standarda primjenjuju se za financijske izvještaje Instrumenta od 1. siječnja 2023.:

— Izmjene MRS-a 1 Prezentiranje financijskih izvještaja i Izjave o praksama 2 Zaklade za MSFI-je: Objavljivanje računovodstvenih politika,

— Izmjene MRS-a 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške: Definicija računovodstvenih procjena.

Navedene izmjene nisu utjecale na iznose priznate u prethodnim razdobljima niti se očekuje da će značajno utjecati na tekuće razdoblje ili buduća razdoblja.

Novi standardi, izmjene i tumačenja koje Instrument još nije usvojio

Na dan 31. prosinca 2023. objavljene su sljedeće izmjene postojećih standarda koje nisu bile obvezne za godišnja izvještajna razdoblja koja završavaju 31. prosinca 2023.:

Izmjene postojećih standarda koje je potvrdio EU, a primjenjuju se za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2024. ili nakon tog datuma:

Izmjene MRS-a 1 Prezentiranje financijskih izvještaja: Klasifikacija obveza kao kratkoročnih ili dugoročnih i Dugoročne obveze s ugovornim uvjetima.

Izmjene postojećih standarda koje EU još nije odobrio:

— Izmjene MRS-a 7 Izvještaj o novčanim tokovima i MSFI-ja 7 Financijski instrumenti: financijski aranžmani s dobavljačima,

— Izmjene MRS-a 21 Učinci promjena tečajeva stranih valuta: nezamjenjivost,

— Izmjene MSFI-ja 10 Konsolidirani financijski izvještaji i MRS-a 28 Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate: prodaja ili unos imovine između ulagača i njegova pridruženog društva ili zajedničkog pothvata.

Na datum odobrenja ovih financijskih izvještaja Instrument nije prijevremeno usvojio nijedan od prethodno navedenih standarda ili izmjena postojećih standarda i nisu objavljena tumačenja koja se primjenjuju i koja Instrument mora uzeti u obzir na bilo koji od datuma izvještavanja. Uprava očekuje da će se sve relevantne objave donijeti za prvo razdoblje koje započinje s datumom objave ili nakon njega i da neće bitno utjecati na financijske izvještaje Instrumenta.

2.4. ***Sažetak značajnih računovodstvenih politika***

U izvještaju o financijskom položaju imovina i obveze prezentiraju se redom od najlikvidnijih do najnelikvidnijih i ne razlikuju se kratkotrajne/kratkoročne i dugotrajne/dugoročne stavke.

2.4.1. Preračunavanje stranih valuta

Instrument za prikazivanje financijskih izvještaja koristi euro (EUR), koji je i funkcionalna valuta. Osim ako je drukčije navedeno, financijski podaci iskazani u eurima zaokružuju se na najbližu tisućicu.

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u eure po deviznom tečaju koji prevladava na dan transakcije.

Novčana imovina i obveze iskazane u drugim valutama preračunavaju se u eure po deviznom tečaju koji prevladava na datum izvještaja o financijskom položaju. Dobitak ili gubitak koji nastane zbog takvog preračunavanja evidentira se u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Nenovčane stavke koje se mjere po povijesnom trošku u stranoj valuti preračunavaju se po deviznim tečajevima koji su važili na datume početnih transakcija. Nenovčane stavke koje se mjere po fer vrijednosti u stranoj valuti preračunavaju se po deviznim tečajevima koji su važili na datum utvrđenja fer vrijednosti.

Tečajne razlike nastale namirom transakcija po tečajevima različitima od onih na dan transakcije i neostvarene tečajne razlike za nepodmirenu novčanu imovinu i obveze u stranoj valuti priznaju se u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

2.4.2. Financijska imovina osim izvedenica

Neizvedeni financijski instrumenti početno se priznaju na temelju datuma namire.

Klasifikacija i mjerenje

Financijska imovina

Pri početnom se mjerenju financijska imovina klasificira kao mjerena po amortiziranom trošku ili fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, dok se financijska obveza klasificira kao mjerena po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

U skladu s MSFI-jem 9 prvi je korak u klasifikaciji odrediti smatra li se financijska imovina dužničkim ili vlasničkim instrumentom. U MSFI-ju 9 upućuje se na definicije iz MRS-a 32 Financijski instrumenti: prezentiranje.

Dužnički instrumenti oni su instrumenti koji odgovaraju definiciji financijske obveze iz perspektive druge ugovorne strane, zajmovi i dužnički vrijednosni papiri, uključujući obveznice, mjenice ili potvrde koje su izdali strukturirani subjekti, vlada ili trgovačka društva.

Dužnički se instrument klasificira po amortiziranom trošku ako ispunjava oba sljedeća uvjeta i ako nije određen po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka:

— imovina se drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova, i

— u skladu s ugovornim uvjetima financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice (kriteriji „samo plaćanja glavnice i kamata”).

Navedeni bi se zahtjevi trebali primjenjivati na svu financijsku imovinu, čak i ako ona sadržava ugrađene izvedenice.

Vlasnički instrumenti su instrumenti koji odgovaraju definiciji vlasničkog instrumenta iz perspektive izdavatelja, odnosno to su instrumenti koji ne sadržavaju ugovorne obveze plaćanja i koji su dokaz preostalog udjela u neto imovini izdavatelja. Vlasnički se instrumenti mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Pri početnom priznavanju vlasničkog ulaganja koje se ne drži radi trgovanja, Instrument može neopozivo odlučiti da će naknadne promjene prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Ta se odluka donosi za svako pojedinačno ulaganje.

Sva ostala financijska imovina klasificira se kao mjerena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Procjena poslovnog modela

EIB, kao upravitelj Instrumenta, na razini portfelja procjenjuje cilj poslovnog modela u kojem se drži dužnički instrument jer je to najbolji pokazatelj načina na koji se upravlja subjektom i na koji se informacije dostavljaju upravi. Te se informacije odnose na sljedeće:

— postavljene politike i ciljeve portfelja te provedbu tih politika u praksi. Osobito se procjenjuje je li strategija uprave usmjerena na ostvarivanje prihoda od ugovorne kamatne stope, očuvanje određenog profila kamatne stope, usklađenje trajanja financijske imovine s trajanjem obveza koje se financiraju tom imovinom ili realizaciju novčanih tokova prodajom te imovine,

— kako se vrednuju rezultati portfelja i kako se o njima izvještava uprava Instrumenta,

— rizike koji utječu na rezultate poslovnog modela (i financijsku imovinu koja se drži u okviru tog poslovnog modela) te kako se tim rizicima upravlja, i

— učestalost, opseg i vrijeme prodaje u prethodnim razdobljima, razloge za takvu prodaju i očekivanu buduću prodaju.

Međutim, informacije o prodaji ne razmatraju se izolirano, nego u okviru ukupne procjene načina ostvarenja postavljenog cilja Instrumenta u smislu upravljanja financijskom imovinom i načina realizacije novčanih tokova.

Poslovni model za izdavanje izravnih zajmova u okviru financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje opisan je i objavljen u bilješci 25.

Kriteriji „samo plaćanja glavnice i kamata”

Za potrebe ove procjene, „glavnica” se definira kao fer vrijednost dužničkog instrumenta pri početnom priznavanju. „Kamata” se definira kao naknada za vremensku vrijednost novca i kreditni rizik povezan s nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja te za druge osnovne rizike i troškove kreditiranja (npr. rizik likvidnosti i administrativni troškovi) te za maržu profita.

Kad se procjenjuje jesu li ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata, razmatraju se ugovorni uvjeti instrumenta. Pritom se procjenjuje i sadržava li financijska imovina ugovorne uvjete koji bi mogli promijeniti vrijeme ili iznos ugovornih novčanih tokova tako da se ne ispuni taj uvjet.

Prestanak priznavanja

Instrument financijsku imovinu prestaje priznavati kad ugovorna prava na novčane tokove iz te financijske imovine isteknu ili kad se prava na primitak ugovornih novčanih tokova prenesu transakcijom u okviru koje Instrument prenosi rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom ili zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva, ali ne zadržava kontrolu nad financijskom imovinom.

Pri prestanku priznavanja financijske imovine ili financijske obveze (bilješka 2.4.4.), razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze (ili knjigovodstvene vrijednosti raspoređene na dio imovine ili obveze koja se prestaje priznavati) i zbroja i. primljene ili plaćene naknade i ii. svakog kumulativnog dobitka ili gubitka koji je priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti priznaje se u dobit ili gubitak, osim kumulativnih dobitaka ili gubitaka priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za vlasnička ulaganja mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja su po otuđenju prenesena u pričuve, a ne u dobit ili gubitak.

U kontekstu reforme IBOR-a Instrument procjenjuje je li promjena financijskog instrumenta mjerenog po amortiziranom trošku značajna nakon primjene praktičnog rješenja uvedenog u 2. fazi reforme IBOR-a. Kad je riječ o izmjenama koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde, Instrument ne prestaje priznavati financijski instrument čiji su ugovorni novčani tokovi promijenjeni kao izravna posljedica reforme, pri čemu je promjena ekonomski istovjetna prethodnoj osnovi za određivanje ugovornih novčanih tokova (odnosno osnovi neposredno prije promjene).

Reklasifikacija

Financijska se imovina ne reklasificira nakon početnog priznavanja, osim u razdoblju nakon što Instrument promijeni svoj poslovni model upravljanja financijskom imovinom.

Izmjena

Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku smatra se izmijenjenom ako se njezini ugovorni novčani tokovi ponovno dogovore ili na neki drugi način izmijene. Ponovno dogovaranje ili izmjene mogu, ali ne moraju, dovesti do prestanka priznavanja starog i početka priznavanja novog financijskog instrumenta.

Znatna ugovorna izmjena novčanih tokova financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku koja dovodi do prestanka priznavanja financijske imovine istodobno dovodi do priznavanja nove financijske imovine po njezinoj fer vrijednosti te bilježenja dobitka ili gubitka na temelju izmjene u konsolidiranom računu dobiti ili gubitka pod odjeljkom „Rezultat financijskih operacija".

Ugovorna izmjena smatra se znatnom ako se diskontirana sadašnja vrijednost novčanih tokova po revidiranim uvjetima (diskontirana na temelju izvorne efektivne kamatne stope) razlikuje za najmanje 10 % od diskontirane sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova izvorne financijske imovine. Razmatraju se i kvalitativni faktori, kao što su promjena valute u kojoj je iskazana financijska imovina i parametri konverzije.

U kontekstu reforme IBOR-a Instrument procjenjuje je li promjena financijskog instrumenta mjerenog po amortiziranom trošku značajna nakon primjene praktičnog rješenja uvedenog u 2. fazi reforme IBOR-a. Instrument ažurira efektivnu kamatnu stopu, a da ne mijenja knjigovodstvenu vrijednost financijskog instrumenta ako se osnova za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova financijskog instrumenta, mjerenog po amortiziranom trošku, promijeni kao izravna posljedica reforme i ako je promjena ekonomski istovjetna prethodnoj osnovi (odnosno osnovi neposredno prije promjene).

Mjerenje fer vrijednosti financijskih instrumenata

Fer vrijednost je cijena koja bi bila postignuta pri prodaji imovine ili plaćena pri prijenosu obveze u uobičajenoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja na glavnom tržištu, ili ako to nije moguće, na najpovoljnijem tržištu kojem Instrument ima pristup na taj datum.

Kad je to primjenjivo, EIB u ime Instrumenta mjeri fer vrijednost instrumenta primjenom kotirane cijene na aktivnom tržištu za taj instrument. Tržište se smatra aktivnim ako se transakcije povezane s imovinom ili obvezama obavljaju dovoljno često i u dovoljnom obujmu da bi bilo moguće dobiti stalne informacije o cijenama.

Ako nisu dostupne s aktivnih tržišta, fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza iskazanih u izvještaju o financijskom položaju utvrđuju se raznim tehnikama vrednovanja i primjenom matematičkih modela. Ulazni podaci za te modele preuzimaju se s dostupnih tržišta, ali kad to nije moguće, pri utvrđivanju fer vrijednosti potreban je određeni stupanj prosudbe. Odabranom tehnikom vrednovanja uzimaju se u obzir svi čimbenici koje bi tržišni sudionici uzeli u obzir pri određivanju cijene transakcije.

Te tehnike vrednovanja mogu uključivati neto sadašnju vrijednost i modele diskontiranih novčanih tokova, usporedbu sa sličnim instrumentima za koje postoje cijene na tržištu, model Black-Scholes i model polinomnog određivanja cijena opcija te druge tehnike vrednovanja. Pretpostavke i podaci koji se upotrebljavaju u tehnikama vrednovanja uključuju nerizične i referentne kamatne stope, kreditne marže koje se upotrebljavaju pri procjeni diskontnih stopa, cijene obveznica i vlasničkih instrumenata, devizne tečajeve, kapital i cijene kapitala te očekivane volatilnosti i korelacije cijena.

Cilj je tehnika vrednovanja postići mjerenje fer vrijednosti koje odražava cijenu koja bi bila postignuta pri prodaji imovine ili plaćena pri prijenosu obveze u uobičajenoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja.

Za utvrđivanje fer vrijednosti uobičajenih i jednostavnijih financijskih instrumenata, kao što su kamatne stope i valutni ugovori o razmjeni, Banka primjenjuje općepriznate modele u kojima se koriste samo dostupni tržišni podaci i koji iziskuju ograničenu prosudbu i procjenu uprave. Cijene i ulazni podaci za modele obično su dostupni na tržištu uvrštenih dužničkih vrijednosnih papira i vlasničkih instrumenata, izvedenica kojima se trguje na burzi i jednostavnih OTC izvedenica, kao što su kamatni ugovori o razmjeni. Dostupnost tržišnih cijena i ulaznih podataka za modele smanjuje potrebu za prosudbom i procjenom uprave i nesigurnost pri određivanju fer vrijednosti. Dostupnost tržišnih cijena i ulaznih podataka varira ovisno o proizvodima i tržištima i mijenja se uslijed posebnih događaja i općih uvjeta koji vladaju na financijskim tržištima.

EIB za složenije instrumente primjenjuje vlastite modele osmišljene na temelju priznatih modela vrednovanja. Neki ili svi bitni ulazni podaci za te modele ne moraju biti dostupni na tržištu i izvode se iz tržišnih cijena ili stopa ili se procjenjuju na temelju pretpostavki. Primjeri instrumenata za koje bitni ulazni podaci nisu dostupni na tržištu obuhvaćaju određene zajmove i jamstva za koje ne postoji aktivno tržište. Modeli vrednovanja za koje su potrebni bitni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu zahtijevaju viši stupanj prosudbe i procjene uprave pri utvrđivanju fer vrijednosti. Prosudba i procjena uprave obično je potrebna za odabir odgovarajuće metode vrednovanja, utvrđivanje očekivanih budućih novčanih tokova od financijskog instrumenta čija se vrijednost određuje, utvrđivanje vjerojatnosti neispunjavanja obveza i prijevremene uplate druge ugovorne strane te odabir odgovarajućih diskontnih stopa.

Instrument mjeri fer vrijednosti primjenom sljedeće hijerarhije fer vrijednosti, koja odražava važnost ulaznih podataka koji se upotrebljavaju pri mjerenju:

— 1. razina: ulazni podaci u obliku nekorigiranih kotiranih cijena na aktivnim tržištima za identične instrumente kojima Instrument ima pristup,

— 2. razina: ulazni podaci, osim kotiranih cijena uključenih u 1. razinu, koji su dostupni na tržištu bilo izravno (tj. kao cijene) ili neizravno (tj. izvedeni iz cijena). Ova kategorija obuhvaća instrumente koji se vrednuju primjenom kotiranih tržišnih cijena na aktivnim tržištima za slične instrumente, kotiranih cijena za identične ili slične instrumente na tržištima koja se smatraju manje aktivnima ili drugih tehnika vrednovanja za koje su svi bitni ulazni podaci izravno ili neizravno dostupni iz tržišnih podataka,

— 3. razina: ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu. Ova kategorija obuhvaća sve instrumente za koje tehnika vrednovanja uključuje ulazne podatke koji se ne temelje na podacima koji su dostupni na tržištu, a podaci koji nisu dostupni na tržištu značajno utječu na vrednovanje instrumenta. Ova kategorija uključuje instrumente koji se vrednuju na temelju kotiranih cijena za slične instrumente za koje su radi iskazivanja razlika među instrumentima potrebna znatna usklađenja ili pretpostavke koji nisu dostupni na tržištu.

Instrument priznaje prijenose između razina hijerarhije fer vrijednosti od kraja izvještajnog razdoblja tijekom kojeg je došlo do promjene.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

MSFI 9 temelji se na modelu očekivanog kreditnog gubitka usmjerenom na buduće događaje. EIB je utvrdio okvir za izračun „očekivanog kreditnog gubitka” koji je uvjetovan stanjem makroekonomije. To uključuje utvrđivanje parametara kreditnog rizika u određenom trenutku (vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. *probability of default* – „PD”) i gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. *loss given default* – „LGD”)) na temelju sistemskog faktora (kreditni ciklus) na koji utječe makroekonomija i koji se predviđa na osnovi makroekonomskih projekcija ili scenarija. Konačni očekivani kreditni gubitak je vjerojatnošću ponderirani prosjek očekivanih kreditnih gubitaka prema pojedinim makroekonomskim scenarijima. Taj model umanjenja vrijednosti koji je usmjeren na buduće događaje primjenjuje se na financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku te na izvanbilančne obveze.

U skladu s MSFI-jem 9 rezervacije za gubitke mjere se na jednoj od sljedećih osnova:

— očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci: to su očekivani kreditni gubici u dvanaestomjesečnom razdoblju koji proizlaze iz mogućih neispunjavanja obveza u razdoblju od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma, i

— očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta: to su očekivani kreditni gubici koji su posljedica svih mogućih neispunjenja obveza tijekom očekivanog trajanja financijskog instrumenta.

U standardu MSFI 9 utvrđen je model s tri faze za umanjenje vrijednosti na temelju promjena kreditne kvalitete od početnog priznavanja. Financijski instrumenti klasificiraju se u fazu 1, osim instrumenata za koje se utvrdi znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja. To obuhvaća kvantitativne i kvalitativne informacije i analize utemeljene na stručnim informacijama EIB-a, kao što su informacije o budućim kretanjima.

Kupljena ili stvorena imovina umanjena za kreditne gubitke financijska je imovina koja se od trenutka početnog priznavanja klasificira kao faza 3. Za kupljenu ili stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke kumulativne promjene očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta nakon početnog priznavanja priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Banka procjenjuje klasifikaciju faza prema MSFI-ju 9 na temelju sekvencijalnog pristupa u kojem se koriste informacije o drugoj ugovornoj strani ili instrumentu, koji je u skladu s internim smjernicama i postupcima u kojima su posebno obrađeni znakovi ranog upozorenja, interni rejting (pad za tri ocjene ili više u usporedbi s povijesnim internim rejtingom drugih ugovornih strana čiji je trenutačni interni rejting ispod investicijskog rejtinga) i dospjela nenaplaćena potraživanja (dospjela prije više od 30 dana).

EIB smatra da se utjecaj općeg konteksta nesigurnosti i raznih rizika uzrokovanih ruskom invazijom na Ukrajinu na umanjenje vrijednosti odražava u postojećem modelu očekivanog kreditnog gubitka usmjerenom na buduće događaje, koji je dovoljno sveobuhvatan da se u obzir uzmu takve ekstremne okolnosti. Konkretno, te su posljedice izravno uzete u obzir u makroekonomskim projekcijama i vremenskoj strukturi PD-a.

EIB smatra da je postojeći model očekivanog kreditnog gubitka usmjeren na buduće događaje dovoljno sveobuhvatan da se u obzir uzmu ekstremne gospodarske okolnosti, koje su izravno uzete u obzir u makroekonomskim projekcijama i vremenskoj strukturi PD-a. Kao što je navedeno u bilješci 3.2.3.8., EIB procjenu kreditnog rizika takvih drugih ugovornih strana temelji na stručnoj prosudbi.

U slučaju znatnog povećanja kreditnog rizika, financijski instrument premješta se u fazu 2, ali još se ne smatra da mu je vrijednost umanjena za kreditne gubitke. Ako mu se vrijednost umanji za kreditne gubitke, financijski se instrument premješta u fazu 3.

Kako bi odredio izloženosti koje pripadaju fazi 3, EIB utvrđuje postoje li objektivni dokazi o neprihodonosnoj izloženosti. Smatra se da je financijska imovina u statusu neispunjavanja obveza ako je vjerojatno da zajmoprimac neće u cijelosti podmiriti svoje kreditne obveze prema Instrumentu ukoliko Instrument ne iskoristi svoje pravo na naplatu ili ako zajmoprimac kasni više od 90 dana s podmirenjem bilo koje značajne kreditne obveze prema Instrumentu.

Stoga se smatra da je vrijednost financijske imovine umanjena kad se utvrdi da Instrument vjerojatno neće moći naplatiti sve dospjele iznose u skladu s izvornim ugovornim uvjetima ili ekvivalentnu vrijednost. Pojedinačne kreditne izloženosti vrednuju se na temelju značajki zajmoprimca, njegova ukupnog financijskog stanja, resursa i urednosti plaćanja, vjerojatnosti potpore od nekog financijski odgovornog jamca te, ovisno o slučaju, ostvarive vrijednosti kolaterala.

Svi zahtjevi za umanjenje vrijednosti preispituju se i analiziraju barem svakih šest mjeseci. Sve naknadne promjene iznosa i vremena očekivanih novčanih tokova u usporedbi s prethodnim procjenama rezultiraju promjenom pričuve za kreditne gubitke i terete se ili odobravaju u računu dobiti i gubitka. Ispravak vrijednosti za umanjenje vrijednosti poništava se samo ako se kreditna kvaliteta poboljša uz razumno jamstvo pravovremene naplate glavnice i kamata u skladu s izvornim ugovornim uvjetima ugovora o potraživanju. Vrijednost se otpisuje ako se potraživanje djelomično ili u cijelosti smatra nenaplativim ili oproštenim. Otpis se evidentira u odnosu na prethodno utvrđeno smanjenje vrijednosti ili izravno u računu dobiti i gubitka i umanjuje iznos glavnice potraživanja. Naplata prethodno otpisanih iznosa, djelomična ili u cijelosti, evidentira se kao prihod u računu dobiti i gubitka. Otpisana financijska imovina mogla bi i dalje biti predmetom prisilne naplate u skladu s EIB-ovim postupcima za naplatu nepodmirenih iznosa.

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka – ulazni podaci, pretpostavke i tehnike

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta provodi se na imovini iz faze 2 i faze 3, a mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka u razdoblju od 12 mjeseci na imovini iz faze 1.

Očekivani kreditni gubici izračunati su na temelju sljedećih varijabli:

— kreditni rejting i vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza u određenom trenutku,

— LGD u određenom trenutku,

— izloženost u statusu neispunjavanja obveza.

Kreditni rejting druge ugovorne strane utvrđuje se na određeni datum i na temelju modela kreditnog bodovanja posebno prilagođenih raznim kategorijama drugih ugovornih strana i izloženosti.

Svaka ocjena kreditnog rejtinga povezana je sa specifičnim PD-om koji predstavlja vjerojatnost da druga ugovorna strana ne ispuni svoju financijsku obvezu, bilo u sljedećih 12 mjeseci ili tijekom preostalog trajanja obveze. Stoga su rejtinzi glavni ulazni podaci za utvrđivanje vremenske strukture PD-a u određenom trenutku za izloženosti. EIB prikuplja podatke o rezultatima i statusu neispunjavanja obveza u vezi s izloženosti Instrumenta kreditnom riziku. Prikupljeni podaci raščlanjuju se prema sektorima i regijama. Različiti sektori i regije koji jednako reagiraju na kreditne cikluse analiziraju se zajedno.

EIB na temelju statističkih modela analizira prikupljene podatke i procjenjuje PD tijekom preostalog vijeka trajanja za izloženosti te kako bi se one mogle promijeniti s vremenom i s obzirom na pojedine makroekonomske scenarije.

LGD predstavlja EIB-ov očekivani omjer između gubitka po izloženosti zbog neispunjavanja obveze druge ugovorne strane i nepodmirenog iznosa obveze. LGD se može definirati i kao „1 − Stopa naplate". LGD se procjenjuje uglavnom zemljopisno i po vrsti druge ugovorne strane, uz pet glavnih kategorija izloženosti: države, javne institucije, financijske institucije, trgovačka društva i financiranje projekata. Vrijednosti LGD-a dodatno se usklađuju na temelju specifičnih značajki proizvoda i ugovora na koje se odnosi izloženost.

EIB pri ocjeni znatnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja i pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka uzima u obzir informacije u određenom trenutku i informacije o budućim događajima.

EIB je za mjerenje očekivanog kreditnog gubitka razvio pristup uvjetnog modeliranja (model PD-a u određenom trenutku), koji se koristi za izračun vremenske strukture PD-a, što uključuje:

— utvrđivanje ekonomski razumne funkcije povezanosti između kreditnog ciklusa i makroekonomskih varijabli i

— skup triju makroekonomskih scenarija (jedan osnovni scenarij i dva scenarija koji odražavaju gospodarski rast i pad) s višegodišnjom potencijalnom realizacijom BDP-a i njihovim povezanim vjerojatnostima.

EIB makroekonomske scenarije temelji na polustrukturnom makromodelu globalnog gospodarstva s više zemalja, više jednadžbi i utvrđenim blokovima za pojedine zemlje. Središnji/osnovni scenarij osmišljen je da bude u skladu s najnovijim predviđanjima Europske komisije. Pozitivni i negativni scenariji temelje se na središnjem scenariju i primjenjuju model s više zemalja i više jednadžbi. Scenariji su izvedeni na temelju šokova koji utječu na BDP, ključno mjerilo gospodarske aktivnosti. Šokovi koji utječu na realni BDP kalibrirani su da prikazuju utvrđenu volatilnost varijable. Po potrebi se primjenjuje i stručna prosudba kako bi se utvrdili veličina i postojanost šokova koji utječu na BDP. Posljedično se šokovi utvrđuju zajedno s funkcijom pada kako bi se odredio njihov učinak tijekom vremena. Vjerojatnost svakog scenarija utvrđuje se na temelju tržišnih pokazatelja (volatilnost) i interno razvijenih pokazatelja/podataka za praćenje koji se dosljedno primjenjuju tijekom vremena kako bi se u obzir uzela neizvjesnost.

U EIB-ovim modelima PD-a u određenom trenutku i LGD-a u određenom trenutku upotrebljavaju se iste projicirane vrijednosti kreditnog ciklusa kao glavni ulazni podaci u sklopu različitih makroekonomskih scenarija. Kreditni ciklus izračunava se na temelju smanjenja kreditne ocjene vanjske agencije za kreditni rejting i projekcija godišnjih stopa rasta realnog BDP-a te razlike između dugoročnih i kratkoročnih kamatnih stopa.

Izloženost u statusu neispunjavanja obveza označava očekivanu izloženost u slučaju neispunjavanja obveza te se temelji na trenutačnoj izloženosti drugoj ugovornoj strani i potencijalnim promjenama u trenutačnom dopuštenom iznosu na temelju ugovora, uključujući amortizaciju. Izloženost u statusu neispunjavanja obveza neke financijske imovine odgovara njezinoj bruto knjigovodstvenoj vrijednosti. Za obveze kreditiranja i financijska jamstva izloženost u statusu neispunjavanja obveza uključuje iskorišteni iznos.

2.4.2.1. *Novac i novčani ekvivalenti*

Instrument novac i novčane ekvivalente definira kao tekuće račune, kratkoročne depozite ili komercijalne zapise s izvornim dospijećem od najviše tri mjeseca. Novac i novčani ekvivalenti knjiže se po amortiziranom trošku u izvještaju o financijskom položaju.

2.4.2.2. *Financijska imovina riznice*

Financijska imovina riznice obuhvaća kotirane i nekotirane obveznice koje se namjerava držati do dospijeća i komercijalne zapise s izvornim dospijećem dužim od tri mjeseca, koji se stoga klasificiraju po amortiziranom trošku.

Te se obveznice i komercijalni zapisi početno mjere po trošku nabave, što je fer vrijednost uvećana za sve transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati nabavi. Razlika između početne cijene i otkupne vrijednosti amortizira se u skladu s metodom efektivne kamatne stope tijekom preostalog vijeka trajanja instrumenta.

2.4.2.3. *Zajmovi i predujmovi*

Portfelj zajmova i predujmova može se sastojati od dužničkih instrumenata, kao što su zajmovi i dužnički vrijednosni papiri, uključujući obveznice, mjenice ili potvrde koje su izdali strukturirani subjekti s namjerom da ih drže do dospijeća i da naplate ugovorne novčane tokove.

Zajmovi i predujmovi uključuju:

— zajmove i predujmove koji se mjere po amortizacijskom trošku,

— zajmove i predujmove koji se obvezno mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Zajmovi koje je odobrio Instrument priznaju se u imovini Instrumenta kad se zajmoprimcima isplate novčana sredstva. Neisplaćeni dijelovi zajma evidentiraju se kao izvanbilančne stavke po nominalnoj vrijednosti. Zajmovi koji zadovoljavaju kriterije „samo plaćanja glavnice i kamata" početno se knjiže po trošku nabave (neto isplaćeni iznosi), što je fer vrijednost novca isplaćenog za odobreni zajam, uključujući sve transakcijske troškove, i naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Dužnički vrijednosni papiri priznaju se u imovini Instrumenta kad se novac isplati izdavatelju te mogu imati oblik ugovorno vezanog dužničkog instrumenta ili dužničkog instrumenta koji se sastoji od jedne tranše. Neisplaćeni dijelovi dužničkih vrijednosnih papira evidentiraju se kao izvanbilančne stavke po nominalnoj vrijednosti. Dužnički vrijednosni papiri najprije se mjere po trošku nabave, što je fer vrijednost uvećana za sve transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati nabavi, a zatim se mjere po amortiziranom trošku metodom efektivne kamatne stope. Razlika između početne cijene i otkupne vrijednosti amortizira se u skladu s metodom efektivne kamatne stope tijekom preostalog vijeka trajanja instrumenta.

Politika umanjenja vrijednosti zajmova i predujmova opisana je u bilješci 2.4.2.

Zajmovi i predujmovi koji ne ispunjavaju kriterij poslovnog modela ili kriterij „samo plaćanja glavnice i kamata" obvezno se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Primijenjena tehnika mjerenja fer vrijednosti temelji se na tehnici diskontiranog novčanog toka ili likvidacijskoj vrijednosti.

Učinak reforme IBOR-a na ponovno mjerenje zajmova i predujmova po amortiziranom trošku opisan je u posebnim odlomcima bilješke 2.4.2. – Klasifikacija i mjerenje/Promjena.

2.4.2.4. *Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom*

U Instrumentu postoje dvije vrste vlasničkih ulaganja: i. izravna vlasnička ulaganja i ii. ulaganja u fondove poduzetničkog kapitala. Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom početno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove. Naknadne promjene fer vrijednosti, uključujući dobitke i gubitke od preračunavanja stranih valuta, priznaju se u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u dijelu „neto rezultat dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom".

Dio tih ulaganja za koji su preuzete obveze, ali koji nije iskorišten, evidentira se kao konsolidirane izvanbilančne obveze po nominalnoj vrijednosti.

Mjerenje fer vrijednosti financijskih instrumenata

Fer vrijednost utvrđuje se primjenom metode agregirane neto vrijednosti imovine (čime se pretpostavlja da, neovisno o nedostatku lako utvrdive tržišne vrijednosti, neto vrijednost imovine predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti). Ako se ne može odrediti na temelju informacija s aktivnih tržišta, fer vrijednost nekotiranih ulaganja određuje se primjenom priznatih tehnika vrednovanja (bilješka 4.2.1.).

Pripisana neto vrijednost imovine usklađuje se za događaje nastale od datuma zadnje dostupne neto vrijednosti imovine do datuma bilance u mjeri u kojoj Upravljački odbor takvo usklađenje smatra značajnim. Značajna usklađenja provode se dok Upravno vijeće ne donese financijske izvještaje za godinu. Zbog opće nesigurnosti, raznih rizika uzrokovanih ruskom invazijom na Ukrajinu i opažene volatilnosti rezultata, EIB je unaprijedio svoje tehnike vrednovanja kako bi procijenio eventualna usklađenja fer vrijednosti vlasničkih ulaganja za neto vrijednosti imovine koje upravitelji fondova nisu prijavili na datum izvještavanja na koji se odnose financijski izvještaji Instrumenta.

Za specifična ulaganja za koja se neto vrijednost imovine ne može lako utvrditi mogu se primijeniti druge smjernice, primjerice Međunarodne smjernice za vrednovanje vlasničkog kapitala i poduzetničkog kapitala („IPEV"), kako ih je objavio Odbor IPEV-a, a zahtijeva se i detaljnije praćenje i pregled. Prema toj metodi fondovi se interno klasificiraju u tri kategorije:

— kategorija I – fondovi koji su usvojili zahtjeve u pogledu fer vrijednosti iz MSFI-ja 13 ili Smjernica IPEV, za koje se provodi poseban pregled kako bi se osiguralo da je neto vrijednost imovine pouzdana procjena fer vrijednosti,

— kategorija II – fondovi koji su usvojili druge smjernice za vrednovanje (npr. smjernice EVCA-e iz 2001.) ili standarde za koje se može smatrati da su usklađeni s MSFI-jem 13, za koje se može izračunati ekvivalentna neto vrijednost imovine, i

— kategorija III. – fondovi koji nisu usvojili zahtjeve fer vrijednosti iz MSFI-ja 13 ni druge smjernice za vrednovanje u skladu s MSFI-jem 13.

Procjena značajnog utjecaja

Udjeli koje je Instrument stekao obično predstavljaju ulaganja u privatne fondove vlasničkog ili poduzetničkog kapitala. U skladu s uobičajenom praksom, takva su ulaganja obično zajednička ulaganja većeg broja ulagača od kojih ni jedan ne može samostalno utjecati na svakodnevno poslovanje i ulagačku aktivnost takvog fonda. U skladu s time, bez obzira na moguće sudjelovanje u upravljačkom tijelu određenog fonda, ulagači u načelu ne stječu prava na temelju kojih bi mogli utjecati na svakodnevno poslovanje fonda. Osim toga, pojedinačni ulagači u fondove vlasničkog ili poduzetničkog kapitala ne određuju poslovnu politiku fonda, primjerice politiku raspodjele dividendi ili drugih vrsta raspodjela. Te odluke u pravilu donosi uprava fonda na temelju dioničarskog ugovora kojim su uređena prava i obveze uprave i svih dioničara fonda. Dioničarskim se ugovorom pojedinačnim ulagačima obično zabranjuju značajne bilateralne transakcije s fondom, međusobna razmjena upravljačkog osoblja ili stjecanje povlaštenog pristupa bitnim tehničkim informacijama. Ulaganja Instrumenta u skladu su s navedenom uobičajenom praksom, što je jamstvo da Instrument ta ulaganja ne nadzire i da ni na koji način na njih značajno ne utječe u smislu MSFI-ja 10 i MRS-a 28, što se odnosi i na ulaganja u kojima Instrument drži više od 20 % glasačkih prava.

2.4.3. Financijska jamstva

Ugovor o financijskom jamstvu ugovor je koji od Instrumenta zahtijeva određena plaćanja radi nadoknade gubitaka imatelju koji su nastali jer određeni dužnik nije izvršio plaćanja po njihovu dospijeću u skladu s uvjetima dužničkog instrumenta.

Financijska jamstva obračunavaju se u skladu s MSFI-jem 9 – Financijski instrumenti kao izvedenice ili kao financijska jamstva, ovisno o svojim svojstvima i karakteristikama, kako su definirani MSFI-jem 9.

Računovodstvena politika za izvedenice objavljena je u bilješci 2.4.5.

Financijska jamstva početno se priznaju u izvještaju o financijskom položaju pod odjeljkom „Rezervacije za dana jamstva" po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati davanju financijskih jamstava. Pri početnom priznavanju, obveza plaćanja odgovara neto sadašnjoj vrijednosti očekivanih priljeva premija ili početnog očekivanog gubitka.

Nakon početnog priznavanja, financijska jamstva mjere se po većoj od sljedećih vrijednosti:

— iznosu rezervacije za gubitke određenom u skladu s MSFI-jem 9, i

— početno priznatoj premiji umanjenoj za priznati prihod u skladu s načelima MSFI-ja 15.

Svako povećanje ili smanjenje neto obveze (mjerene u skladu s MSFI-jem 9) koja se odnosi na financijska jamstva osim plaćanja aktiviranih jamstava priznaje se u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pod odjeljkom „Promjena rezervacija za jamstva”.

Primljena premija priznaje se u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pod odjeljkom „Prihodi od naknada i provizija” na temelju otplatnog plana u skladu s MSFI-jem 15 u razdoblju trajanja financijskog jamstva.

2.4.4. Financijske obveze osim izvedenica

Klasifikacija i mjerenje

Financijske obveze

Financijska obveza mjeri se po amortiziranom trošku, osim za financijske obveze:

— koje se obvezno mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (npr. obveze po izvedenicama), i

— za koje je određeno da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Instrument prestaje priznavati financijsku imovinu kad se njegova ugovorna prava razriješe, ponište ili isteknu.

2.4.5. Izvedeni financijski instrumenti

Izvedeni financijski instrumenti uključuju međuvalutne ugovore o razmjeni, međuvalutne kamatne ugovore o razmjeni i kratkoročne valutne ugovore o razmjeni.

Izvedeni financijski instrumenti početno se priznaju obračunavanjem na datum trgovanja.

Tijekom uobičajenog poslovanja Instrument može sklopiti ugovore o razmjeni kako bi od rizika zaštitio određene operacije kreditiranja ili može sklopiti valutne terminske ugovore kako bi od rizika zaštitio svoje valutne pozicije u valutama kojima se aktivno trguje, a koje nisu euro, kako bi poravnao sve gubitke ili dobitke nastale zbog promjena deviznog tečaja.

Sve izvedenice mjere se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i iskazuju kao izvedeni financijski instrumenti. Fer vrijednost utvrđuje se prvenstveno na temelju modela diskontiranih novčanih tokova, modela za određivanje cijena opcija i ponuda trećih osoba.

Izvedenice se knjiže po fer vrijednosti i iskazuju kao imovina kad je njihova fer vrijednost pozitivna ili kao obveza kad je njihova fer vrijednost negativna. Promjene fer vrijednosti izvedenih financijskih instrumenata iskazuju se u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pod odjeljkom „Promjena fer vrijednosti izvedenih financijskih instrumenata”.

U skladu s MSFI-jem 9 zahtjevi o odvajanju ugrađenih izvedenica ukinuti su za financijsku imovinu i financijske obveze, te se stoga s hibridnim ugovorom za potrebe klasifikacije financijske imovine ili financijskih obveza postupa kao s cjelinom.

2.4.6. Doprinosi

Doprinosi država članica priznaju se kao potraživanja u izvještaju o financijskom položaju na datum odluke Vijeća kojom se utvrđuju financijski doprinosi koje države članice trebaju uplatiti Instrumentu.

Doprinosi država članica ispunjavaju sljedeće uvjete i stoga se klasificiraju u vlasničke instrumente:

— prema definiciji iz sporazuma o doprinosima, oni državama članicama daju pravo odlučivanja o načinu korištenja neto imovine Instrumenta u slučaju njegove likvidacije,

— pripadaju kategoriji instrumenata koja je podređena svim ostalim kategorijama instrumenata,

— svi financijski instrumenti u istoj kategoriji instrumenata koja je podređena svim ostalim kategorijama instrumenata imaju jednaka obilježja,

— instrument nema obilježja zbog kojih bi se morao klasificirati kao obveza, i

— ukupni očekivani novčani tokovi koji se mogu pripisati instrumentu tijekom njegova vijeka trajanja uglavnom se temelje na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili promjeni fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine Instrumenta tijekom vijeka trajanja instrumenta.

Doprinosi se u financijskim izvještajima klasificiraju i mjere po amortiziranom trošku.

Isplaćeni doprinosi država članica čine raspoloživa vraćena sredstva isplaćena Europskoj komisiji i Ujedinjenoj Kraljevini. U skladu sa sporazumom o prijenosu, od 2023. do 2027., najkasnije do 31. ožujka svake godine EIB u pisanom obliku izvješćuje o iznosu raspoloživih vraćenih sredstava iz Investicijskog instrumenta AKP-a i iznosu raspoloživih vraćenih sredstava iz Investicijskog instrumenta PZP-ova akumuliranih do 31. prosinca prethodne godine („Izvješće o raspoloživim vraćenim sredstvima"). U izvješću o raspoloživim vraćenim sredstvima zasebno se navode vraćena sredstva koja treba prenijeti Komisiji (vraćena sredstva država AKP-a i PZP-ova) i vraćena sredstva koja treba prenijeti Ujedinjenoj Kraljevini. Raspoloživa vraćena sredstva priznaju se u izvještaju o financijskom položaju kad se odgovarajući zahtjev za plaćanje pošalje Instrumentu.

2.4.7. Kamate i slični prihodi

Kamate na zajmove koje Instrument odobrava knjiže se u računu dobiti i gubitka i u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti („Kamate i slični prihodi") i u izvještaju o financijskom položaju („Zajmovi i predujmovi") prema načelu nastanka poslovnog događaja primjenom efektivne kamatne stope, tj. stope kojom se procijenjena buduća novčana plaćanja ili primici tijekom očekivanog vijeka trajanja zajma točno diskontiraju na neto knjigovodstvenu vrijednost zajma. Nakon što se zbog umanjenja vrijednosti umanji uknjižena vrijednost zajma, prihod od kamata i dalje se iskazuje pomoću izvorne efektivne kamatne stope, koja se primjenjuje na novu knjigovodstvenu vrijednost.

Kamate na kupljene ili odobrene zajmove umanjene za kreditne gubitke knjiže se tijekom cijelog vijeka trajanja zajma u računu dobiti i gubitka i u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti („Kamate i slični prihodi") i u izvještaju o financijskom položaju („Zajmovi i predujmovi") prema načelu nastanka poslovnog događaja primjenom efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik, tj. stope kojom se procijenjena buduća novčana plaćanja ili primici tijekom očekivanog vijeka trajanja zajma točno diskontiraju na amortizirani trošak zajma.

Subvencije za kamate primljene za sredstva Instrumenta odgađaju se i priznaju kao usklađenje stvarnog prinosa te se evidentiraju pod „Kamate i slični prihodi" u računu dobiti i gubitka u razdoblju od isplate do otplate subvencioniranog zajma.

Naknade za preuzete obveze odgađaju se i iskazuju u prihodima primjenom metode efektivne kamate u razdoblju od isplate do otplate predmetnog zajma i prezentiraju se u računu dobiti i gubitka i u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao stavke kamata i sličnih prihoda.

2.4.8. Subvencije za kamate i tehnička pomoć

U okviru svojeg poslovanja Instrument u ime država članica upravlja subvencijama za kamate i tehničkom pomoći.

Dio doprinosa država članica namijenjen za isplate subvencija za kamate i tehničke pomoći ne iskazuje se u sredstvima subjekata koji doprinose Instrumentu, nego se klasificira u obveze prema trećim osobama. Instrument obavlja isplate krajnjim korisnicima, a zatim umanjuje iznose obveza prema trećim osobama.

Doprinosi namijenjeni za subvencije za kamate i tehničku pomoć koji se ne dodijele u punom iznosu reklasificiraju se kao doprinos u korist Instrumenta.

2.4.9. Kamatni prihodi od novca i novčanih ekvivalenata

Prihod od kamata na novac i novčane ekvivalente priznaje se u računu dobiti i gubitka i u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti Instrumenta prema načelu nastanka poslovnog događaja.

2.4.10. Naknade, provizije i dividende

Naknade za usluge pružene u određenom razdoblju priznaju se kao prihod nakon pružanja tih usluga, dok se naknade za izvršenje neke bitne radnje priznaju kao prihod po izvršenju te bitne radnje. Te se naknade prezentiraju u računu dobiti i gubitka i u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao stavke prihoda od naknada i provizija.

Dividende na dionice i druge vrijednosne papire s varijabilnim prinosom priznaju se kad se prijave i prezentiraju u računu dobiti i gubitka i u izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao stavke neto ostvarenih dobitaka od dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom.

2.4.11. Oporezivanje

Protokolom o povlasticama i imunitetima Europske unije, priloženim Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, propisano je da su vlasništvo, prihodi i ostala imovina institucija Unije oslobođeni od svih izravnih poreza.

3. **Upravljanje rizicima**

U ovoj bilješci iznose se informacije o izloženosti Instrumenta kreditnom i financijskom riziku te o upravljanju i kontroli kreditnog i financijskog rizika, osobito primarnih rizika upotrebe financijskih instrumenata. To su:

— kreditni rizik – rizik od gubitka zbog neispunjavanja obveza komitenta ili druge ugovorne strane koji nastaje kod svih vrsta kreditne izloženosti, uključujući rizik namire ([25]),

— rizik likvidnosti – rizik da subjekt neće bez neprihvatljivih gubitaka moći financirati povećanja imovine niti podmiriti dospjele obveze,

— tržišni rizik – rizik da će promjene tržišnih cijena i stopa, kao što su kamatne stope, cijene vlasničkih instrumenata i devizni tečajevi, utjecati na prihode subjekta ili vrijednost njegovih udjela u financijskim instrumentima.

3.1. ***Organizacija upravljanja rizicima***

EIB stalno prilagođava okvir Instrumenta za upravljanje rizicima.

EIB-ova Uprava za upravljanje rizicima neovisno utvrđuje, procjenjuje, prati i bilježi rizike kojima je Instrument izložen. Unutar okvira u kojem se poštuje načelo razdvajanja dužnosti, Uprava za upravljanje rizicima neovisna je o jedinici za trgovanje i daje drugo mišljenje o svim prijedlozima jedinice za trgovanje koji utječu na rizike.

Na razini EIB-a glavni službenik za rizike Grupe izvještava Upravljački odbor EIB-a o rizicima Grupe pod nadzorom člana Upravljačkog odbora zaduženog za rizike. Glavni službenik za rizike Grupe ima izravan pristup Odboru za politiku rizika te može izravno pisati i obratiti se Upravnom vijeću EIB-a o svakom pitanju ili području djelovanja.

3.2. ***Kreditni rizik***

Kreditni rizik potencijalni je gubitak koji bi mogao nastati zbog statusa neispunjavanja obveza komitenta ili druge ugovorne strane, a nastaje kod svih vrsta kreditne izloženosti i uključuje rizik namire.

([25]) Rizik namire definira se kao rizik mogućih gubitaka zbog transakcija koje ostanu nenamirene nakon datuma dospijeća i/ili zbog transakcija koje se namire u roku duljem od primjenjivog tržišnog standarda. Zbog prirode operacija Instrumenta izvedenice koje EIB sklopi, a koje podrazumijevaju razmjenu stranih valuta, najvažniji su instrumenti na koje utječe rizik namire. Upravljanje rizicima namire obrađeno je u Smjernicama o financijskim rizicima.

3.2.1. Politika kreditnog rizika

EIB pri kreditnoj analizi drugih ugovornih strana zajma ocjenjuje kreditni rizik i očekivani gubitak kako bi ga kvantificirao i odredio mu cijenu. EIB je izradio metodologiju dodjele internih rejtinga na temelju koje relevantnim drugim ugovornim stranama, zajmoprimcu ili davatelju jamstva, dodjeljuje interne rejtinge. Metodologija se temelji na sustavu bodovanja koji je prilagođen svim glavnim kategorijama drugih ugovornih strana zajma (npr. trgovačka društva, financijske institucije itd.). Uzimajući u obzir i najbolje bankarske prakse koje se primjenjuju na EIB i načela dogovorena u okviru Međunarodnog sporazuma o kapitalu iz Basela (Basel II.), sve druge ugovorne strane koje su bitne za kreditni profil određene transakcije klasificiraju se u kategorije internog rejtinga primjenom metodologije internih rejtinga za konkretnu kategoriju drugih ugovornih strana. Svakoj drugoj ugovornoj strani dodjeljuje se interni rejting koji odražava njezin PD nakon temeljite analize profila poslovanja i financijskog rizika druge ugovorne strane i rizičnosti njezine zemlje. Po potrebi se provode stručne prilagodbe uzimajući u obzir potporu koju pravni subjekti dobivaju od matičnog društva ili vlade, a konačni rejting može se korigirati tako da odražava informacije (npr. određivanje tržišnih cijena) koje nisu uzete u obzir pri ocjenjivanju.

Za kreditnu procjenu financiranja određenog projekta i drugih strukturiranih operacija ograničenog opsega primjenjuju se instrumenti za procjenu kreditnog rizika relevantni za određeni sektor, pri čemu se uglavnom procjenjuje dostupnost novčanih tokova i kapacitet za servisiranje duga. U te se instrumente ubrajaju analiza ugovornog okvira projekta, analiza druge ugovorne strane i simulacije novčanih tokova. Slično kao trgovačkim društvima i financijskim institucijama, svakom se projektu dodjeljuje interni rejting rizika. Naposljetku, Odjel za ekonomske analize određuje rejting trećih zemalja prema statističkom modelu.

Svi interni rejtinzi prate se tijekom trajanja zajma i periodično ažuriraju.

Posebna ograničenja za razinu transakcije i veličinu druge ugovorne strane primjenjuju se na nedržavne operacije, prema potrebi. Ograničenja za druge ugovorne strane utvrđuju se, ovisno o slučaju, na konsolidiranoj razini izloženosti grupe. Ta ograničenja obično odražavaju, među ostalim, veličinu regulatornog kapitala drugih ugovornih strana.

Kad je to primjereno i ovisno o pojedinačnom slučaju, EIB primjenjuje razna kreditna poboljšanja radi smanjenja kreditnog rizika, uključujući, među ostalim, vrijednosne papire koji se odnose na drugu ugovornu stranu ili projekt, jamstva i ugovorne klauzule, ovisno o kategoriji zajmoprimca i vrsti operacije.

Instrument za smanjenje kreditnog rizika ne koristi kreditne izvedenice.

3.2.2. Maksimalna izloženost kreditnom riziku bez obzira na kolaterale ili druge vrste kreditnog poboljšanja

U sljedećoj tablici prikazana je maksimalna izloženost kreditnom riziku za dijelove izvještaja o financijskom položaju, uključujući izvedenice. Maksimalna izloženost iskazana je u bruto iznosima prije učinka smanjenja rizika upotrebom kolaterala.

(u tisućama EUR)

Maksimalna izloženost	31.12.2023.	31.12.2022.
IMOVINA		
Novac i novčani ekvivalenti	1 376 824	1 451 970
Iznosi potraživanja od subjekata koji doprinose	85 321	85 321
Financijska imovina riznice	–	73 003
Izvedeni financijski instrumenti	55 765	75 852
Zajmovi i predujmovi	1 683 312	1 849 786
Ostala imovina	616	950
Ukupno	**3 201 838**	**3 536 882**
Rezervacije za obveze po zajmovima	**– 19 038**	**– 16 583**
IZVANBILANČNE STAVKE		
Nepredviđene obveze		
— Izdana jamstva	985	–

(u tisućama EUR)

Maksimalna izloženost	31.12.2023.	31.12.2022.
Obveze		
— Neisplaćeni zajmovi	883 092	1 671 851
— Neizdana jamstva	46 764	49 378
Ukupne izvanbilančne stavke	**930 841**	**1 721 229**
Ukupna kreditna izloženost	**4 113 641**	**5 241 528**

3.2.3. Kreditni rizik zajmova i predujmova

3.2.3.1. *Mjerenje kreditnog rizika zajmova i predujmova*

Za zajmove, predujmove i jamstva Instrumenta provodi se sveobuhvatna procjena rizika i kvantitativna procjena očekivanog gubitka, koja se odražava u kreditnoj ocjeni. Na operacije u okviru financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje (kako je opisano u bilješci 25.), osim na posredničke zajmove, primjenjuju se načela rizika u okviru općeg mandata, kako je predviđeno u EIB-ovim smjernicama o kreditnom riziku i riziku vlasničkih vrijednosnih papira. Kreditne ocjene utvrđuju se prema općeprihvaćenim kriterijima na temelju kvalitete zajmoprimca, dospijeća zajma, jamstva i, ovisno o slučaju, davatelja jamstva.

Sustav kreditnog ocjenjivanja obuhvaća metodologije, postupke, baze podataka i informacijske sustave koji omogućuju procjenu kreditnog rizika u operacijama kreditiranja i kvantitativnu procjenu očekivanog gubitka. Sustav sadržava veliku količinu informacija na temelju kojih se određuje relativni rejting kreditnih rizika zajmova. Kreditne ocjene odražavaju sadašnju vrijednost procijenjene razine „očekivanog gubitka", koji je rezultat PD-a glavnih dužnika, izloženosti u statusu neispunjavanja obveza i ozbiljnosti gubitka u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza. Kreditne ocjene koriste se u sljedeće svrhe:

— kao pomagalo pri izradi preciznije i kvantitativno utemeljenije procjene rizika kreditiranja,

— kao pokazatelj varijacija kreditnog rizika za potrebe davanja prednosti praćenju,

— kao opis kvalitete portfelja zajma u bilo kojem trenutku, i

— kao ulazni podaci za donošenje odluka o cijeni rizika.

Na kreditnu ocjenu utječu sljedeći čimbenici:

i. kreditna sposobnost zajmoprimca: u Glavnoj upravi za upravljanje rizicima provodi se neovisna analiza zajmoprimaca i ocjenjuje njihova kreditna sposobnost na temelju internih metodologija i vanjskih podataka. U skladu s odabranim pristupom zasnovanim na internim rejting-sustavima koji se temelji na okviru Basel III., EIB je izradio metodologiju internih rejtinga kojom se zajmoprimcima i davateljima jamstava dodjeljuje interni rejting. Temelji se na sustavu bodovanja određenih kategorija drugih ugovornih strana;

ii. korelacija neispunjavanja obveza: služi za kvantificiranje vjerojatnosti istodobnih financijskih poteškoća zajmoprimca i davatelja jamstva. Što je povezanost vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza zajmoprimca i davatelja jamstva veća, to je vrijednost jamstva manja i stoga je kreditna ocjena niža (slabija);

iii. vrijednost jamstvenih instrumenata i vrijednosnih papira: procjenjuje se na temelju kreditne sposobnosti izdavatelja i vrste instrumenta;

iv. primjenjiva stopa naplate: pretpostavljeni iznos povrata nakon nastanka statusa neispunjavanja obveza relevantne druge ugovorne strane; iskazuje se kao postotak relevantne izloženosti zajma;

v. ugovorni okvir: kvalitetan ugovorni okvir povećava kvalitetu zajma i poboljšava njegovu kreditnu ocjenu.

vi. trajanje zajma odnosno novčanih tokova od zajma: ako su svi drugi uvjeti jednaki, dulje trajanje zajma znači veći rizik otežanog servisiranja zajma tijekom njegova trajanja.

Očekivani gubitak od zajma izračunava se kombiniranjem pet prethodno navedenih elemenata. Ovisno o razini tog gubitka, zajam se razvrstava u jednu od sljedećih kategorija kreditnih ocjena:

„A” prvorazredni zajmovi koji se dalje svrstavaju u tri potkategorije:

„A0” zajmovi ili jamstva države članice EU-a s očekivanim gubitkom od 0 %.

„A+” zajmovi odobreni subjektima koji nisu države članice EU-a (ili zajmovi za koje ti subjekti jamče) za koje se ne očekuje pad kvalitete tijekom njihova trajanja.

„A–” operacije kreditiranja za koje je upitno hoće li aktualni status biti očuvan, ali se očekuje da će eventualnez nepovoljne promjene biti ograničena učinka.

„B” zajmovi visoke kvalitete: kategorija imovine u koju EIB ima povjerenja, premda nije isključen neznatan pad kvalitete u budućnosti. Svrstavanje u kategoriju B+ i B– odražava relativnu vjerojatnost pada kvalitete.

„C” kvalitetni zajmovi: to su, primjerice, neosigurani zajmovi solidnim bankama i trgovačkim društvima koji se isplaćuju jednokratno po isteku sedmogodišnjeg dospijeća ili u obrocima od datuma isplate zajma s jednakim rokom dospijeća.

„D” ovaj je rejting razdjelnica između zajmova „prihvatljive kvalitete” i zajmova s poteškoćama. Ta se razlika preciznije utvrđuje svrstavanjem u potkategorije D+ i D–. Zajmovi koji imaju rejting D– zahtijevaju pojačano praćenje.

„E” razina rizičnosti zajma viša je od općeprihvaćene. Ova kategorija obuhvaća i zajmove koji su u svojem vijeku trajanja bili izloženi ozbiljnim poteškoćama, za koje nije isključena mogućnost gubitka. Zato se zajmovi iz ove kategorije pomno i strogo prate. Potkategorije E+ i E– razlikuju se po intenzitetu posebnog postupka praćenja. Velika je vjerojatnost da se zajmovi rejtinga E– neće redovito i pravovremeno servisirati i da će dug na neki način trebati restrukturirati, što bi moglo uzrokovati gubitak od umanjenja vrijednosti.

„F” zajmovi neprihvatljive rizičnosti. Rejting F– dodjeljuje se isključivo zajmovima iz nezaključenih transakcija kod kojih su nakon potpisivanja zabilježene nepredviđene, iznimne i dramatično nepovoljne okolnosti. Svim operacijama u kojima Instrument bilježi gubitak glavnice dodjeljuje se rejting F i za njih se izdvaja posebna rezervacija.

U tablici u odjeljku 3.2.3.3. prikazana je analiza kreditne kvalitete portfelja zajmova Instrumenta na temelju prethodno opisanih kategorija ocjena.

3.2.3.2. *Analiza izloženosti kreditnom riziku pri odobravanju zajmova*

U tablici u nastavku prikazana je maksimalna izloženost (neto knjigovodstvena vrijednost) kreditnom riziku za potpisane zajmove i predujmove (isplaćene i neisplaćene) prema kategoriji zajmoprimca uzimajući u obzir jamstva koja su osigurali davatelji jamstava:

(u tisućama EUR)

Na dan 31.12.2023.	Zajmovi s jamstvom	Ostale vrste kreditnog poboljšanja	Zajmovi bez jamstva	Ukupno	Postotak ukupno isplaćenih zajmova
Financijske institucije	54 290	–	952 740	**1 007 030**	**60**
Trgovačka društva	155 653	–	293 302	**448 955**	**27**
Javna tijela	15 138	–	–	**15 138**	**1**
Države	–	–	212 189	**212 189**	**13**
Ukupno isplaćeni zajmovi	**225 081**	–	**1 458 231**	**1 683 312**	**100**
Neisplaćeni zajmovi	**43 200**	–	**820 854**	**864 054**	
Ukupno isplaćeni i neisplaćeni zajmovi	**268 281**	–	**2 279 085**	**2 547 366**	

(u tisućama EUR)

Na dan 31.12.2022.	Zajmovi s jamstvom	Ostale vrste kreditnog poboljšanja	Zajmovi bez jamstva	Ukupno	Postotak ukupno isplaćenih zajmova
Financijske institucije	64 625	–	1 095 467	**1 160 092**	**63**
Trgovačka društva	182 460	–	285 216	**467 676**	**25**
Javna tijela	18 902	–	218	**19 120**	**1**
Države	–	311	202 587	**202 898**	**11**
Ukupno isplaćeni zajmovi	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100**
Neisplaćeni zajmovi	**149 506**	–	**1 505 762**	**1 655 268**	
Ukupno isplaćeni i neisplaćeni zajmovi	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

Uprava za upravljanje portfeljem i praćenje portfelja prati zajmoprimce i davatelje jamstva, kao i financiranje projekata i ugovore. Kontinuirano se prate zajmovi Instrumenta, kreditna sposobnost zajmoprimaca i davatelja jamstva, i to najmanje jedanput godišnje, ali i češće prema potrebi te u slučaju kreditnih događaja. Uprava za upravljanje portfeljem i praćenje portfelja posebno preispituje poštuju li se ugovorna prava i, u slučaju pada rejtinga i/ili neispunjenja ugovornih obveza, poduzima korektivne mjere. Mjere za smanjenje rizika primjenjuju se kad god je potrebno u skladu sa smjernicama za kreditni rizik. Pri obnavljaju bankovnih jamstava dobivenih za zajmove osigurava se pravovremena zamjena jamstava ili poduzimanje potrebnih mjera.

3.2.3.3. *Analiza kreditne kvalitete po kategorijama zajmoprimaca*

U tablicama u nastavku prikazana je analiza kreditne kvalitete portfelja zajmova Instrumenta na dan 31. prosinca 2023. i na dan 31. prosinca 2022. prema kreditnoj ocjeni zajmova na temelju izloženosti potpisanih zajmova (isplaćenih i neisplaćenih).

(u tisućama EUR)

Na dan 31.12.2023.		Visoka ocjena	Standardna ocjena	Najniži prihvatljivi rizik	Visok rizik	Bez ocjene (*)	Ukupno	Postotak ukupnog iznosa
		A do B–	C	D+	D– i manje			
Zajmoprimac	Financijske institucije	270 520	276 133	268 648	508 180	–	**1 323 481**	**52**
	Trgovačka društva	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23**
	Javna tijela	–	15 138	–	–	–	**15 138**	**1**
	Države	50 858	2 164	12 907	548 263	–	**614 192**	**24**
Ukupno		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100**

(*) Izdani zajmovi koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

(u tisućama EUR)

Na dan 31.12.2022.		Visoka ocjena	Standardna ocjena	Najniži prihvatljivi rizik	Visok rizik	Bez ocjene (*)	Ukupno	Postotak ukupnog iznosa
		A do B–	C	D+	D– i manje			
Zajmoprimac	Financijske institucije	293 458	349 628	103 133	1 030 131	-	**1 776 350**	**50**
	Trgovačka društva	96 413	52 092	-	703 374	226 750	**1 078 629**	**31**
	Javne institucije	–	18 902	–	–	218	**19 120**	**1**
	Države	51 976	2 771	8 363	567 845	–	**630 955**	**18**
Ukupno		**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100**

(*) Izdani zajmovi koji se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

3.2.3.4. *Koncentracije rizika zajmova i predujmova*

3.2.3.4.1. *Geografska analiza*

Prema državi zajmoprimca portfelj zajmova Instrumenta može se raščlaniti na sljedeće geografske regije (u tisućama EUR):

Država zajmoprimca	31.12.2023.	31.12.2022.
Egipat	260 529	309 312
Kenija	248 823	338 790
Nigerija	218 521	266 294
Etiopija	121 126	107 988
Regionalno – AKP	86 505	69 920
Mauricijus	84 331	93 509
Togo	80 267	–
Barbados	72 036	82 735
Ruanda	71 525	94 247
Zambija	66 947	56 729
Kamerun	48 616	56 586
Zimbabve	35 546	23 147
Uganda	33 365	51 388
Kongo (Demokratska Republika)	29 803	36 772
Senegal	28 729	38 153
Nova Kaledonija	26 425	31 684
Tanzanija	21 394	33 431
Dominikanska Republika	16 768	25 879
Benin	16 742	2 958

Država zajmoprimca	31.12.2023.	31.12.2022.
Jamajka	15 138	18 902
Gvineja	12 926	15 242
Côte d'Ivoire	9 644	10 976
Mauritanija	9 374	11 029
Madagaskar	9 287	–
Mali	8 158	9 856
Kajmanski Otoci	6 575	8 521
Malavi	6 476	9 587
Esvatini	6 453	1 515
Cabo Verde	6 254	9 016
Mozambik	5 142	7 094
Sveta Lucija	4 565	4 674
Burkina Faso	4 389	4 767
Gana	4 074	8 648
Mikronezija	2 342	2 811
Sejšeli	2 037	2 933
Francuska Polinezija	1 838	3 118
Samoa	344	645
Vanuatu	177	525
Haiti	121	332
Kongo	–	73
Ukupno	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.4.2. *Raščlamba prema industrijskim sektorima*

U sljedećoj tablici portfelj zajmova Instrumenta raščlanjen je prema industrijskom sektoru zajmoprimca. Zajmovi koji su prije isplate konačnom korisniku prvo isplaćeni financijskom posredniku prikazani su pod „Tercijarni sektor i ostalo":

(u tisućama EUR)

Industrijski sektor zajmoprimca	31.12.2023.	31.12.2022.
Financijske usluge	1 012 001	1 160 133
Javna uprava	212 189	202 898
Električna energija	187 701	193 597
Kemikalije	91 786	108 652
Telekomunikacije	60 182	62 862
Zdravstvena zaštita	36 833	36 833

(u tisućama EUR)

Industrijski sektor zajmoprimca	31.12.2023.	31.12.2022.
Poslovne usluge, IT i mediji	33 638	31 127
Farmaceutski proizvodi i medicinska oprema	18 526	12 388
Infrastruktura zračnog i pomorskog prometa	15 138	18 902
Metalurgija i rudarstvo	7 236	8 415
Investicijska roba	4 103	8 853
Oporaba i recikliranje otpada	3 802	4 577
Pružanje kombiniranih usluga	177	525
Tercijarni sektor i ostalo	–	24
Ukupno	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.5. *Izloženosti kreditnom riziku za svaki interni rejting rizika*

EIB primjenjuje metodologiju dodjele internih rejtinga u skladu s pristupom zasnovanim na internim rejting-sustavima koji se temelji na okviru Basel III. Većini drugih ugovornih strana Instrumenta dodjeljuje se interni rejting primjenom te metodologije. U sljedećoj tablici prikazana je raščlamba kreditnog portfelja Instrumenta po boljim internim rejtinzima zajmoprimca ili izdavatelja jamstva, ako je taj podatak dostupan. Ako interni rejting nije dostupan, za potrebe analize koriste se vanjski rejtinzi.

U tablici su prikazane izloženosti za potpisane zajmove (isplaćene i neisplaćene) i rizikom ponderirane izloženosti na temelju interne metodologije koju Instrument primjenjuje za upravljanje ograničenjima.

(u tisućama EUR)

	Ekvivalent rejtinga agencije Moody's	2023.				
		Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	Ukupno
Zajmovi i predujmovi po amortiziranom trošku						
Interni rejting 1 – minimalan kreditni rizik	Aaa	–	47 534	–	–	**47 534**
Interni rejting 2 – vrlo nizak kreditni rizik	Aa1 – Aa3	72 051	–	–	–	**72 051**
Interni rejting 3 – nizak kreditni rizik	A1 – A3	10 428	–	–	–	**10 428**
Interni rejting 4 – umjeren kreditni rizik	Baa1 – Baa3	33 439	263 036	3 802	–	**300 277**
Interni rejting 5 – druga ugovorna strana lošeg financijskog stanja	Ba1 – Ba3	75 418	–	–	–	**75 418**
Interni rejting 6 – visok kreditni rizik	B1 – B3	533 775	206 438	20 349	–	**760 562**
Interni rejting 7 – vrlo visok kreditni rizik	niži od Caa1	77 010	246 682	–	–	**323 692**
Interni rejting 8 – druga ugovorna strana u statusu neispunjavanja obveza	niži od Caa1, ali u statusu neispunjavanja obveza	–	–	17 860	–	**17 860**
Zajmovi i predujmovi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		–	–	–	**182 080**	**182 080**
Rezervacija za gubitke i usklađenje fer vrijednosti		**– 10 964**	**– 24 674**	**– 14 976**	**– 55 976**	**– 106 590**
Knjigovodstvena vrijednost zajmova i predujmova		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Obveze po zajmovima						
Interni rejting 2 – vrlo nizak kreditni rizik	Aa1 – Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Interni rejting 3 – nizak kreditni rizik	A1 – A3	1 687	–	–	–	**1 687**
Interni rejting 4 – umjeren kreditni rizik	Baa1 – Baa3	10 000	–	–	–	**10 000**
Interni rejting 5 – druga ugovorna strana lošeg financijskog stanja	Ba1 – Ba3	82 770	–	–	–	**82 770**
Interni rejting 6 – visok kreditni rizik	B1 – B3	327 995	45 990	–	–	**373 985**
Interni rejting 7 – vrlo visok kreditni rizik	niži od Caa1	28 089	30 537	–	–	**58 626**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

(u tisućama EUR)

	Ekvivalent rejtinga agencije Moody's	2023.				
		Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	Ukupno
Interni rejting 8 – druga ugovorna strana u statusu neispunjavanja obveza	niži od Caa1, ali u statusu neispunjavanja obveza	–	50 000	111 000	–	**161 000**
Interni rejting nije dodijeljen (*)		39 940	–	–	–	**39 940**
Zajmovi i predujmovi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		–	–	–	**68 288**	**68 288**
Rezervacija za gubitke i usklađenje fer vrijednosti		**– 2 715**	**– 16 323**	–	–	**– 19 038**
Knjigovodstvena vrijednost obveza po zajmovima		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

(*) Ugovori o zastupanju u kojima na izvještajni datum nije bilo odnosnih drugih ugovornih strana.

(u tisućama EUR)

	Ekvivalent rejtinga agencije Moody's	2022.				
		Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	Ukupno
Zajmovi i predujmovi po amortiziranom trošku						
Interni rejting 1 – minimalan kreditni rizik	Aaa	–	56 320	–	–	**56 320**
Interni rejting 2 – vrlo nizak kreditni rizik	Aa1 – Aa3	82 745	–	–	–	**82 745**
Interni rejting 3 – nizak kreditni rizik	A1 – A3	421	–	–	–	**421**
Interni rejting 4 – umjeren kreditni rizik	Baa1 – Baa3	346 538	–	–	–	**346 538**
Interni rejting 5 – druga ugovorna strana lošeg financijskog stanja	Ba1 – Ba3	82 126	–	–	–	**82 126**
Interni rejting 6 – visok kreditni rizik	B1 – B3	679 725	189 519	–	–	**869 244**
Interni rejting 7 – vrlo visok kreditni rizik	niži od Caa1	41 450	273 167	–	–	**314 617**

(u tisućama EUR)

	Ekvivalent rejtinga agencije Moody's	2022.				
		Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	Ukupno
Interni rejting 8 – druga ugovorna strana u statusu neispunjavanja obveza	niži od Caa1, ali u statusu neispunjavanja obveza	–	–	63 474	–	**63 474**
Zajmovi i predujmovi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		–	–	–	**142 263**	**142 263**
Rezervacija za gubitke i usklađenje fer vrijednosti		**– 11 370**	**– 28 817**	**– 21 303**	**– 46 472**	**– 107 962**
Knjigovodstvena vrijednost zajmova i predujmova		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	**95 791**	**1 849 786**
Obveze po zajmovima						
Interni rejting 2 – vrlo nizak kreditni rizik	Aa1 – Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Interni rejting 3 – nizak kreditni rizik	A1 – A3	316 707	–	–	–	**316 707**
Interni rejting 4 – umjeren kreditni rizik	Baa1 – Baa3	109 095	–	–	–	**109 095**
Interni rejting 5 – druga ugovorna strana lošeg financijskog stanja	Ba1 – Ba3	175 880	–	–	–	**175 880**
Interni rejting 6 – visok kreditni rizik	B1 – B3	538 504	50 000	–	–	**588 504**
Interni rejting 7 – vrlo visok kreditni rizik	niži od Caa1	62 966	105 669	–	–	**168 635**
Interni rejting 8 – druga ugovorna strana u statusu neispunjavanja obveza	niži od Caa1, ali u statusu neispunjavanja obveza	–	–	50 000	–	**50 000**
Interni rejting nije dodijeljen (*)		44 982	–	–	–	**44 982**
Zajmovi i predujmovi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		–	–	–	**131 252**	**131 252**
Rezervacija za gubitke i usklađenje fer vrijednosti		**– 4 834**	**– 11 749**	–	–	**– 16 583**
Knjigovodstvena vrijednost obveza po zajmovima		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	**131 252**	**1 655 268**

(*) Ugovori o zastupanju u kojima na izvještajni datum nije bilo odnosnih drugih ugovornih strana.

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

EIB kontinuirano prati događaje koji utječu na zajmoprimce i davatelje jamstva. Konkretno, EIB u svakom pojedinačnom slučaju provjerava svoja ugovorna prava u slučaju pada rejtinga i nastoji poduzeti mjere za smanjenje rizika. Pomno prati i obnavljanje bankovnih jamstava dobivenih za zajmove kako bi se pobrinuo za njihovu pravovremenu zamjenu ili poduzimanje potrebnih mjera.

3.2.3.6. *Dospjela nenaplaćena potraživanja za zajmove i umanjenja vrijednosti*

Iznosi dospjelih nenaplaćenih potraživanja utvrđuju se, prate i bilježe u skladu s postupcima definiranima u „Smjernicama i postupcima za praćenje financiranja", koje se primjenjuju na razini EIB-a. Ti su postupci u skladu s najboljim bankarskim praksama i primjenjuju se za sve zajmove kojima upravlja EIB.

Postupak praćenja strukturiran je na način kojim se osigurava da se: i. potencijalna dospjela nenaplaćena potraživanja otkriju i prijave nadležnim službama u najkraćem mogućem roku; ii. kritični slučajevi odmah proslijede na odgovarajuću operativnu razinu i razinu odlučivanja; iii. redovito izvještava upravu Instrumenta o cjelokupnom statusu.

Dospjela nenaplaćena potraživanja i umanjenja vrijednosti za zajmove i predujmove mogu se raščlaniti kako slijedi:

(u tisućama EUR)

	Zajmovi i predujmovi	Zajmovi i predujmovi
	31.12.2023.	31.12.2022.
Knjigovodstvena vrijednost	**1 683 312**	**1 849 786**
Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke		
Bruto iznos	17 860	63 474
Umanjenje vrijednosti – rezervacija za gubitke	– 14 976	– 21 303
Knjigovodstvena vrijednost očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	**2 884**	**42 171**
Dospjeli, ali neumanjeni za kreditne gubitke		
Raspodjela dospjelih stavki		
0 – 30 dana	–	670
30 – 90 dana	23	118
90 – 180 dana	315	95
više od 180 dana	–	25
Knjigovodstvena vrijednost dospjelih zajmova neumanjenih za kreditne gubitke	**338**	**908**
Knjigovodstvena vrijednost nedospjelih zajmova neumanjenih za kreditne gubitke	**1 680 090**	**1 806 707**
Ukupna knjigovodstvena vrijednost zajmova i predujmova	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.7. *Osjetljivost očekivanog kreditnog gubitka na buduće ekonomske uvjete (u tisućama EUR)*

Očekivani kreditni gubitak osjetljiv je na prosudbe i pretpostavke koje se odnose na izradu scenarija usmjerenih na buduće događaje. EIB provodi analizu osjetljivosti očekivanog kreditnog gubitka priznatog u značajnim kategorijama svoje imovine.

Predviđanja budućih ekonomskih uvjeta (na temelju makroekonomskih scenarija) ulazni su podaci za model predviđanja u kojem se utvrđuju uvjetni parametri rizika, koji pak služe kao ulazni podaci za izračun rezervacije za gubitke.

Scenariji se izvode na temelju šokova koji utječu na BDP, koji je ključno mjerilo gospodarske aktivnosti. Šokovi koji utječu na realni BDP kalibrirani su da prikazuju prošlu volatilnost varijable. Osim toga, po potrebi se primjenjuje i stručna prosudba kako bi se utvrdili veličina i intenzitet šokova koji utječu na BDP. Posljedično se šokovi utvrđuju zajedno s funkcijom pada kako bi se odredio njihov učinak tijekom vremena. Vjerojatnost svakog scenarija utvrđuje se tako da odražava tržišne pokazatelje (volatilnost) i interno razvijene pokazatelje/podatke za praćenje koji se dosljedno primjenjuju tijekom vremena kako bi prikazali neizvjesnost. Ponderiranje pozitivnih i negativnih šokova ovisi o ravnoteži rizika za gospodarstvo. U prosjeku su negativni šok od – 7 247 EUR (2022.: – 9 908 EUR) i pozitivni šok od 6 007 EUR (2022.: 8 356 EUR) primijenjeni na tromjesečna predviđanja u prethodnom postupku izračuna.

U tablici u nastavku prikazana je rezervacija za gubitke za zajmove i predujmove u fazama 1 i 2. Na svaki scenarij usmjeren na buduće događaje (npr. pozitivni, osnovni i negativni) primijenjen je ponder od 100 %, umjesto da se na sva tri scenarija primijene ponderi vjerojatnosti scenarija.

(u tisućama EUR)

	2023.		
	Pozitivni	Osnovni	Negativni
Bruto izloženost	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Rezervacija za gubitke	45 603	51 610	58 857

(u tisućama EUR)

	2022.		
	Pozitivni	Osnovni	Negativni
Bruto izloženost	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Rezervacija za gubitke	43 821	52 177	62 085

3.2.3.8. *Ponovni pregovori o zajmovima i njihovo restrukturiranje*

EIB smatra restrukturiranima zajmove (tj. zajmove, dužničke vrijednosne papire i obveze po zajmovima) koji su predmet mjera restrukturiranja. Mjere restrukturiranja obuhvaćaju „ustupke" koje EIB odluči odobriti dužniku za kojeg smatra da zbog financijskih poteškoća ne može ispuniti ugovorne uvjete servisiranja duga kako bi mu se omogućilo servisiranje duga ili potpuno ili djelomično refinanciranje ugovora. Izloženosti se smatraju restrukturiranima ako je odobren ustupak, neovisno o tome je li određeni iznos dospio ili je izloženost svrstana u status neispunjavanja obveza. Izloženosti se ne smatraju restrukturiranima ako dužnik nema financijskih poteškoća.

U redovitom bi se poslovanju pad kvalitete predmetnih zajmova otkrio primjenom odredaba EIB-ovih smjernica i postupaka te pratio prije ponovnih pregovora. EIB bi po završetku tih ponovnih pregovora nastavio pomno pratiti te zajmove. Ako bi se vrijednost financijskog instrumenta umanjila za kreditne gubitke, on bi se premjestio u fazu 3. i redovito pratio u skladu s EIB-ovim postupcima.

Mjere i postupci restrukturiranja koje je EIB proveo u okviru svojih aktivnosti restrukturiranja u izvještajnom razdoblju uključuju, među ostalim, produljenje dospijeća, odgodu plaćanja samo glavnice, odgodu plaćanja glavnice i kamata, povredu bitnih klauzula i kapitalizaciju dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

Operacije koje su predmet mjera restrukturiranja navedene su u tablici u nastavku.

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.		31.12.2022.	
	Prihodonosno	Neprihodo-nosno	Prihodonosno	Neprihodonosno
Broj ugovora za restrukturiranje	13	6	12	7
Knjigovodstvene vrijednosti (uključujući kamate i iznose dospjelih nenaplaćenih potraživanja)	112 554	46 432	144 399	45 497
Priznata rezervacija za očekivane kreditne gubitke	1 654	22 151	16 008	14 323
Kamatni prihodi od restrukturiranih ugovora	8 594	1 776	7 745	2 280

(u tisućama EUR)

			Mjere restrukturiranja				
	31.12.2022.	Produljenje dospijeća	Odgoda plaćanja glavnice i kamata	Povreda bitnih financijskih klauzula	Ostalo	Ugovorna otplata, raskid i/ili otpis	31.12.2023.
Financijske institucije	85 751	–	–	12 275	–	– 29 671	68 355
Trgovačka društva	104 145	–	–	–	–	– 13 514	90 631
Ukupno	**189 896**	–	–	**12 275**	–	**– 43 185**	**158 986**

3.2.4. Kreditni rizik za novac i novčane ekvivalente

Dostupna sredstva ulažu se u skladu s planom isplata Instrumenta u skladu s ugovornim obvezama. Od 31. prosinca 2023. i 31. prosinca 2022. ulaganja su bila u obliku bankovnih depozita, potvrda o depozitu i komercijalnih zapisa.

Ovlašteni subjekti imaju rejting sličan kratkoročnom i dugoročnom rejtingu koji se zahtijeva za plasmane EIB-ove vlastite riznice. Ako dvije ili više agencija za procjenu kreditnog rejtinga dodijele različite rejtinge, u obzir se uzima najniži rejting. Najviši odobreni limit za banke koje imaju odobrenje za rad zasad iznosi 50 000 000 EUR (pedeset milijuna EUR). Iznimka od tog pravila odobrena je društvu Société Générale S. A., u kojem Instrument ima svoje operativne gotovinske račune. Kratkoročni kreditni limit odobren društvu Société Générale S. A. na dan 31. prosinca 2023. i 31. prosinca 2022. iznosio je 110 000 000 EUR (sto deset milijuna EUR). Povećani limit odnosi se na zbroj iznosa novčanih sredstava koja se drže na operativnim gotovinskim računima i instrumenata koje je ta druga ugovorna strana izdala i koji se drže u portfelju riznice.

Sva ulaganja izvršena su kod subjekata koji imaju odobrenje za rad, s najduljim dospijećem od tri mjeseca od datuma valute. Sva prekoračenja limita kreditne izloženosti prijavljena su opunomoćenicima. Na dan 31. prosinca 2023. i 31. prosinca 2022. svi oročeni depoziti, komercijalni zapisi i novac u blagajni u portfelju riznice Instrumenta imali su barem rejting P-2 (ekvivalent rejtinga agencije Moody's) na dan namire.

U sljedećoj tablici prikazano je stanje novca i novčanih ekvivalenata uključujući obračunate kamate:

(u tisućama EUR)

Najniži kratkoročni rejting (ocjena agencije Moody's)	Najniži dugoročni rejting (ocjena agencije Moody's)	31.12.2023.		31.12.2022.	
P-1	Aaa	140 592	10 %	200 167	14 %
P-1	Aa2	29 951	2 %	24 955	2 %
P-1	Aa3	89 682	7 %	4 992	0 %
P-1	A1	360 831	26 %	300 627	21 %
P-1	A2	204 179	15 %	340 252	23 %
P-1	A3	346 275	25 %	491 224	34 %
P-2	A3	205 314	15 %	29 956	2 %
P-2	Baa1	–	0 %	59 797	4 %
Ukupno		**1 376 824**	**100 %**	**1 451 970**	**100 %**

3.2.5. Kreditni rizik izvedenica

3.2.5.1. *Politika kreditnog rizika za izvedenice*

Kreditni rizik izvedenica iskazuje se kao gubitak koji bi za određenu stranu nastao ako njezina druga ugovorna strana ne bi mogla ispuniti svoje ugovorne obveze. Kreditni rizik izvedenica ovisi o mnogim čimbenicima (kao što su kamatna stopa i devizni tečaj) i općenito odgovara tek malom dijelu njihove zamišljene vrijednosti.

Tijekom uobičajenog poslovanja Instrument može sklapati ugovore o razmjeni kako bi određene operacije kreditiranja zaštitio od rizika ili valutne terminske ugovore kako zaštitio od rizika svoje devizne pozicije u valutama kojima se aktivno trguje, a koje nisu euro. Sve ugovore o razmjeni izvršava EIB s vanjskom drugom ugovornom stranom. Uvjeti ugovora o razmjeni utvrđuju se u istim standardiziranim ugovorima o razmjeni i prilozima o instrumentima osiguranja koje potpisuju EIB i njegove vanjske druge ugovorne strane.

3.2.5.2. *Mjerenje kreditnog rizika izvedenica*

Na sve ugovore o razmjeni koje izvršava EIB, a koji se odnose na Instrument, primjenjuju se isti ugovorni okvir i metodologije kao i za izvedenice koje EIB ugovara za vlastite potrebe. Konkretno, EIB utvrđuje prihvatljivost drugih ugovornih strana u ugovorima o razmjeni na temelju jednakih uvjeta prihvatljivosti koje primjenjuje na svoje opće poslovanje s ugovorima o razmjeni.

EIB za potrebe izvještavanja i praćenja limita mjeri izloženost kreditnom riziku u transakcijama koje uključuju ugovore o razmjeni i izvedenice primjenom pristupa trenutačne neosigurane izloženosti i potencijalne buduće izloženosti. Ti pokazatelji primjenjuju se na sve izvedenice koje se odnose na Investicijski instrument.

Instrument sklapa kratkoročne valutne ugovore o razmjeni kako bi se zaštitio od valutnog rizika pri isplati zajmova u valutama koje nisu euro. Valutni ugovori o razmjeni imaju rok dospijeća od najviše tri mjeseca i redovito se obnavljaju. Zamišljeni iznos valutnih ugovora o razmjeni iznosio je 1 640,0 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023., u odnosu na 1 790,0 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2022. Fer vrijednost valutnih ugovora o razmjeni iznosila je 45,8 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023., u odnosu na 71,1 milijun EUR na dan 31. prosinca 2022.

Instrument sklapa međuvalutne ugovore o razmjeni kako bi se zaštitio od valutnog rizika pri isplati zajmova u valutama koje nisu euro. Međuvalutni ugovori o razmjeni imaju dugoročno dospijeće. Zamišljeni iznos valutnih ugovora o razmjeni iznosio je 43,3 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023., u odnosu na 47,0 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2022. Fer vrijednost valutnih ugovora o razmjeni iznosila je 10,0 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023., u odnosu na 4,8 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2022.

3.2.6. Kreditni rizik financijske imovine riznice

U sljedećoj tablici prikazano je stanje portfelja riznice, koji se u cijelosti sastoji od komercijalnih zapisa koje su izdala državna tijela niže razine vlasti, banke i nebankarski subjekti s izvornim dospijećem od više od tri mjeseca. Prihvatljivi izdavatelji su države članice EU-a i njihove agencije, banke i nebankarski subjekti. Najviši odobreni limit za svakog ovlaštenog izdavatelja iznosi 50 000 000 EUR (pedeset milijuna EUR). I ulaganja u srednjoročne i dugoročne obveznice mogla bi biti prihvatljiva ovisno o likvidnosnim zahtjevima.

(u tisućama EUR)

Najniži kratkoročni rejting (ocjena agencije Moody's)	Najniži dugoročni rejting (ocjena agencije Moody's)	31.12.2023.		31.12.2022.	
P-1	Aa2	–	0 %	32 974	45 %
P-1	Aa3	–	0 %	4	0 %
P-1	A3	–	0 %	39 843	55 %
P-2	A3	–	0 %	182	0 %
Ukupno		–	**0 %**	**73 003**	**100 %**

3.3. ***Rizik likvidnosti***

Rizik likvidnosti odnosi se na sposobnost subjekta da financira povećanja imovine i podmiri dospjele obveze bez neprihvatljivih gubitaka. Može se podijeliti na rizik financiranja likvidnosti i rizik tržišne likvidnosti. Rizik financiranja likvidnosti rizik je da kreditna institucija neće moći uspješno zadovoljiti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, a da ne utječe na svoje dnevne operacije ili na vlastiti financijski rezultat. Rizik tržišne likvidnosti rizik je da subjekt neće moći jednostavno prebiti ili eliminirati poziciju po tržišnoj cijeni bilo zbog nedovoljne dubine tržišta bilo zbog tržišnog poremećaja.

3.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Instrument se prvenstveno financira godišnjim doprinosima država članica te vraćenim sredstvima iz vlastitih operacija. Instrument rizikom financiranja likvidnosti upravlja prije svega planiranjem svojih neto potreba za likvidnosti i propisanih godišnjih doprinosa država članica.

Pri izračunu godišnjih doprinosa država članica analizira se struktura isplata postojećeg i planiranog portfelja, koja se prati tijekom cijele godine. Pri korekciji godišnjih zahtjeva za likvidnost u obzir se uzimaju posebni događaji, kao što su prijevremena otplata, prodaja dionica ili nastanak statusa neispunjenja obveza.

Instrument u svrhu dodatnog smanjenja rizika likvidnosti održava pričuvu likvidnosti dovoljnu da u bilo kojem trenutku može pokriti predviđene novčane isplate, o čemu redovito izvješćuje kreditni odjel EIB-a. Sredstva se ulažu na tržištu novca i tržištima obveznica u obliku međubankovnih depozita i drugih kratkoročnih financijskih instrumenata vodeći računa o Instrumentovim obvezama novčanih isplata. Likvidnom imovinom Instrumenta upravlja EIB-ova riznica u cilju održanja odgovarajuće likvidnosti da bi Instrument mogao ispunjavati svoje obveze. U skladu s Odlukom Vijeća 2020/2233 vraćena sredstva iz Investicijskog instrumenta AKP-a koriste se u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju. Međutim, raspoloživost tih vraćenih sredstava za prijenos ovisi o održavanju odgovarajuće razine likvidnosti u okviru Investicijskog instrumenta.

Važno je istaknuti da se kapitalom upravlja isključivo iz perspektive likvidnosti, kako je prethodno opisano.

U skladu s načelom razdvajanja dužnosti između jedinice za trgovanje i jedinice za potporu, za operacije namire koje se odnose na ulaganje te imovine odgovorna je EIB-ova služba za planiranje i namiru operacija. Osim toga, odobravanje drugih ugovornih strana i limita za ulaganja riznice te praćenje tih limita u djelokrugu su EIB-ove uprave za upravljanje rizicima.

3.3.2. Mjerenje rizika likvidnosti

U tablicama u ovom odjeljku raščlanjene su financijske obveze Instrumenta prema dospijeću na temelju kriterija preostalog vremena između datuma bilance i datuma ugovorenog dospijeća (na temelju kriterija nediskontiranih novčanih tokova).

U smislu neizvedenih financijskih obveza, obveze Instrumenta su neisplaćene tranše na temelju potpisanih ugovora o zajmu, neisplaćene tranše potpisanih upisa kapitala / ugovora o ulaganju, odobrena jamstva za zajmove te odobrene subvencije za kamate i tehnička pomoć.

Zajmovi koje Investicijski instrument odobrava imaju rok za isplatu. Isplate se, međutim, izvršavaju u rokovima i iznosima koji odražavaju napredak odnosnih investicijskih projekata. Osim toga, zajmovi koje odobrava Investicijski instrument izvršavaju se u relativno nestabilnom poslovnom okruženju te je i njihov isplatni plan prilično nesiguran.

Kapitalna ulaganja dospijevaju u trenutku kad upravitelji investicijskih fondova objave valjane pozive za upis kapitala u skladu s razvojem svojih ulagačkih aktivnosti. Razdoblje povlačenja obično je tri godine, uz česta produljenja za jednu ili dvije godine. Neke obveze isplate obično ne prestaju nakon završetka razdoblja povlačenja sve do potpune likvidacije odnosnih ulaganja jer je likvidnost fonda povremeno nedovoljna za izvršenje obveza plaćanja naknada ili drugih rashoda.

Specifične obveze isplate ne odnose se na jamstva, osim ako korisnik ne aktivira jamstvo. Iznos nepodmirenog jamstva smanjuje se prema planu otplate svakog zajma s jamstvom.

Odljevi novca za odobrene subvencije za kamate u načelu nastaju u slučaju subvencioniranih zajmova koje EIB financira vlastitim sredstvima. Stoga iskazani odljevi označavaju samo obveze koje se odnose na te zajmove, a ne ukupni iznos odobrenih neisplaćenih subvencija za kamate. Kao i kad je riječ o zajmovima, njihov je isplatni plan nesiguran.

„Bruto nominalni odljev" odobrene tehničke pomoći u tablici „Profil dospijeća neizvedenih financijskih obveza" odnosi se na ukupni iznos neisplaćene tranše potpisanih ugovora o tehničkoj pomoći. Vremenski raspored isplata prilično je nesiguran. Novčani odljevi razvrstani pod „tri mjeseca ili kraće" predstavljaju iznos neplaćenih računa primljenih prije izvještajnog datuma.

Obveze za neizvedene financijske obveze za koje nije definiran ugovorni datum dospijeća razvrstavaju se pod „Nedefinirano dospijeće". Obveze za koje na izvještajni datum postoji evidentiran zahtjev za isplatu razvrstavaju se u odgovarajuće vremensko razdoblje.

U smislu izvedenih financijskih obveza profil dospijeća predstavlja ugovorne nediskontirane bruto novčane tokove ugovora o razmjeni, uključujući međuvalutne ugovore o razmjeni, međuvalutne kamatne ugovore o razmjeni, kratkoročne valutne ugovore o razmjeni i kamatne ugovore o razmjeni.

(u tisućama EUR)

Profil dospijeća neizvedenih financijskih obveza na dan 31.12.2023.	Tri mjeseca ili kraće	Od tri mjeseca do godine dana	Od jedne do pet godina	Dulje od pet godina	Nedefinirano dospijeće	Bruto nominalni odljev
Odljevi za odobrene, ali neisplaćene zajmove	49 019	6 000	–	–	828 073	883 092
Odljevi za odobrena investicijska sredstva i upis dionica	–	–	–	–	297 534	297 534
Ostalo (potpisana neizdana jamstva, izdana jamstva)	–	–	–	–	47 749	47 749
Odljevi za odobrene subvencije za kamate	4 235	–	–	–	343 282	347 517
Odljevi za odobrenu tehničku pomoć	849	–	–	–	25 343	26 192
Ukupno	**54 103**	**6 000**	–	–	**1 541 981**	**1 602 084**

(u tisućama EUR)

Profil dospijeća neizvedenih financijskih obveza na dan 31.12.2022.	Tri mjeseca ili kraće	Od tri mjeseca do godine dana	Od jedne do pet godina	Dulje od pet godina	Nedefinirano dospijeće	Bruto nominalni odljev
Odljevi za odobrene, ali neisplaćene zajmove	87 210	21 208	–	–	1 563 433	1 671 851
Odljevi za odobrena investicijska sredstva i upis dionica	4 676	–	–	–	406 496	411 172
Ostalo (potpisana neizdana jamstva, izdana jamstva)	–	–	–	–	49 378	49 378
Odljevi za odobrene subvencije za kamate	–	–	–	–	350 282	350 282
Odljevi za odobrenu tehničku pomoć	924	–	–	–	32 149	33 073
Ukupno	**92 810**	**21 208**	–	–	**2 401 738**	**2 515 756**

(u tisućama EUR)

Profil dospijeća izvedenih financijskih obveza na dan 31.12.2023.	Tri mjeseca ili kraće	Od tri mjeseca do godine dana	Od jedne do pet godina	Dulje od pet godina	Bruto nominalni priljev/odljev
Međuvalutni ugovori o razmjeni – priljevi	192	10 909	32 186	1 706	44 993
Međuvalutni ugovori o razmjeni – odljevi	– 90	– 10 212	– 23 783	– 1 828	– 35 913
Kratkoročni valutni ugovori o razmjeni – priljevi	1 640 000	–	–	–	1 640 000
Kratkoročni valutni ugovori o razmjeni – odljevi	– 1 597 068	–	–	–	– 1 597 068
Ukupno	**43 034**	**697**	**8 403**	**– 122**	**52 012**

(u tisućama EUR)

Profil dospijeća izvedenih financijskih obveza na dan 31.12.2022.	Tri mjeseca ili kraće	Od tri mjeseca do godine dana	Od jedne do pet godina	Dulje od pet godina	Bruto nominalni priljev/odljev
Međuvalutni ugovori o razmjeni i međuvalutni kamatni ugovori o razmjeni – priljevi	88	9 474	38 431	147	48 140
Međuvalutni ugovori o razmjeni i međuvalutni kamatni ugovori o razmjeni – odljevi	– 108	– 11 965	– 30 450	– 146	– 42 669
Kratkoročni valutni ugovori o razmjeni – priljevi	1 790 000	–	–	–	1 790 000
Kratkoročni valutni ugovori o razmjeni – odljevi	– 1 724 227	–	–	–	– 1 724 227
Ukupno	**65 753**	**– 2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

3.3.3. Dugotrajna financijska imovina i dugoročne financijske obveze

U sljedećoj tablici prikazane su neizvedena financijska imovina i neizvedene financijske obveze za koje se očekuje da će biti plaćeni ili podmireni u roku duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma.

(u tisućama EUR)

U tisućama EUR	31.12.2023.	31.12.2022.
Financijska imovina		
Zajmovi i predujmovi	1 755 831	1 922 784
Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	820 713	797 341
Ukupno	**2 576 544**	**2 720 125**
Financijske obveze:		
Obveze prema trećim osobama (*)	389 116	136 867
Rezervacije za obveze po zajmovima	19 038	16 583
Ukupno	**408 154**	**153 450**

(*) Obveze prema trećim osobama uključuju neisplaćene subvencije za kamate i tehničku pomoć državama članicama za koje dospijeće uglavnom nije definirano.

3.4. ***Tržišni rizik***

Tržišni rizik je rizik da će promjene tržišnih cijena i stopa, kao što su kamatne stope, cijene vlasničkih instrumenata i devizni tečajevi, utjecati na prihode subjekta ili vrijednost njegovih udjela u financijskim instrumentima.

3.4.1. Kamatni rizik

Kamatni rizik nastaje zbog volatilnosti ekonomske vrijednosti ili prihoda koji proizlaze iz kamatonosnih pozicija zbog nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.

Na Instrument izravno ne utječe fluktuacija njegove ekonomske vrijednosti ili cjenovna neusklađenost različite imovine, obveza i instrumenata za zaštitu od rizika jer i. nema izravnih troškova zaduženja ni kamatonosnih obveza i ii. Instrument prihvaća učinak promjena kamatnih stopa na prihode od svojih ulaganja.

Instrument mjeri osjetljivost svojeg portfelja zajmova i s njim povezanih ugovora o razmjeni za zaštitu od rizika na mikrorazini u odnosu na kamatne fluktuacije izračunom vrijednosti baznog boda.

Izračunom vrijednosti baznog boda mjeri se povećanje ili smanjenje neto sadašnje vrijednosti relevantnog portfelja na temelju povećanja kamatnih stopa za jedan bazni bod (0,01 %) pri određenim razredima ročnosti: „tržište novca – do godine dana”, „vrlo kratko – od 2 do 3 godine”, „kratko – od 4 do 6 godina”, „srednje – od 7 do 11 godina” „dugo – od 12 do 20 godina” ili „vrlo dugo – dulje od 21 godine”.

Za određivanje neto sadašnje vrijednosti novčanih tokova zajmova u eurima Instrument koristi tromjesečnu krivulju razmjene u eurima. Neto sadašnja vrijednost novčanih tokova zajmova u valutama koje nisu euro određuje se na temelju tromjesečne krivulje razmjene u eurima i osnovice za međuvalutne ugovore o razmjeni. Za valute za koje nije dostupna pouzdana i potpuna diskontna krivulja, umjesto nje upotrebljava se diskontna krivulja za eure ili za američke dolare.

Za izračun neto sadašnje vrijednosti ugovora o razmjeni za zaštitu od rizika na mikrorazini Instrument koristi krivulju razmjene kamata u eurima za novčane tokove u eurima, a u dolarima za novčane tokove u američkim dolarima.

Kako je prikazano u sljedećoj tablici, neto sadašnja vrijednost portfelja zajmova, uključujući ugovore o razmjeni za zaštitu od rizika na mikrorazini, na dan 31. prosinca 2023. smanjila bi se za 491 000 EUR (na dan 31. prosinca 2022.: smanjenje za 500 000 EUR) ako se sve relevantne kamatne stope istodobno paralelno pomaknu prema gore za 1 bazni bod.

(u tisućama EUR)

Vrijednost baznog boda Na dan 31.12.2023.	Tržište novca Godina dana	Vrlo kratko Od dvije do tri godine	Kratko Od četiri do šest godina	Srednje Od sedam do 11 godina	Dugo Od 12 do 20 godina	Vrlo dugo Više od 20 godina	Ukupno
Ukupna osjetljivost zajmova i ugovora o razmjeni za zaštitu od rizika na mikrorazini	– 39	– 97	– 153	– 153	– 47	– 2	**– 491**

(u tisućama EUR)

Vrijednost baznog boda Na dan 31.12.2022.	Tržište novca Godina dana	Vrlo kratko Od dvije do tri godine	Kratko Od četiri do šest godina	Srednje Od sedam do 11 godina	Dugo Od 12 do 20 godina	Vrlo dugo Više od 20 godina	Ukupno
Ukupna osjetljivost zajmova i ugovora o razmjeni za zaštitu od rizika na mikrorazini	– 34	– 98	– 154	– 162	– 50	– 2	**– 500**

3.4.2. Valutni rizik

Valutni rizik za Investicijski instrument rizik je od gubitka dobiti ili ekonomske vrijednosti zbog nepovoljnih kretanja deviznih tečajeva.

S obzirom na referentnu računovodstvenu valutu (euro za Investicijski instrument), Instrument je izložen valutnom riziku kad god postoji valutna neusklađenost između njegove imovine i obveza u nereferentnoj računovodstvenoj valuti. Valutni rizik uključuje i posljedice promjena vrijednosti budućih novčanih tokova u nereferentnoj računovodstvenoj valuti, npr. plaćanja kamata i dividendi, zbog fluktuacije deviznog tečaja.

3.4.2.1. *Valutni rizik i imovina riznice*

Imovina riznice Instrumenta izražena je u eurima ili u američkim dolarima.

Za zaštitu od valutnog rizika koriste se promptne ili terminske devizne transakcije, valutni ugovori o razmjeni ili međuvalutni ugovori o razmjeni. Kad to smatra potrebnim i primjerenim, EIB-ova riznica može, u skladu s politikom EIB-a, upotrijebiti bilo koje druge instrumente kojima se osigurava zaštita od tržišnih rizika nastalih u okviru financijskih djelatnosti Investicijskog instrumenta.

3.4.2.2. *Valutni rizik i operacije koje Instrument financira ili za koje jamči*

Doprinosi država članica Investicijskom instrumentu uplaćuju se u eurima. Operacije koje Instrument financira ili za koje jamči, kao i subvencije za kamate, mogu biti u eurima, američkim dolarima ili bilo kojoj drugoj dopuštenoj valuti.

Izloženost valutnom riziku (u odnosu na referentnu valutu – euro) nastaje kad god se transakcije u drugim valutama ne zaštite od rizika. U nastavku su navedene smjernice Investicijskog instrumenta za zaštitu od valutnog rizika.

3.4.2.2.1. *Zaštita od rizika operacija u američkim dolarima*

Operacije Investicijskog instrumenta u američkim dolarima štite se od valutnog rizika na agregiranoj osnovi valutnim ugovorima o razmjeni EUR/USD, koji se redovito obnavljaju i čiji se iznos redovito usklađuje. Valutni ugovori o razmjeni imaju dvostruku svrhu. S jedne strane, postiže se potrebna likvidnost za nove isplate (zajmove i vlasnički kapital), a s druge se strane osigurava zaštita od valutnog rizika na makrorazini.

Na početku svakog razdoblja na temelju planiranih ili očekivanih vraćenih sredstava/isplata procjenjuju se novčani priljevi i odljevi u američkim dolarima tijekom sljedećeg razdoblja. Zatim se obnavljaju valutni ugovori o razmjeni koji dospijevaju, a njihov se iznos usklađuje da bi se pokrile barem predviđene potrebe za likvidnošću u američkim dolarima tijekom sljedećeg razdoblja.

Jedanput mjesečno pozicija u američkim dolarima iznad relevantnog limita štiti se od valutnog rizika promptnim ili terminskim operacijama.

Neočekivani manjkovi likvidnosti u američkim dolarima u razdoblju obnavljanja ugovora pokrivaju se *ad hoc* valutnim ugovorima o razmjeni, dok se viškovi likvidnosti ulažu u imovinu riznice ili preračunavaju u eure ako su posljedica povećanja valutne pozicije.

3.4.2.2.2. *Zaštita od rizika operacija u valutama koje nisu euro ili američki dolar*

Operacije Investicijskog instrumenta u valutama koje nisu euro ili američki dolar štite se od rizika međuvalutnim ugovorima o razmjeni jednakog financijskog profila kao odnosni zajam ako postoji aktivno tržište ugovora o razmjeni.

Investicijski instrument provodi operacije u valutama za koje nema lako dostupnih instrumenata za zaštitu od rizika ili su dostupni po visokoj cijeni. To su operacije u lokalnim valutama koje se namiruju u eurima ili američkim dolarima. Okvir Investicijskog instrumenta za financijski rizik, koji je Odbor Investicijskog instrumenta odobrio 22. siječnja 2015., omogućuje zaštitu od izloženosti valutnom riziku u lokalnim valutama koje su prema sintetskim pokazateljima u znatnoj pozitivnoj korelaciji s američkim dolarom preko izvedenica u američkim dolarima. Lokalne valute koje su od rizika zaštićene sintetski izvedenicama u američkim dolarima navedene su u odjeljku 3.4.2.2.3. pod stavkom „Lokalne valute (sintetska zaštita od rizika)", dok su lokalne valute bez sintetske zaštite od rizika u američkim dolarima navedene u istoj tablici pod stavkom „Lokalne valute (bez sintetske zaštite od rizika)".

Osim toga, za zajmove koji nisu eurima ili američkim dolarima ili su u valutama za koje zaštita od rizika na temelju međuvalutnih ugovora o razmjeni nije moguća, Investicijski instrument naplaćuje dodatnu komponentu kamate koja se naziva „valutna premija" kako bi se smanjio rizik od moguće deprecijacije lokalne valute.

3.4.2.2.3. *Valutna pozicija (u tisućama EUR)*

U tablicama u ovoj bilješki prikazana je valutna pozicija Instrumenta.

Valutna pozicija iskazana je u tablicama u nastavku u skladu s politikama zaštite od rizika Investicijskog instrumenta (kako su opisane u okviru za financijske rizike Investicijskog instrumenta). U skladu s politikama zaštite od rizika valutna pozicija temelji se na računovodstvenim iznosima i definirana je kao ravnoteža između odabrane imovine i obveza. Imovina i obveze definirane u valutnoj poziciji odabrane su u skladu s politikama zaštite od rizika kako bi se osiguralo da će se ostvareni dobici po primitku preračunati u izvještajnu valutu (EUR).

Promjena fer vrijednosti dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom uključuje se u valutnu poziciju u skladu s politikama zaštite od rizika, kao i umanjenja vrijednosti zajmova i predujmova. Izvedenice uključene u valutnu poziciju u skladu s politikama zaštite od rizika uzimaju se u obzir po njihovoj nominalnoj, a ne po fer vrijednosti, radi njihova usklađenja sa zadržanom vrijednošću imovine, koja se uzima u obzir i po nominalnoj vrijednosti usklađenoj za umanjenje vrijednosti zajmova.

U tablicama u nastavku preostali dio imovine i obveza, koji uključuje uglavnom obračunate kamate na zajmove, izvedenice i subvencije, iskazan je pod stavkom „Valutna pozicija koja nije obuhvaćena politikama zaštite od rizika".

Na dan 31. prosinca 2023.	Imovina i obveze			Preuzete i nepredviđene obveze
Valute	Valutna pozicija u skladu s politikama rizika	Valutna pozicija koja nije obuhvaćena politikama rizika	Bilančna valutna pozicija	
USD	– 194 166	– 16 111	– 210 277	306 161
Lokalne valute (sintetska zaštita) (*)				
KES	87 829	– 4 832	82 997	–
TZS	1 071	19	1 090	–

Na dan 31. prosinca 2023.	Imovina i obveze			Preuzete i nepredviđene obveze
Valute	Valutna pozicija u skladu s politikama rizika	Valutna pozicija koja nije obuhvaćena politikama rizika	Bilančna valutna pozicija	
DOP	16 663	122	16 785	–
UGX	20 283	221	20 504	–
RWF	55 837	367	56 204	–
Lokalne valute (bez sintetske zaštite) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	67 992	– 1 136	66 856	–
Ukupno valute koje nisu EUR	**55 509**	**– 21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	–	**3 489 673**	**3 489 673**	**1 344 972**
Ukupno EUR i valute koje nisu EUR	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

(*) Vidjeti odjeljak 3.4.2.2.2. za objašnjenja o sintetskoj zaštiti.

Na dan 31. prosinca 2022.	Imovina i obveze			Preuzete i nepredviđene obveze
Valute	Valutna pozicija u skladu s politikama rizika	Valutna pozicija koja nije obuhvaćena politikama rizika	Bilančna valutna pozicija	
USD	- 318 423	- 11 114	- 329 537	844 247
Lokalne valute (sintetska zaštita) (*)				
KES	129 513	36 883	166 396	–
TZS	7 355	123	7 478	–
DOP	24 533	301	24 834	–
UGX	32 632	489	33 121	–
RWF	75 037	698	75 735	–
Lokalne valute (bez sintetske zaštite) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	– 479	86 450	–
Ukupno valute koje nisu EUR	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	–	4 009 151	4 009 151	1 726 301
Ukupno EUR i valute koje nisu EUR	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

(*) Vidjeti odjeljak 3.4.2.2.2. za objašnjenja o sintetskoj zaštiti.

3.4.2.3. *Analiza osjetljivosti na promjenu deviznih tečajeva*

Na dan 31. prosinca 2023. deprecijacija eura za 10 % u odnosu na druge valute uzrokovala bi povećanje sredstava i dobiti subjekata koji doprinose za 2,9 milijuna EUR (31. prosinca 2022.: 7,2 milijuna EUR). Aprecijacija eura za 10 % u odnosu na druge valute uzrokovala bi smanjenje sredstava i dobiti subjekata koji doprinose u iznosu od – 2,4 milijuna EUR (31. prosinca 2022.: – 5,9 milijuna EUR).

3.4.2.4. *Stope konverzije*

Za izradu bilance na dan 31. prosinca 2023. i na dan 31. prosinca 2022. primijenjene su sljedeće stope konverzije:

	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2022.
Valute izvan EU-a		
bocvanska pula (BWP)	14,78	13,59
dominikanski peso (DOP)	64,08	59,84
fidžijski dolar (FJD)	2,39	2,32
haićanski gourde (HTG)	143,68	154,37
jamajčanski dolar (JMD)	168,22	161,59
kenijski šiling (KES)	173,20	131,68
mauritanska ouguiya (MRU)	43,35	39,04
mauricijska rupija (MUR)	48,56	46,83
mozambijski metikal (MZN)	69,98	67,54
nigerijska naira (NGN)	975,04	478,02
ruandski franak (RWF)	1 385,07	1 132,20
tanzanijski šiling (TZS)	2 772,53	2 487,37
ugandski šiling (UGX)	4 178,00	3 965,00
američki dolar (USD)	1,11	1,07
CFA franak (XAF/XOF)	655,96	655,96
južnoafrički rand (ZAR)	20,35	18,10
zambijska kvača (ZMW)	28,45	19,28

3.4.3. Rizik cijene vlasničkih instrumenata

Rizik cijene vlasničkih instrumenata rizik je smanjenja fer vrijednosti vlasničkih ulaganja zbog promjena razina cijena vlasničkih instrumenata i/ili vrijednosti pojedinačnih vlasničkih ulaganja.

Investicijski instrument izložen je riziku cijene vlasničkih instrumenata zbog svojih izravnih vlasničkih ulaganja i ulaganja u fondove poduzetničkog kapitala.

Vrijednost nekotiranih vlasničkih pozicija nije lako dostupna za potrebe kontinuiranog praćenja i kontrole. Za takve pozicije najbolji dostupni pokazatelji uključuju cijene izračunate bilo kojom odgovarajućom tehnikom vrednovanja.

Učinak na sredstva subjekata koji doprinose Instrumentu (kao posljedica promjene fer vrijednosti portfelja vlasničkih instrumenata) zbog promjene vrijednosti pojedinačnih izravnih vlasničkih ulaganja i ulaganja poduzetničkog kapitala od +/–10 %, pri čemu su sve ostale varijable nepromijenjene iznosi 82,1 milijuna EUR i – 82,1 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023. (79,7 milijuna EUR i – 79,7 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2022.).

4. **Fer vrijednosti financijskih instrumenata**

4.1. ***Računovodstvene klasifikacije i fer vrijednosti***

U sljedećoj tablici prikazane su knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza, uključujući njihove razine u hijerarhiji fer vrijednosti. One ne obuhvaćaju informacije o fer vrijednosti za financijsku imovinu i financijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku jer je knjigovodstvena vrijednost razumna aproksimacija fer vrijednosti.

(u tisućama EUR)

Na dan 31. prosinca 2023.	Knjigovodstvena vrijednost						Fer vrijednost			
	Izvedeni financijski instrumenti	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	Novac, zajmovi i predujmovi	Financijska imovina riznice	Ostala financijska imovina/ obveze	Ukupno	1. razina:	2. razina:	3. razina:	Ukupno
Financijska imovina koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka										
Izvedeni financijski instrumenti	55 765	–	–	–	–	**55 765**	–	55 765	–	**55 765**
Fond poduzetničkog kapitala	–	693 042	–	–	–	**693 042**	–	–	693 042	**693 042**
Izravna vlasnička ulaganja	–	127 671	–	–	–	**127 671**	–	–	127 671	**127 671**
Zajmovi i predujmovi	–	–	124 323	–	–	**124 323**	–	–	124 323	**124 323**
Ukupna financijska imovina koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	**55 765**	**820 713**	**124 323**	–	–	**1 000 801**	–	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku										
Novac i novčani ekvivalenti	–	–	1 376 824	–	–	**1 376 824**				
Zajmovi i predujmovi	–	–	1 558 989	–	–	**1 558 989**				
Iznosi potraživanja od subjekata koji doprinose	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Financijska imovina riznice	–	–	–	–	–	–				
Ostala imovina	–	–	–	–	616	**616**				
Ukupna financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku	–	–	**3 021 134**	–	**616**	**3 021 750**				
Ukupna financijska imovina	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	–	**616**	**4 022 551**				
Financijske obveze po amortiziranom trošku										
Rezervacije za obveze po zajmovima	–	–	–	–	– 19 038	**– 19 038**				
Obveze prema trećim osobama	–	–	–	–	– 427 828	**– 427 828**				
Ostale obveze	–	–	–	–	– 3 338	**– 3 338**				
Ukupne financijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				
Ukupne financijske obveze	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

(u tisućama EUR)

Na dan 31. prosinca 2022.	Knjigovodstvena vrijednost						Fer vrijednost			
	Izvedeni financijski instrumenti	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	Novac, zajmovi i predujmovi	Financijska imovina riznice	Ostala financijska imovina/ obveze	Ukupno	1. razina:	2. razina:	3. razina:	Ukupno
Financijska imovina koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka										
Izvedeni financijski instrumenti	75 852	–	–	–	–	**75 852**	–	75 852	–	**75 852**
Fond poduzetničkog kapitala	–	684 564	–	–	–	**684 564**	–	–	684 564	**684 564**
Izravna vlasnička ulaganja	–	112 777	–	–	–	**112 777**	–	–	112 777	**112 777**
Zajmovi i predujmovi	–	–	95 604	–	–	**95 604**	–	–	95 604	**95 604**
Ukupna financijska imovina koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	**75 852**	**797 341**	**95 604**	–	–	**968 797**	–	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Financijska imovina po amortiziranom trošku										
Novac i novčani ekvivalenti	–	–	1 451 970	–	–	**1 451 970**				
Zajmovi i predujmovi	–	–	1 754 182	–	–	**1 754 182**				
Iznosi potraživanja od subjekata koji doprinose	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Financijska imovina riznice	–	–	–	73 003	–	**73 003**				
Ostala imovina	–	–	–	–	950	**950**				
Ukupna financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku	–	–	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Ukupna financijska imovina	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				
Financijske obveze po amortiziranom trošku										
Rezervacije za obveze po zajmovima	–	–	–	–	– 16 583	**– 16 583**				
Obveze prema trećim osobama	–	–	–	–	– 190 927	**– 190 927**				
Ostale obveze	–	–	–	–	– 2 419	**– 2 419**				
Ukupne financijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				
Ukupne financijske obveze	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				

4.2. ***Mjerenje fer vrijednosti***

4.2.1. Tehnike vrednovanja i bitni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu

U tablici u nastavku navedeni su podaci o tehnikama vrednovanja i bitnim ulaznim podacima koji nisu dostupni na tržištu, a upotrebljavaju se za mjerenje financijskih instrumenata, kategorizirani kao 2. razina i 3. razina u hijerarhiji fer vrijednosti:

	Tehnike vrednovanja	Bitni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu	Utjecaj ulaznih podataka koji nisu dostupni na tržištu na mjerenje fer vrijednosti
Financijski instrumenti iskazani po fer vrijednosti			
Izvedeni financijski instrumenti	Diskontirani novčani tokovi: budući novčani tokovi procjenjuju se na temelju terminskih deviznih tečajeva/kamatnih stopa (iz dostupnih terminskih deviznih tečajeva i krivulja prinosa na kraju izvještajnog razdoblja) i ugovornih terminskih/kamatnih stopa diskontiranih po stopama koje odražavaju kreditni rizik različitih drugih ugovornih strana.	Krivulje koje se upotrebljavaju za procjenu i diskontiranje novčanih tokova kalibriraju se prema tržišnim podacima, a ugovori o razmjeni u portfelju imaju rokove dospijeća koji ne premašuju najdulje dospijeće dostupno u ulaznim podacima. Stoga nema ulaznih podataka koji nisu dostupni na tržištu.	Ne primjenjuje se.
Fond poduzetničkog kapitala	Metoda prilagođene neto vrijednosti imovine: Fer vrijednost se određuje primjenom postotka vlasništva Instrumenta u osnovnom subjektu na neto vrijednost imovine iz posljednjeg izvještaja usklađene za novčane tokove ili, ako je taj podatak dostupan, primjenom precizne vrijednosti dionice na isti datum, koju je dostavio relevantni upravitelj fonda. Kako bi se premostio interval između posljednje dostupne neto vrijednosti imovine i izvještavanja na kraju godine, provodi se postupak provjere naknadnih događaja te se prema potrebi usklađuje iskazana neto vrijednost imovine.	Usklađenje za vrijeme koje je proteklo od posljednjeg izvještajnog datuma fonda poduzetničkog kapitala do datuma mjerenja, uzimajući u obzir: rashode poslovanja i naknade za upravljanje, naknadne promjene fer vrijednosti odnosne imovine fonda poduzetničkog kapitala, dodatne nastale obveze, promjene na tržištu ili druge promjene ekonomskih uvjeta.	Što je dulje razdoblje između datuma mjerenja fer vrijednosti i posljednjeg izvještajnog datuma fonda poduzetničkog kapitala, veće je i usklađenje za proteklo vrijeme.
Izravna vlasnička ulaganja	Usklađena vrijednost neto imovine.	Usklađenje za vrijeme proteklo od posljednjeg izvještajnog datuma subjekta u koji se ulaže do datuma mjerenja, uzimajući u obzir: rashode poslovanja, naknadne promjene fer vrijednosti odnosne imovine subjekta u koji se ulaže, dodatne nastale obveze, promjene na tržištu ili druge promjene ekonomskih uvjeta, povećanje kapitala, prodaju/promjenu kontrole.	Što je viši diskont za utrživost, to je fer vrijednost manja.

	Tehnike vrednovanja	Bitni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu	Utjecaj ulaznih podataka koji nisu dostupni na tržištu na mjerenje fer vrijednosti
		Diskont za manjak utrživosti (likvidnosti), koji se određuje na temelju cijena prethodnih transakcija sa sličnim vlasničkim udjelima u istoj zemlji/regiji, kreće se u rasponu od 5 do 30 %.	
Zajmovi po fer vrijednosti (financijska omotnica za društveno odgovorno financiranje)	Za zajmoprimce s trajnim poslovanjem: diskontirani novčani tokovi uz primjenu ugovornih/očekivanih budućih novčanih tokova diskontiranih po odgovarajućoj diskontnoj stopi prilagođenoj s obzirom na rizik, u kojoj se odražava rizik svojstven zajmu (uključujući kreditni rizik zajmoprimca). Diskontna stopa uspoređuje se s bilo kojom relevantnom tržišnom referentnom stopom ili se ocjenjuje u odnosu na nju. Za zajmoprimce bez trajnog poslovanja: pristup neto imovine (pristup likvidacijske vrijednosti).	Komponente diskontne stope trebaju odražavati kreditni rizik zajmoprimca u odnosu na nerizične tržišne stope.	Što je diskontna stopa viša, to je fer vrijednost manja.

	Tehnike vrednovanja	Bitni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu	Utjecaj ulaznih podataka koji nisu dostupni na tržištu na mjerenje fer vrijednosti
Financijski instrumenti koji nisu iskazani po fer vrijednosti			
Zajmovi i predujmovi	Diskontirani novčani tokovi: u modelu vrednovanja koriste se ugovorni novčani tokovi uvjetovani urednim ispunjavanjem dužnikovih obveza i ne uzimaju se u obzir vrijednosti kolaterala niti mogućnost prijevremene otplate. Kako bi se dobila neto sadašnja vrijednost zajmova, u primijenjenom modelu diskontiraju se ugovorni novčani tokovi za svaki zajam primjenom prilagođene krivulje tržišnog diskonta. Zatim se neto sadašnja vrijednost pojedinačnog zajma usklađuje za relevantni očekivani gubitak. Zbrajanjem rezultata dobije se fer vrijednost zajmova i predujmova.	Ne primjenjuje se.	Ne primjenjuje se.

	Tehnike vrednovanja	Bitni ulazni podaci koji nisu dostupni na tržištu	Utjecaj ulaznih podataka koji nisu dostupni na tržištu na mjerenje fer vrijednosti
Financijska imovina riznice	Diskontirani novčani tokovi.	Ne primjenjuje se.	Ne primjenjuje se.

Primjenom standarda MSFI 13 vrijednosna usklađenja uključuju se u fer vrijednost izvedenica na dan 31. prosinca 2023. i 31. prosinca 2022., i to:

— prilagodbe kreditnom vrednovanju (CVA), koje odražavaju kreditni rizik druge ugovorne strane po transakcijama izvedenicama, u iznosu od −6100 EUR na dan 31. prosinca 2023. i −6100 EUR na dan 31. prosinca 2022.,

— dugovna strana vrijednosnog usklađenja (DVA), koja odražava vlastiti kreditni rizik po transakcijama izvedenicama, u iznosu od +7200 EUR na dan 31. prosinca 2023. i +7200 EUR na dan 31. prosinca 2022.

4.2.2. Prijenosi između 1. i 2. razine

Politika je Instrumenta da se prijenosi između razina priznaju od datuma nastanka događaja ili promjene okolnosti koje su prouzročile prijenos.

Instrument u 2023. i 2022. nije vršio prijenose s 1. na 2. razinu ni s 2. na 1. razinu hijerarhije fer vrijednosti.

4.2.3. Fer vrijednosti 3. razine

Usklađenje fer vrijednosti 3. razine

U tablicama u nastavku prikazane su promjene instrumenata 3. razine ([26]) za godinu koja je završila 31. prosinca 2023. i godinu koja je završila 31. prosinca 2022.:

(u tisućama EUR)

	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom
Stanje na dan 1. siječnja 2023.	**797 341**
Dobici ili gubici uključeni u račun dobiti i gubitka:	
Prestanak priznavanja usklađenja fer vrijednosti zbog prodaje	–
Neto promjena fer vrijednosti dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom	– 15 142
Ukupno	**– 15 142**
Isplate	101 100
Otplate	– 32 560
Tečajne razlike	– 30 026
Stanje na dan 31. prosinca 2023.	**820 713**

(u tisućama EUR)

	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom
Stanje na dan 1. siječnja 2022.	**697 631**
Dobici ili gubici uključeni u račun dobiti i gubitka:	
Prestanak priznavanja usklađenja fer vrijednosti zbog prodaje	99

([26]) Zajmovi mjereni po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka iskazani su u bilješci 7.

(u tisućama EUR)

	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom
Neto promjena fer vrijednosti dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom	9 172
Ukupno	**9 271**
Isplate	139 935
Otplate	– 74 959
Tečajne razlike	25 463
Stanje na dan 31. prosinca 2022.	**797 341**

Instrument u 2023. i 2022. nije vršio prijenose s 3. razine ili na 3. razinu hijerarhije fer vrijednosti.

Analiza osjetljivosti

Učinak na sredstva subjekata koji doprinose Instrumentu i na račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti zbog promjene vrijednosti izravnih vlasničkih ulaganja i ulaganja poduzetničkog kapitala od +/–10 %, pri čemu su sve ostale varijable nepromijenjene, iznosi 82,1 milijuna EUR i – 82,1 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2023. (79,7 milijuna EUR i – 79,7 milijuna EUR na dan 31. prosinca 2022.).

5. **Novac i novčani ekvivalenti**

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju:

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Novac u blagajni	146 494	328 079
Oročeni depoziti	625 403	963 004
Komercijalni zapisi	599 507	159 506
Novac i novčani ekvivalenti u izvještaju o novčanim tokovima	**1 371 404**	**1 450 589**
Obračunate kamate	5 420	1 381
Novac i novčani ekvivalenti u izvještaju o financijskom položaju	**1 376 824**	**1 451 970**

6. **Izvedeni financijski instrumenti**

Glavne komponente izvedenih financijskih instrumenata koji su klasificirani kao namijenjeni trgovanju su sljedeće:

(u tisućama EUR)

Na dan 31. prosinca 2023.	Fer vrijednost		Zamišljeni iznos
	Imovina	Obveze	
Međuvalutni ugovori o razmjeni	9 983	–	43 250
Valutni ugovori o razmjeni	45 782	–	1 640 000
Ukupno: izvedeni financijski instrumenti	**55 765**	–	**1 683 250**

(u tisućama EUR)

Na dan 31. prosinca 2022.	Fer vrijednost		Zamišljeni iznos
	Imovina	Obveze	
Međuvalutni kamatni ugovori o razmjeni	4 778	–	47 033
Valutni ugovori o razmjeni	71 074	–	1 790 000
Ukupno: izvedeni financijski instrumenti	**75 852**	–	**1 837 033**

7. **Zajmovi i predujmovi**

7.1. ***Zajmovi i predujmovi***

U tablici u nastavku prikazano je poravnanje početnog i završnog stanja zajmova i predujmova:

(u tisućama EUR)

	Globalni zajmovi (*)	Nadređeni zajmovi	Podređeni zajmovi	Ukupno
Nominalna vrijednost zajmova po amortiziranom trošku na dan 1. siječnja 2023.	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Isplate	154 587	11 986	–	**166 573**
Otpis	–	–	–	–
Otplate	– 219 739	– 67 902	–	**– 287 641**
Kapitalizirane kamate	–	–	–	–
Tečajne razlike	– 73 614	– 12 024	–	**– 85 638**
Nominalna vrijednost zajmova po amortiziranom trošku na dan 31. prosinca 2023.	**1 098 121**	**495 337**	–	**1 593 458**
Umanjenje vrijednosti – rezervacija za gubitke na dan 1. siječnja 2023.	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Neto promjene očekivanih kreditnih gubitaka u razdoblju od 12 mjeseci	– 287	– 92	–	**– 379**
Neto promjene očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	– 1 060	4 887	–	**3 827**
Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	–	–	–	–
Poništenje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	5 205	402	–	**5 607**
Tečajne razlike	1 348	402	–	**1 750**
Umanjenje vrijednosti – rezervacija za gubitke na dan 31. prosinca 2023.	**– 32 398**	**– 17 199**	–	**– 49 597**
Zajmovi i predujmovi po amortiziranom trošku na dan 31. prosinca 2023.	**1 065 723**	**478 138**	–	**1 543 861**
Nominalna vrijednost zajmova po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na dan 1. siječnja 2023.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Isplate	–	37 092	3 572	**40 664**
Otplate	–	– 514	–	**– 514**
Tečajne razlike	–	– 2 925	48	**– 2 877**
Nominalna vrijednost zajmova po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na dan 31. prosinca 2023.	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Usklađenje fer vrijednosti na dan 1. siječnja 2023.	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**

(u tisućama EUR)

	Globalni zajmovi (*)	Nadređeni zajmovi	Podređeni zajmovi	Ukupno
Neto promjena fer vrijednosti	–	– 8 941	9	**– 8 932**
Tečajne razlike	–	378	–	**378**
Usklađenje fer vrijednosti na dan 31. prosinca 2023.	**– 1 080**	**– 34 983**	**– 17 723**	**– 53 786**
Zajmovi i predujmovi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na dan 31. prosinca 2023.	–	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Amortizirani trošak	– 3 518	– 4 040	–	**– 7 558**
Kamate	11 560	10 876	250	**22 686**
Zajmovi i predujmovi na dan 31. prosinca 2023.	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

(*) Uključujući ugovore o zastupanju.

(u tisućama EUR)

	Globalni zajmovi (*)	Nadređeni zajmovi	Podređeni zajmovi	Ukupno
Nominalna vrijednost zajmova po amortiziranom trošku na dan 1. siječnja 2022.	**1 260 960**	**549 115**	–	**1 810 075**
Isplate	186 211	68 638	–	**254 849**
Otplate	– 246 403	– 74 267	–	**– 320 670**
Tečajne razlike	36 119	19 791	–	**55 910**
Nominalna vrijednost zajmova po amortiziranom trošku na dan 31. prosinca 2022.	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Umanjenje vrijednosti – rezervacija za gubitke na dan 1. siječnja 2022.	**– 43 723**	**– 22 191**	–	**– 65 914**
Neto promjene očekivanih kreditnih gubitaka u razdoblju od 12 mjeseci	– 7 009	– 750	–	– 7 759
Neto promjene očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	4 305	1 176	–	5 481
Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	–	– 393	–	– 393
Poništenje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	11 082	151	–	11 233
Tečajne razlike	– 2 259	– 791	–	– 3 050
Umanjenje vrijednosti – rezervacija za gubitke na dan 31. prosinca 2022.	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Zajmovi i predujmovi po amortiziranom trošku na dan 31. prosinca 2022.	**1 199 283**	**540 479**	–	**1 739 762**
Nominalna vrijednost zajmova po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na dan 1. siječnja 2022.	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**272 016**
Isplate	–	5 644	–	**5 644**
Otplate	–	– 4 544	– 133 167	**– 137 711**
Tečajne razlike	–	887	–	**887**

(u tisućama EUR)

	Globalni zajmovi (*)	Nadređeni zajmovi	Podređeni zajmovi	Ukupno
Nominalna vrijednost zajmova po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na dan 31. prosinca 2022.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Usklađenje fer vrijednosti na dan 1. siječnja 2022.	**– 1 080**	**– 24 613**	**– 16 332**	**– 42 025**
Neto promjena fer vrijednosti	–	– 1 680	– 1 400	**– 3 080**
Tečajne razlike	–	– 127	–	**– 127**
Usklađenje fer vrijednosti na dan 31. prosinca 2022.	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**
Zajmovi i predujmovi po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na dan 31. prosinca 2022.	–	**46 503**	**49 101**	**95 604**
Amortizirani trošak	– 3 450	– 3 718	–	**– 7 168**
Kamate	11 809	9 741	38	**21 588**
Zajmovi i predujmovi na dan 31. prosinca 2022.	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**1 849 786**

(*) Uključujući ugovore o zastupanju.

7.2. ***Umanjenje vrijednosti zajmova i predujmova – rezervacije za gubitk***

(u tisućama EUR)

	2023. Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta:			
	Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Ukupno
Zajmovi i predujmovi po amortiziranom trošku				
Stanje na dan 1. siječnja 2023.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci”	869	– 4 217	–	**– 3 348**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke”	– 927	3 593	–	**2 666**
Neto mjerenje rezervacije za gubitke	– 993	– 4 333	– 2 873	**– 8 199**
Nova financijska imovina, stvorena ili kupljena	1 470	1 188	–	**2 658**
Financijska imovina koja se prestala priznavati	– 41	– 57	– 2 734	**– 2 832**
Tečajne razlike (*)	– 784	– 317	– 649	**– 1 750**
Stanje na dan 31. prosinca 2023.	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

(u tisućama EUR)

	2022. Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta:			
	Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Ukupno
Zajmovi i predujmovi po amortiziranom trošku				
Stanje na dan 1. siječnja 2022.	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**65 914**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci"	2 293	– 7 061	–	**– 4 768**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke"	– 489	3 160	–	**2 671**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke"	–	– 617	393	**– 224**
Neto mjerenje rezervacije za gubitke	4 101	– 2 472	– 6 045	**– 4 416**
Nova financijska imovina, stvorena ili kupljena	1 878	1 670	–	**3 548**
Financijska imovina koja se prestala priznavati	– 24	– 160	– 5 189	**– 5 373**
Tečajne razlike (*)	46	1 029	1 975	**3 050**
Stanje na dan 31. prosinca 2022.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**

(*) Kretanja stranih valuta isključena su iz iznosa iskazanih u računu dobiti i gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te izvještaju o promjenama sredstava subjekata koji doprinose.

8. **Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom**

U tablici u nastavku prikazano je poravnanje početnog i završnog stanja vlasničkih ulaganja.

(u tisućama EUR)

	Fondovi poduzetničkog kapitala	Izravna vlasnička ulaganja	Ukupno
Troškovi na dan 1. siječnja 2023.	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Isplate	101 100	–	**101 100**
Otplata/prodaja	– 32 560	–	**– 32 560**
Tečajne razlike	– 15 727	– 8 256	**– 23 983**
Troškovi na dan 31. prosinca 2023.	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Neostvareni dobici i gubici na dan 1. siječnja 2023.	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Neto promjena neostvarenih dobitaka i gubitaka	– 43 652	28 510	**– 15 142**
Prestanak priznavanja usklađenja fer vrijednosti zbog razmjene vlasničkih instrumenata	–	–	–
Tečajne razlike	– 683	– 5 360	**– 6 043**
Neostvareni dobici i gubici na dan 31. prosinca 2023.	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom na dan 31. prosinca 2023.	**693 042**	**127 671**	**820 713**

(u tisućama EUR)

	Fondovi poduzetničkog kapitala	Izravna vlasnička ulaganja	Ukupno
Troškovi na dan 1. siječnja 2022.	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Isplate	139 935	–	**139 935**
Otplata/prodaja	– 74 959	–	**– 74 959**
Razmjena vlasničkih instrumenata	–	3 598	**3 598**
Tečajne razlike	22 397	635	**23 032**
Troškovi na dan 31. prosinca 2022.	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Neostvareni dobici i gubici na dan 1. siječnja 2022.	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Neto promjena neostvarenih dobitaka i gubitaka	4 149	5 023	**9 172**
Prestanak priznavanja usklađenja fer vrijednosti zbog prodaje	–	– 3 499	**– 3 499**
Tečajne razlike	2 472	– 41	**2 431**
Neostvareni dobici i gubici na dan 31. prosinca 2022.	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom na dan 31. prosinca 2022.	**684 564**	**112 777**	**797 341**

9. **Iznosi potraživanja od subjekata koji doprinose**

Iznosi od 85,3 milijuna EUR (2022.: 85,3 milijuna EUR) od subjekata koji doprinose u potpunosti se sastoje od upisanih doprinosa država članica koji nisu uplaćeni.

10. **Financijska imovina riznice**

Portfelj riznice sadržava kotirane obveznice s preostalim rokom do dospijeća kraćim od tri mjeseca na izvještajni datum. U sljedećoj tablici prikazane su promjene portfelja riznice.

(u tisućama EUR)

Stanje na dan 1. siječnja 2023.	**73 003**
Stjecanja	348 523
Dospijeća	– 421 278
Promjena amortizacije premije/diskonta	- 248
Promjena obračunatih kamata	–
Stanje na dan 31. prosinca 2023.	–

(u tisućama EUR)

Stanje na dan 1. siječnja 2022.	–
Stjecanja	920 290
Dospijeća	– 847 608
Promjena amortizacije premije/diskonta	247
Promjena obračunatih kamata	74
Stanje na dan 31. prosinca 2022.	**73 003**

11. **Ostala imovina**

Glavne komponente ostale imovine su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Iznos potraživanja od EIB-a	616	940
Financijska jamstva	–	10
Ukupno ostala imovina	**616**	**950**

12. **Odgođeni prihodi**

Glavne komponente odgođenih prihoda su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Odgođene subvencije za kamate	47 313	51 498
Odgođene provizije za zajmove i predujmove	1 202	919
Ukupno odgođeni prihodi	**48 515**	**52 417**

13. **Rezervacije za obveze po zajmovima**

U tablicama u nastavku prikazano je poravnanje početnog i završnog stanja rezervacije za gubitke za neisplaćene zajmove (obveze po zajmovima).

(u tisućama EUR)

	2023.			
	Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Ukupno
Obveze po zajmovima				
Stanje na dan 1. siječnja	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke”	– 163	1 955	–	**1 792**
Neto mjerenje rezervacije za gubitke	466	8 206	–	**8 672**
Nova financijska imovina, stvorena ili kupljena	– 1 295	– 1 461	–	**– 2 756**
Financijska imovina koja se prestala priznavati	– 1 120	– 4 118	–	**– 5 238**
Tečajne razlike	2	– 17	–	**– 15**
Stanje na dan 31. prosinca	**2 715**	**16 323**	–	**19 038**

(u tisućama EUR)

	2022.			
	Očekivani kreditni gubici u razdoblju od 12 mjeseci	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke	Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti umanjeni za kreditne gubitke	Ukupno
Obveze po zajmovima				
Stanje na dan 1. siječnja	**1 693**	**14 909**	–	**16 602**
Prijenos u stavku „očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja instrumenta – instrumenti neumanjeni za kreditne gubitke"	– 302	4 687	–	**4 385**
Neto mjerenje rezervacije za gubitke	3 147	– 6 797	–	**– 3 650**
Nova financijska imovina, stvorena ili kupljena	428	354	–	**782**
Financijska imovina koja se prestala priznavati	– 142	– 1 395	–	**– 1 537**
Tečajne razlike	1	–	–	**1**
Stanje na dan 31. prosinca	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**

14. **Obveze prema trećim osobama**

Glavne komponente obveza prema trećim osobama su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Neto obveze prema EIB-u za opće administrativne rashode	29 655	33 628
Ostale obveze prema EIB-u	39 384	1 460
Obveze prema državama članicama za neisplaćene subvencije za kamate i tehničku pomoć	358 789	155 839
Ukupne obveze prema trećim osobama	**427 828**	**190 927**

15. **Ostale obveze**

Glavne komponente ostalih obveza su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Otplate zajmova primljene unaprijed	2 727	1 790
Odgođeni prihod od subvencija za kamate	611	629
Ukupno ostale obveze	**3 338**	**2 419**

16. **Upisani doprinosi država članica**

Države članice	Doprinos Instrumentu	Doprinos za subvencije za kamate i tehničku pomoć	Ukupni doprinosi	Upisani neuplaćeni doprinosi (*)
Austrija	94 677	20 161	114 838	2 398

Države članice	Doprinos Instrumentu	Doprinos za subvencije za kamate i tehničku pomoć	Ukupni doprinosi	Upisani neuplaćeni doprinosi (*)
Belgija	138 169	28 441	166 610	3 249
Bugarska	2 660	1 361	4 021	219
Hrvatska	1 126	969	2 095	225
Cipar	1 566	750	2 316	112
Češka	9 697	4 961	14 658	797
Danska	77 279	16 633	93 912	1 980
Estonija	992	521	1 513	86
Finska	55 115	12 364	67 479	1 509
Francuska	818 754	159 285	978 039	17 813
Njemačka	823 467	173 107	996 574	20 580
Grčka	50 271	12 130	62 401	1 507
Mađarska	9 230	4 295	13 525	615
Irska	27 921	7 387	35 308	940
Italija	470 233	104 875	575 108	12 530
Latvija	1 364	709	2 073	116
Litva	2 248	1 138	3 386	181
Luksemburg	10 395	2 194	12 589	255
Malta	526	253	779	38
Nizozemska	187 913	40 256	228 169	4 777
Poljska	24 591	12 537	37 128	2 007
Portugal	39 250	9 557	48 807	1 197
Rumunjska	7 734	4 200	11 934	718
Slovačka	4 231	2 248	6 479	376
Slovenija	3 137	1 507	4 644	225
Španjolska	250 314	63 448	313 762	7 932
Švedska	102 760	23 561	126 321	2 939
Ujedinjena Kraljevina	506 075	120 148	626 223	–
Ukupno na dan 31. prosinca 2023.	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**
Ukupno na dan 31. prosinca 2022.	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**

(*) * Vijeće je 15. studenog 2023. utvrdilo iznos financijskih doprinosa koji svaka država članica treba uplatiti do 21. siječnja 2024. Na dan 31. prosinca 2023. još nisu bila uplaćena 85,3 milijuna EUR.

17. **Isplaćeni doprinosi država članica**

(u tisućama EUR)

	Europska komisija			Ujedinjena Kraljevina	Ukupno
	AKP	PZP	Ukupno		
Isplaćeni doprinosi država članica na dan 1. siječnja 2023.	–	–	–	–	–
Vraćena sredstva u odnosu na 2021.	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Vraćena sredstva u odnosu na 2022.	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Isplaćeni doprinosi država članica na dan 31. prosinca 2023.	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

U skladu sa sporazumom o prijenosu, od 2023. do 31. prosinca 2027. Instrument svake godine prenosi Europskoj komisiji iznos raspoloživih vraćenih sredstava iz Investicijskog instrumenta AKP-a i raspoloživih vraćenih sredstava iz Investicijskog instrumenta PZP-ova. Okvirni je iznos raspoloživih vraćenih sredstava iz Investicijskog instrumenta AKP-a 1 000 milijuna EUR, a vraćenih sredstava iz Investicijskog instrumenta PZP-ova 35 milijuna EUR. Osim toga, Instrument Ujedinjenoj Kraljevini prenosi iznose koji odgovaraju njezinu udjelu u tim raspoloživim vraćenim sredstvima. U prethodnoj tablici prikazana su već isplaćena vraćena sredstva.

18. **Preuzete i nepredviđene obveze**

(u tisućama EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Obveze		
Neisplaćeni zajmovi	883 092	1 671 851
Neisplaćena preuzeta obveza za dionice i druge vrijednosne papire s varijabilnim prinosom	297 534	411 172
Izdana jamstva	985	–
Subvencije za kamate i tehnička pomoć	422 758	441 630
Nepredviđene obveze		
Potpisana neizdana jamstva	46 764	49 378
Ukupne preuzete i nepredviđene obveze	**1 651 133**	**2 574 031**

19. **Kamate i slični prihodi i rashodi**

Glavne komponente kamata i sličnih prihoda su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Novac i novčani ekvivalenti	36 668	1 999
Zajmovi i predujmovi	95 137	82 162

(u tisućama EUR)

	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Subvencije za kamate	10 029	9 625
Financijska imovina riznice	3 584	–
Izvedeni financijski instrumenti	2 918	–
Ukupno kamate i slični prihodi	**148 336**	**93 786**

Glavne komponente kamata i sličnih prihoda su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	Od 1.1. 2023. do 31.12.2023.	Od 1.1. 2022. do 31.12.2022.
Izvedeni financijski instrumenti	–	– 5 080
Financijska imovina riznice	–	– 399
Ukupno kamate i slični rashodi	–	**– 5 479**

20. **Prihodi od naknada i provizija, rashodi za naknade i provizije**

Glavne komponente prihoda od naknada i provizija su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Naknade i provizije za zajmove i predujmove	1	42
Naknade i provizije za financijska jamstva	24	469
Ostali prihodi od naknada i provizija	**25**	**511**

Glavne komponente neto rashoda za naknade i provizije su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Provizije plaćene trećim osobama za dionice i druge vrijednosne papire s varijabilnim prinosom	– 62	– 761
Ukupno rashodi za naknade i provizije	**– 62**	**– 761**

21. **Neto rezultat dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom**

Glavne komponente neto rezultata dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Neto prihodi	130	35
Prihodi od dividendi	6 555	15 225
Neto promjena fer vrijednosti	– 15 142	9 172
Neto rezultat dionica i drugih vrijednosnih papira s varijabilnim prinosom	**– 8 457**	**24 432**

22. **Neto rezultat tečajnih razlika**

Glavne komponente neto rezultata tečajnih razlika su sljedeće:

(u tisućama EUR)

	Od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Od 1.1.2022. do 31.12.2022.
Revalorizacija valutnih pozicija		
Novac i novčani ekvivalenti	– 123	6 687
Izvedeni financijski instrumenti	86 071	– 194 033
Zajmovi i predujmovi	– 89 458	50 951
Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	– 30 026	25 464
Ostalo	3 479	– 934
Ukupna revalorizacija valutnih pozicija	**– 30 057**	**– 111 865**
Ostvareni rezultati valutnih ugovora o razmjeni (trošak zaštite od rizika)	**– 37 828**	**– 28 239**
Neto rezultat tečajnih razlika	**– 67 885**	**– 140 104**

23. **Opći administrativni rashodi**

Opći administrativni rashodi stvarni su EIB-ovi troškovi za upravljanje Instrumentom umanjeni za prihode od standardnih naknada za procjenu koje EIB obračunava izravno komitentima Instrumenta.

Na dan 31. prosinca 2023. ukupni opći administrativni rashodi iznosili su – 29,7 milijuna EUR (31. prosinca 2022.: – 33,6 milijuna EUR).

24. **Suradnja s nekonsolidiranim strukturiranim subjektima (u tisućama EUR)**

Definicija strukturiranog subjekta

Strukturirani subjekt je subjekt koji je ustrojen na način da glasačka ili slična prava nisu prevladavajući čimbenik u odlučivanju o tome tko u njemu ima kontrolu. U MSFI-ju 12 navedeno je da strukturirani subjekt često ima neka ili sva sljedeća obilježja:

— ograničene aktivnosti,

— uzak i strogo definiran cilj, kao što je provedba porezno efikasnog najma, istraživanja i razvoja, stvaranje izvora kapitala ili financiranja subjekta ili prilika za ulaganje prijenosom rizika i nagrada povezanih s imovinom strukturiranog subjekta na ulagače,

— manjak kapitala da bi se strukturiranom subjektu omogućilo da svoje poslove financira bez podređene financijske potpore,

— financiranje u obliku većeg broja ugovorno vezanih instrumenata za ulagače kojima se stvara koncentracija kreditnog rizika ili drugih rizika (tranše).

Nekonsolidirani strukturirani subjekti

Pojam „nekonsolidirani strukturirani subjekti" odnosi se na sve strukturirane subjekte nad kojima Instrument nema kontrolu i obuhvaća udjele u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima.

Definicija udjela u strukturiranim subjektima:

U MSFI-ju 12 „udjeli" su široko definirani kao sudjelovanje subjekta u drugom subjektu, bilo po ugovornoj ili izvanugovornoj osnovi, na temelju kojeg je izvještajni subjekt izložen varijabilnosti prinosa ovisno o uspješnosti poslovanja tog drugog subjekta. Primjeri su takvih udjela držanje udjela u vlasničkom kapitalu, kao i drugi oblici sudjelovanja, kao što su davanje financijskih sredstava, potpore likvidnosti, kreditnih poboljšanja, obveza i jamstava tom drugom subjektu. U MSFI-ju 12 navedeno je da izvještajni subjekt ne mora nužno imati udjel u drugom subjektu isključivo po osnovi uobičajenog odnosa kupac-dobavljač.

U tablici u nastavku opisane su vrste strukturiranih subjekata koje Instrument ne konsolidira, ali u kojima drži udjele.

Vrsta strukturiranog subjekta	Priroda i svrha	Udjeli Instrumenta
Financiranje projekta – kreditiranje subjekata posebne namjene	Transakcije financiranja projekata (operacije financiranja projekata) transakcije su u kojima se Instrument za servisiranje svojeg duga oslanja na zajmoprimca čiji je isključivi ili glavni izvor prihoda neka imovina ili ograničena količina imovine koja se financira takvim dugom ili drugom već postojećom imovinom koja je ugovorno povezana s projektom. Operacije financiranja projekata obično se financiraju preko subjekata posebne namjene.	Neto isplaćeni iznosi Kamatni prihodi
Operacije poduzetničkog kapitala	Instrument financira poduzetnički kapital i investicijska sredstva. Poduzetnički kapital i investicijska sredstva obuhvaćaju novčana sredstva ulagača koji žele ulagati u mala i srednja poduzeća s velikim potencijalom za rast i financiranje infrastrukturnih projekata; podrazumijeva se upravljanje tim sredstvima.	Ulaganja u udjele/dionice koje izdaje subjekt vlasničkog kapitala. Dividende primljene kao prihod od dividendi.

U tablici u nastavku prikazane su knjigovodstvene vrijednosti nekonsolidiranih strukturiranih subjekata u kojima je Instrument imao udjele na izvještajni datum te maksimalna izloženost Instrumenta gubitku u odnosu na te subjekte. Maksimalna izloženost gubitku uključuje knjigovodstvene vrijednosti i iznose za neisplaćene preuzete obveze.

		31.12.2023.		31.12.2022.	
Vrsta strukturiranog subjekta	Opis	Knjigovodstvena vrijednost	Maksimalna izloženost gubitku	Knjigovodstvena vrijednost	Maksimalna izloženost gubitku
Fondovi poduzetničkog kapitala	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	693 042	725 781	684 564	1 091 122
Ukupno		**693 042**	**725 781**	**684 564**	**1 091 122**

Instrumentom se strukturiranim subjektima pruža samo potpora u obliku financiranja.

25. **Financijska omotnica za društveno odgovorno financiranje (u tisućama EUR)**

U lipnju 2013. Zajedničko ministarsko vijeće AKP-a i EU-a odobrilo je novi financijski protokol za 11. Europski razvojni fond (ERF), za razdoblje 2014. – 2020.

Investicijskom instrumentu osigurano je dodatnih 500 milijuna EUR, takozvana „financijska omotnica za društveno odgovorno financiranje", zahvaljujući kojoj može poduprijeti projekte koji bi mogli imati iznimno velik razvojni učinak, ali i podrazumijevaju veće rizike svojstvene takvim ulaganjima. Ta omotnica Instrumentu omogućuje poboljšano kreditiranje privatnog sektora ulaganjima u instrumente navedene u nastavku.

Fondovi vlasničkog kapitala sa socijalnim učinkom – nositelji su sve brojniji upravitelji fondova privatnog vlasničkog kapitala kojima je rješavanje socijalnih ili okolišnih pitanja okosnica njihove strategije upravljanja fondom, ali kojima je cilj ostvariti održivost na razini fonda i subjekata u koje se ulaže.

Zajmovi financijskim posrednicima – (npr. mikrofinancijskim institucijama, lokalnim bankama i kreditnim unijama) koje posluju u državama AKP-a u kojima EIB u skladu s postojećim smjernicama o kreditnom riziku ne može razmatrati financiranje, posebno ne u lokalnoj valuti, npr. zbog visokih rizika zemlje, volatilnosti valute ili pomanjkanja mjerila za određivanje cijene. Glavni je cilj takvih zajmova financiranje projekata s velikim razvojnim učinkom, posebno radi potpore mikropoduzećima i malim poduzećima te poljoprivredi, koji obično ne ispunjavaju uvjete za financiranje sredstvima Investicijskog instrumenta.

Instrumenti za lakšu podjelu rizika – koji imaju oblik jamstava za prvi gubitak („proizvodi za prvi gubitak") i kojima će se olakšati operacije podjele rizika koje EIB provodi s lokalnim financijskim posrednicima (uglavnom komercijalnim bankama) u korist zapostavljenih MSP-ova i malih projekata koji ispunjavaju kriterije za društveno odgovorno financiranje kad se utvrdi tržišni jaz u vezi s pristupom MSP-ova/malih projekata financiranju. Proizvodi za prvi gubitak bili bi strukturirani kao kontrajamstva u korist tranši s nadređenim jamstvom, koje financiraju EIB (u okviru Investicijskog instrumenta) i druge međunarodne financijske institucije / razvojne financijske institucije, čime se ostvaruje znatan učinak financijske poluge.

Izravno financiranje – dužničkim (npr. zajmovi) ili vlasničkim instrumentima u projektima s dobrim i iskusnim nositeljima i velikim razvojnim učincima, koji će pak ujedno značiti i veće očekivane gubitke i teškoće pri povratu ulaganja (rizik vlasničkog kapitala s većim očekivanim gubicima od uobičajenih). EIB za taj instrument primjenjuje stroge kriterije odabira i prihvatljivosti jer ti projekti bez obzira na svoj veliki razvojni učinak neće moći ispuniti prihvatljive kriterije za financiranje (odnosno mali očekivani povrat ulaganja ili prijeboj gubitaka s kamatnim stopama / prinosima vlasničkih instrumenata).

Financijska omotnica za društveno odgovorno financiranje omogućuje i diversifikaciju na nove sektore, npr. zdravstvo i obrazovanje, poljoprivredu i sigurnost opskrbe hranom te razvoj novih i inovativnih instrumenata za podjelu rizika. U 2016. uvedena je djelomična obnova financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje, čime je njezin kapacitet financiranja povećan na 800 milijuna EUR.

S financijskog i računovodstvenog aspekta, financijska omotnica za društveno odgovorno financiranje dio je portfelja Investicijskog instrumenta i o njoj se izvještava u objedinjenim godišnjim financijskim izvještajima Instrumenta.

U sljedećoj tablici prikazane su knjigovodstvene vrijednosti te dodijeljeni, ali neisplaćeni iznosi, po vrstama imovine:

Vrsta ulaganja iz financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje	Opis	Mjerenje	Bruto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023.	Rezervacija za gubitke / usklađenje fer vrijednosti na dan 31.12.2023.	Knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023.	Neisplaćeni iznos na dan 31.12.2023.	Prilagođeni iznos izvanbilančnih očekivanih kreditnih gubitaka na dan 31.12.2023.
Zajmovi financijskim posrednicima	Zajmovi i predujmovi	Amortizirani trošak	73 423	– 1 522	71 901	7 749	– 334
Izdavanje izravnih zajmova	Zajmovi i predujmovi	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	152 155	– 58 759	93 396	68 288	–

Vrsta ulaganja iz financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje	Opis	Mjerenje	Bruto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023.	Rezervacija za gubitke / usklađenje fer vrijednosti na dan 31.12.2023.	Knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2023.	Neisplaćeni iznos na dan 31.12.2023.	Prilagođeni iznos izvanbilančnih očekivanih kreditnih gubitaka na dan 31.12.2023.
Fondovi vlasničkog kapitala sa socijalnim učinkom	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	110 572	9 936	120 508	58 572	–
Izravni vlasnički udjeli	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	58 889	41 490	100 379	14	–
Instrumenti za lakšu podjelu rizika	Izdana jamstva	pristup veće vrijednosti (*)	–	–	–	44 264	–
Ukupno			**395 039**	**– 8 855**	**386 184**	**178 887**	**– 334**

(*) Za više detalja vidjeti odjeljak „Naknadna mjerenja" u bilješci 2.4.3.

Vrsta ulaganja iz financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje	Opis	Mjerenje	Bruto knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2022.	Rezervacija za gubitke / usklađenje fer vrijednosti na dan 31.12.2022.	Knjigovodstvena vrijednost na dan 31.12.2022.	Neisplaćeni iznos na dan 31.12.2022.	Prilagođeni iznos izvanbilančnih očekivanih kreditnih gubitaka na dan 31.12.2022.
Zajmovi financijskim posrednicima	Zajmovi i predujmovi	Amortizirani trošak	79 778	– 3 454	76 324	64 345	– 632
Izdavanje izravnih zajmova	Zajmovi i predujmovi	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	104 709	– 45 224	59 485	67 215	–
Fondovi vlasničkog kapitala sa socijalnim učinkom	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	94 385	23 802	118 187	79 393	–
Izravni vlasnički udjeli	Dionice i drugi vrijednosni papiri s varijabilnim prinosom	Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	59 429	26 939	86 368	14	–
Instrumenti za lakšu podjelu rizika	Izdana jamstva	pristup veće vrijednosti (*)	–	–	–	46 878	–
Ukupno			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**– 632**

(*) Za više detalja vidjeti odjeljak „Naknadna mjerenja" u bilješci 2.4.3.

EIB primjenjuje načela rizika u okviru općeg mandata na izdavanje izravnih zajmova unutar financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje (isključujući zajmove financijskim posrednicima), kako je predviđeno u Smjernicama EIB-a o kreditnom riziku i riziku vlasničkih vrijednosnih papira, te prati rizik povezan s izravnim zajmovima u okviru financijske omotnice za društveno odgovorno financiranje na temelju njihove fer vrijednosti i izvještava o njemu. U skladu s tom metodologijom EIB provodi kvalitativnu procjenu rizika u kojoj se procjenjuje utemeljenost logike ulaganja i vjerojatnost poslovne održivosti takvih operacija.

26. **Objavljivanja o povezanim osobama**

U okviru Instrumenta EIB je utvrđen kao povezana osoba u kontekstu MRS-a 24 jer su ga države članice EU-a ovlastile da upravlja Instrumentom u skladu s odredbama primjenjivog pravnog okvira, uključujući praćenje njegovih operacija do potpune otplate, i da pruža usluge ključnih rukovoditelja (Upravljački odbor EIB-a i Revizijski odbor EIB-a). U tom pogledu EIB ima pravo nadoknaditi svoje stvarne troškove upravljanja Instrumentom umanjene za prihode od standardnih naknada za procjene koje EIB obračunava izravno komitentima Instrumenta. Za više pojedinosti o naknadama vidjeti bilješku 23.

27. **Naknadni događaji**

Nakon datuma bilance nije bilo značajnih događaja zbog kojih bi bila potrebna usklađenja ili koje bi trebalo objaviti u financijskim izvještajima na dan 31. prosinca 2023.

U kontekstu ruske invazije na Ukrajinu i njezinih širih gospodarskih posljedica EIB i dalje pažljivo prati situaciju, osobito u okviru provjere naknadnih događaja.